

ÉPÍTÉSZET

M E T S Z E T

ÚJDONSÁGOK

RÉSZLETEK

SZERKEZETEK

Ára: 890 Ft

www.tervlap.hu

A szentély kutatása, a kutatás szentélye / Kreatív brit ráncfelvarrás / Campus zöldbe csavarva / Téma: ipari dizájn / Díjazott csarnokok: Minőségi csarnoképítésért / Utazás a Föld középpontja felé / Röntgenkép a „self”-ről / Re-present Hungary / Madárrá kell változnom

2013/6/november/december

A TETŐ,
ERŐS MINT A BIKAI!

MEGBÍZHATÓ MINŐSÉG IDŐTLEN ELEGANCIA

A PREFA KISELEMES ALUMÍNIUM TETŐFEDŐ- ÉS HOMLOKZATBURKOLÓ ELEMEI

Az új fejlesztésű tető- és homlokzatburkoló rombusz teljesen új megvilágításha helyezi a hagyományos kisélemes tetőket és homlokzatokat. A tökéletesen karbonmentes alumínium ötvözet, és az innovatív PREFA R.10-es bevonal a rombusz elemeknek új, elegáns megjelenési kölcsönöz. 100% alumínium, 40 év garancia.

100% alumínium, 40 év garancia.
Hővezetési tényező: 0,030 W/mK

Hugo Häring: Techeneszt, Gut Gurkau, Németország, 1923–1926.

Fotó: Seier+Seier

Otto Silenius professzor, a humortalan, gazdag hamburgi építész egy nyaraló tervezését „egy magyar folyóirat által publikált rágógumigyár tervével” nyeri el – Evelyn Waugh szarkasztikus regényében (*Decline and Fall*, 1928, magyarul 1962-ben az Európa adta ki *Jámbor pálya* címen). A megbízó az „ellenállhatatlanul divatos” Margot Beste-Chetwynde (értsd: Beast-Cheating, azaz csalfa bestia), a későbbi Lady Metroland. Az építész (akinek alakját egyébként Hugo Häringről mintázta Waugh) ezért úgy dönt, az elnéző megbízónak valami „tisztát és szögleteset” tervez. A tervező – aki egyébként a geometria tisztaságát tönkretevéő lépcsőtől is meg akarja szabadítani a házat – egy újságírónak így fogalmazza meg a modern építészet dilemmáit: „Az építészet problematikája ugyanaz, mint minden művészeté – az emberi elem kiküszöbölése a formai megfontolásokból. Az egyetlen tökéletes épületnek a gyárnak kell lennie, mert az gépek, és nem emberek elhelyezésére szolgál.” Aktuális érdekesség, hogy – amint Sebes Péter a Tervlap.hu-n megírta – Hugo Häring Gut Gurkau-i tehenészetét a műfaj valaha tervezett legjobbjának választotta nemrég a bdonline. Úgy tűnik tehát, van, ami nem változott 85 év alatt az építészek és a társadalom kapcsolatában. Persze, igaz, Magyarországon 1928-ban még 13.669 lakás is épült!...

C S A N Á D Y P Á L

1. *Magyar Statisztikai Szemle* 1929/5. szám 485. o. (Központi Statisztikai Hivatal, Budapest)

A Metszet 2013/5 számának 60. oldalán Gulio Turco rajza nem a Lechner Lajos Tudásközpont, hanem a Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ Gyűjteményi Főosztály fotótárából származik.

Kiadja az Artifex Kiadó Kft., 1119 Budapest, Pajkos utca 28. / 36-1-783-1711 / info@artifexkiado.hu / www.tervlap.hu, www.epitesimegoldasok.hu, www.kamaraikepzesek.hu / ISSN 2061-2710 / Terjesztő: Magyar Posta Zrt. / Hirdetésfelvétel, termékek: Berta Ágnes 36-20-396-5671, Sárdy Csaba 36-20-240-7232 / Alapító-főszerkesztő: Szende Árpád / Főszerkesztő, felelős kiadó: Csanády Pál 36-20-312-4514 / Főszerkesztő-helyettes: Pesti Monika / Szerkesztő: Dobossy Edit / Szakmai tanácsadók: Csajbók Csaba, Cságyó Ferenc, Vukoszávlyev Zorán, Wesselényi-Garay Andor, Gáspár László, Nagy Sándor, Roth János, Czigány Tamás (Győr), Lengyel István (Debrecen), Patartics Zorán (Pécs), Ripszám János (Siófok) / Lapterv és nyomdai előkészítés: Csányi Tamás, xfergrafika.hu / Nyomda: D-Plus / Olvasószerkesztő: F. Vámosy Erzsébet / Előfizetés egy évre: 4900 Ft, két évre: 8900 Ft, három évre: 11 900 Ft. Előfizetés kizárólag elektronikusan a terlvap építés közösségi portálon keresztül: www.tervlap.hu / Az építészeti alkotásokat bemutató cikkek lektoráltak.

A MAGYAR MÉRNÖKI KAMARA LAPJA

mérnök újság

Hirdessen a Mérnök Újságban!

A folyóirat havonta a Magyar Mérnöki Kamara 17 500 tagjához jut el.

A hagyományos hirdetési felületeken túl lehetőség van szponzoráción, PR jellegű megjelenésekre a tematikus tartalomhoz kötődően.

Részletes Információ: Sóskuti Ágnes hirdetési koordinátor • Tel.: 061-461-1475 • E-mail: hirdetes@hetivalasz.hu

A részletes médiaajánlat, anyagleadási paraméterek és az általános hirdetési szerződéses feltételek megtalálhatók

a www.hetivalasz.hu/mernokujsg weboldalon.

2013 VÁRÉPÍTŐ PÁLYÁZAT

2013-2014

ÉPÍTŐANYAG GYERMEKINTÉZMÉNYEK ÉS MŰEMLEKEK BERUHÁZÁSÁHOZ

**Minden építőelem fontos,
minden apró segítség számít**

Idén 18 cég ajánlotta fel a nettó 13,5 millió forintnyi építőanyagot, amelyre gyermekintézmények és műemlékek pályázhatnak. Az épület sokrétű korszerűsítésére alkalmas színes termékválaszték odaitélésről a cégektől független neves közéleti személyiségek döntenek.

Benyújtási határidő: 2014. február 28.

A pályázattal kapcsolatos további információ: Build-Communication Kft.
T: (74) 611 028, info@buildmarketing.hu, www.varepitopolyazat.hu

Pályázható termékek

- beltéri festékek
- csereszatorna
- fűtési rendszerek
- hideg- és melegburkolati ragasztók
- hinta
- hőszigetelési rendszerek és rögzítőelemek
- kerámia tetőcserep
- nyílászárók
- szakértői szolgáltatások
- színesvakolatok
- világítástechnika

www.varepitopolyazat.hu

Védnökök

Felajánló cégek

Médiapartnerek

T E R M É K E K

- 4 Tetőcserép rendhagyó felületen
6 Új, negyedik generációs VRF kültéri egység
8 Afrikai csarnokóriás

9 **Mai szemmel**

M E T S Z E T

- 10 A szentély kutatása, a kutatás szentélye | Építész: **Ferencz** Marcel DLA

K Ü L H Ö N

- 18 Kreatív brit ráncfelvarrás | Építész: **Pollard Thomas Edwards** Architects
22 Campus zöldbe csavarva | Építész: Javier **Fresneda**, Javier **Sanjuán**

T É M A : I P A R I D I Z Á J N

- 26 Díjazott csarnokok: Minőségi Csarnoképítésért | Csarnok nagydíj
36 Utazás a Föld középpontja felé | Építész: **Földes** László, **Balogh** Csaba
40 Röntgenkép a „self”-ről | Építész: **Ekler** Dezső
46 Re-present Hungary | Építész: **Minusplus**
50 Madárrá kell változnom | Építész: **Csernyánszky** Gábor, **Selényi** György

Z Ö L D O L D A L A K

- 54 Túrák a jövő zöld épületeiben

A K T U Á L I S

- 56 Ars Sacra konferencia a Fugában
58 Melyik Európa legjobb réz épülete?
60 A Széchenyi Akadémia kiállítása a Fugában
61 A két Winkler Oszkár párhuzamos kiállítása
62 Bajnay Zsolt építész képeinek kiállítása

T E R V P Á L Y Á Z A T

- 64 Tervpályázatok

K Ö N Y V

- 66 Armand Puig i Tarrech: Gaudí és a Sagrada Familia
68 **Abstracts in English**
70 **Tervezők, szerzők**
72 **Ciki** | Hazai aniz

E számunk címlapja Máté Tamás grafikájának felhasználásával készült.

www.amiotthonunk.hu

- » Háznéző
- » Lakásbemutatók
- » Építészeti, lakberendezési ötletek
- » Passzívház-sorozat
- » Zöldhullám: az energiahatékony építkezésről
- » Szakértő tanácsok építkezéshez, felújításhoz

DIGITÁLISAN IS OLVASHATÓ!

<https://digitalstand.hu/amiotthonunk>
http://www.dimag.hu/nagazir/A_Mi_Otthonunk

Tetőcserép rendhagyó felületen

Pécs egyik történelmi városrészébe, műemléki környezetbe, az egyik tettyei kis utcába tervezett ötlakásos társasház számos megrendelői kritériumnak kellett megfeleljen. De ennél komolyabb kihívás elé állította a tervezőt a homlokzatra átforduló kerámia tetőcserép beépítésével kapcsolatos hatósági egyeztetés. Az eredményt látva úgy tűnik: megérte.

Cél volt a tervezett épület illeszkedése a környék történelmi hangulatába, érintetlen világába – főleg ezért alakult ki vita a tervtanácsi egyeztetésen a zárt sorú utcában modern kerámia tetőcserép homlokzati alkalmazásáról.

A másik megoldandó kérdés a tűzoltóság előírásainak való megfelelés volt, amire a tervezőiroda tűzvédelmi szakértője végül megnyugtató megoldást talált.

A tervezői csapat számos műszaki kérdéssel behatóan foglalkozott a Domino tetőcserép homlokzaton történő alkalmazása során, így az alapos és precíz tervezői munka eredményeképpen a tervtanács dicsérettel javasolta megvalósításra a kerámia tetőcserepet egyedi módon alkalmazó épületet.

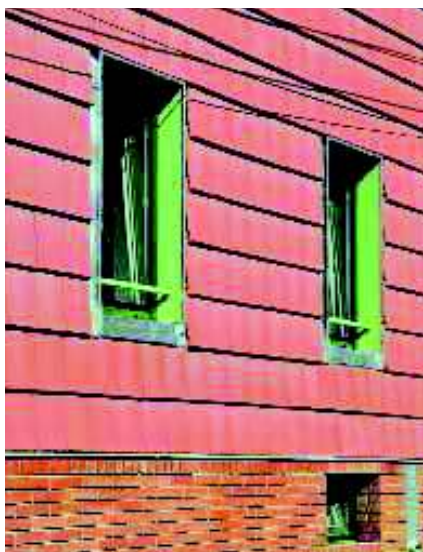
Egyedi csomópontok és fegyelmezett kivitelezés

Jóllehet a szabályozási terv megenged intenzívebb beépítést, az építés igyekezett a környék kialakult léptékéhez tartani magát. Az épület egyszerű tömeggel, a környék tetőihöz hasonló hajlásszöggel, egyenes nyílászáró-kiosztással készült. Az épületek párkány nélküli formájához igazodott azzal, hogy a tető és a homlokzat között a csatornát elrejtve, a párkányt elhagyva egyfajta hangsúlytalan tetőátfordulás kialakítása mellett döntött, ezzel a homlokzatra forduló kerámia-cserépnek az épülettömeg csökkentésében is szerep jutott.

A homogén felületet alkotó tetőre és homlokzatra kerülő anyag kiválasztásánál a történetiséghez illeszkedő égetett agyag használata nem volt kérdéses, ami a színvilágot is meghatározta. A „párkánytalanság” elérése érdekében a homlokzatra átfordítható tetőcserépre volt szükség, ami hálóban

rakható, hogy ne alakuljon ki téglakötés minta. Határozott mintázatú cserép nem jöhetett szóba, így esett a választás a natúrvörös, sík felületű Domino cserépre, amely az évek múltával érettebb és maradandóan szép, sőt akár egyre szebb felületű.

A homlokzatra kerülő anyag megválasztása ezután számos további döntést befolyásolt, és egy sor feladat elé állította a szakembert. A teljes épületet 224×348 mm-es raszterben kellett megtervezni, hogy gazdaságosan lehessen burkolni a tetőt és a homlokzatot, de a tetőcserép mérete a nyílászárók méretét is meghatározta.

A tetőn és a homlokzaton is azonosan futó raszterek fegyelmezett kivitelezést igényeltek, amit a tervező gondos kiviteli tervekkel, cserépkiosztással és az épülethez készített épületszerkezeti csomópontok megalkotásával is támogatott. „Szinte minden tervünk kiviteli szintű, és gyakran abból visszalépve készülnek az engedélyezési tervek. Az építész, a tervező munkája nem addig tart, amíg az engedélyezési terv, hanem ameddig az épület elkészül. Szívesen

dolgozunk olyan beruházónak, aki saját jól felfogott érdekében kiviteli tervekért kér, és projektvezetőt alkalmaz, mert az a beruházó tudja, hogy ezzel akár 5–10 % költséget is megtakaríthat a kivitelezés során, azaz bőven megéri mind a kiviteli terv, mind a hozzáértő projektvezető.”

Az ötlakásos társasház kivitelezési munkái nyáron készültek el.

Creaton Hungary Kft., Lenti

Tervező: Karlovecz Építésziroda Kft.,

Karlovecz Zoltán

Beruházó és fővállalkozó: Donátus 04 Kft.,

Engyel Tibor

Karlovecz Zoltán a homlokzatra átforduló sík kerámia tetőcserép alkalmazásáért a Különleges megoldások kategóriában, a Creaton Hozzuk együtt tető al! Kerámia tetőcserép középületeinken kétfordulós építész pályázat első fordulójának különdíját nyerte el

GEOTECHNIKAI TERVEZÉS

Városi geotechnika

... talajvizsgálati jelentések, geotechnikai tervek, szakértői vélemények, kárvizsgálatok...

Csarnoképületek

Családi házak

H-1119 Budapest, Pejkos u. 28.

Tel: +36 1 385 8501
e-mail: geoplan@geoplan.hu
www.geoplan.hu

MEGBÍZHATÓ
GEOTECHNIKAI
MEGOLDÁSOK

Geotechnika Talajmechanika

... állékonyság vizsgálatok, támlák, alapozások, cölöpözés, résfal, tervellenőrzés...

Munkagödörkialakítás

Autópályák, vasutak

Mélyalapozás

MÉLYÉPÍTÉS TERVEZÉS

www.geoplan.hu

Új, negyedik generációs VRF kültéri egység

Az LG Electronics Európában elsőként Magyarországon mutatta be új, változó hűtőközeg áramú (VRF – Variable Refrigerant Flow) légkondicionálóját, a Multi V IV-et. A vállalat több, saját fejlesztésű technológiájának köszönhetően a készülék képes akár 30 százalékkal energiahatékonyabban működni elődjénél, csökkentve az üzemeltetési költségeket és a környezet terhelését is.

A négy legfontosabb új technológia

A HiPOR olajvisszavezetés hatékonyan csökkenti a kompresszor energiavesztését. A HiPOR az olajat közvetlenül a kompresszorba vezeti vissza, jelentősen csökkentve a hagyományos kompresszortechnikánál jelentkező alapvető hatékonysági problémákat. A HiPOR technológiának köszönhetően az egység fajlagos hatásfoka (COP) hűtésnél 6,7 százalékkal, fűtésnél 5,4 százalékkal lehet magasabb.

Az LG fejlett gőzbefecskendező megoldása kétfokozatú kompressziós technológiát alkalmaz, amely még különösen hideg környezetben, akár -25 °C-os külső hőmérséklet mellett

ális üzemmódnak megfelelően működik. A hőcserélő a hőátadó felületének változtatásával további 15 százalékkal fokozhatja az integrált energiahatékonyságot.

A negyedik fontos innováció a kültéri egység újgenerációs inverter kompresszora. A Multi V IV egy vagy két első osztályú inverter kompresszort tartalmaz, amelyek széles üzemi tartományban (15-150 Hz) működnek. Ennek köszönhetően bizonyos terhelési körülmények

pes szerverterem. A leolvasztási ciklus mellett is hatékony fűtés csökkenti a leolvasztási időket, így a hideg téli hónapokban akár 27 százalékkal javul a fűtési teljesítmény. Másik intelligens energiatakarékos technológia az LG fejlett hóérzékelő rendszere, amely megakadályozza, hogy a hó összegyűljön a külső egységen. Mivel az érzékelő valós idejű felügyeletet biztosít, a ventilátor csak akkor kapcsol be, ha az egységen annyi hó gyűlt

össze, amit már le kell fűjni, ezzel elkerülve a felesleges energiafelhasználást.

Intelligens távfelügyelet

Az AC Smart intelligens távfelügyeleti rendszer lehetővé teszi – könnyen telepíthető, okostelefonos alkalmazás segítségével vagy számítógépen keresztül – a berendezések távolról figyelését és kezelését. A megoldás segítségével akár 128 beltéri egység felügyelhető.

Telepíthetőség

A rendszer 1000 m hosszú csővezetés lehetőségét támogatja, ami – a külső és a belső egység egymástól maximum 110 m-es szintkülönbséggel és az egyes belső egységek közötti maximum 40 m-es távolság lehetőségével – a Multi V IV-et ideálissá teszi magasabb irodai és lakóépületekben történő alkalmazásra is.

LG Electronics Magyarország Kft., Budapest

esetén minimálisan csökken az energiavesztés, és akár 3 százalékkal javul az energiahatékonyság. A Multi V IV emellett rövidebb idő alatt nagyobb mennyiségű hideg vagy meleg levegő előállítására képes, jelentősen javítva az épületben tartózkodók komfortérzetét.

Energiahatékonyság

A Multi V IV 4,85-os EER-tényezővel bír. Részterhelésen minimálisan csökkenti az energiavesztést, így elődjéhez képest akár 30 százalékkal növelve az integrált energiahatékonyságot.

Teljesítmény

Az egység hűtési üzemi tartománya -5 °C-ról -10 °C-ra bővült, így ideális megoldást nyújt olyan terek hűtésére, amelyek egész évben hűtést igényelnek, mint például a számítógé-

is hatékony fűtésről gondoskodik. A HiPOR technológiával együtt a rendszer az integrált energiahatékonyságot 2 százalékkal, a fűtési hatékonyságot pedig 10 százalékkal képes javítani. Az LG gőzbefecskendező technológiája akár 27 százalékkal javítja a fűtési teljesítményt.

Az LG szabadalmaztatott technológiájú, változtatható járat számú hőcserélője az aktu-

Cor-Ten – egyedi megjelenés és patina beltérben és kültéren egyaránt

Az idő során a patina adja meg az épület vagy a designelemek karakterét. A Ruukki olyan eljárást fejlesztett ki, ami a belső térnek is patinát ad anélkül, hogy évekig kelle-ne rá várni.

Az ezredforduló idején a finnországi Raaheban található kutatóközpont történelmet írt, amikor egy vásárlói igények által vezérelt tanulmány alapján létrehozott egy olyan technológiát, amely hatékonyan javította a rozsdásodó Cor-Ten acél megmunkálhatóságát.

Míg a Cor-Ten felületen, kültéri körülmények között természetes módon alakul ki a patina, beltérben nagyon lassú a kémiai

redoxi folyamat. Ez különféle kezeléseknél köszönhetően jelentősen gyorsítható. A mesterséges patina egy gyönyörű, étellel teli felület, amely visszaveri/visszatükrözi a fényt és a színeket. Teljesen eltér egy festékkel bevont felszíntől. Hozzáadott értéket is képvisel, mert a graffiti és falfirkák ellen is védelmet nyújt azáltal, hogy a festék nem tud az anyagba beszívódni.

A Cor-Ten acél rendkívül sokoldalúan felhasználható anyag. Az építészek, a designerek és művészek mára már nem csak homlokzatburkolatként használják, hanem kertekben, közterületeken is előszeretettel alkalmazzák a Cor-Ten acélt. Meleg rozsdabarna színe a természet zöld színével nagyszerűen harmonizál.

Készülhet belőle lépcső, kerti szegély, rézsű, csobogó, díszmedence, növénykazetta, támfal, kerti pad, de akár díszítő tér- vagy designelem is. A módszer alkalmazható árnyékos felületeken is, ahol a patina természetes körülmények között sokkal lassabban alakul ki. A Cor-Ten világszerte nagy érdeklődésre tesz szert. (x)

1

A Cor-Ten beltéri és kültéri alkalmazására

számos példa létezik Magyarországon.

A Ruukki által forgalmazott Cor-Ten acél

raktárról, rövid határidővel, akár kis

mennyiségben is megrendelhető, leme-

zek, tekercsek, szalagok formájában,

vagy akár alakosan vágva is.

3

Ruukki Hungary Kft.

2051 Biatorbágy, Rozália park 5-7.

Telefon: +36 23 814 700

metals.hungary@ruukki.com

www.ruukki.hu

4

1. Kemeses Vulkan Park Látogatóközpont, Celldömölk, Magyarország
2. Kilden Színház és Koncertterem, Kristiansand, Norvégia
3. Kari Alonen Az élet iskolája című szobra, Jyväskylä Egyetem, Finnország
4. Kerti grill Cor-Ten acélból

RUUKKI
LIVING. WORKING. MOVING.

Afrikai csarnokóriás

Több mint ezer afrikai ember számára nyújt majd munkát és megélhetést 2014-től az a Nyugat-Afrikában található, Frisomat szerkezeti elemekből készülő, 16 ipari egységből álló üzem, amely méretét tekintve a Frisomat eddigi legnagyobb projektjei közé tartozik. A hús-focipályának megfelelő területen elterülő üzem igazi kihívás volt az acélsarnokokat gyártó cég számára, mivel a különböző egységek különböző funkciót látnak el, így nem épülhettek azonos szerkezet típusokból sem.

Várhatóan év végén fejeződnek be az üzem kivitelezési munkálatai a nyugat-afrikai Kongói Köztársaságban található Mandiélé településen. A köztársaság fővárosától, Brazaville-től 75 km-re fekvő üzem Afrika és egyben a Frisomat eddigi legnagyobb ipari építménye. A létesítmény 34 épülete 100 ezer négyzetméteren terül el.

A Kongói Köztársaság új üzemében hidegraktárak, műhelyek, gyárak, raktárak, üzletek és bemutatótermek lesznek, melyek építését az afrikai ipari épületek kivitelezésében már jártas brazil Asperbas cég végzi. „A megrende-

lői igények pontos megismerése, a folyamatos kapcsolattartás, a sok technikai segítség és az előgyártott acélszerkezetek által lehetővé vált gyors szerelési munkálatok miatt jó döntés volt a Frisomatot választani” – mondta az Asperbas projektvezetője, Pedro Salgado.

Tizenhat ipari egység

Az együttműködés során rengeteg egyeztetés történt, hiszen az üzem szinte minden épülete más-más funkciót lát el, amelyekhez a Frisomatnak a környezeti hatások és körülmények figyelembevételével, más-más csarnoktípusból kiindulva kellett a tervezést támogatnia. A raktárak és az üzemek épületei az Astra, a hidegraktárak a Ceptra, az üzletek és a bemutatótermek pedig az Astrigma tűzihorganyzott, előregyártott acélszerkezettel készültek. A raktárak és az üzemek tekintetében a nagy helyigényből fakadó elvárásoknak leginkább az Astra csarnok felel meg, hiszen ez biztonsággal alkalmas akár 30 méter szabad fesztáv alátámasztás nélküli lefedésére is. A nyeregterős, Sigma szerkezet 10 fokos tető-

hajlásszögű változata, az Astrigma csarnoktípus, könnyed megjelenése miatt az üzletek és bemutatótermek alapszerkezetét képezi. A hűtőház kivételével az épületegyüttesek 60 mm-es üvegyapot szigetelést kaptak.

A projektnél nagy előnyt jelentettek az elmúlt 35 évben a megrendelői igények alapján fejlesztett acélsarnok típusok, amelyek könnyítették és gyorsították a tervezést és költséghatékonyá tették a kivitelezést.

A projekt sztárja

A projekt sztárjaként nyilvántartott 6000 m²-es Ceptra csarnokszerkezetű hűtőház falai és teteje 200 mm vastag szigetelt szendvicspanelből épült. A szigetelésnek köszönhetően 45 °C-os kinti hőmérséklet mellett a hűtőházban maximum -30 °C mérhető. A Ceptra típusú hűtőház 40 m szélességével, 140 m hosszúságával és 11 m magasságával kivívta magának a legnagyobb afrikai Frisomat épület címet.

Frisomat Kft., Siófok

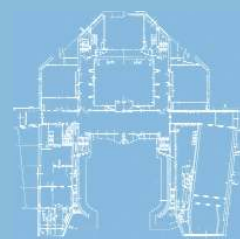
Mai szemmel

Művelődési ház, Sárospatak (1972–1982)

Építész: Makovecz Imre (1935–2011)

Akkor:

Az 1911-ben épített, Lechner Jenő által tervezett Állami Tanítóképző emblemikus épületével szemközt, annak térbeli formációját követve foglalja el helyét Sárospatak egykori belvárosának közvetlen szomszédságában a művelődési ház. A klasszikus arányú, felvidéki pártázatos reneszánszt megidéző, a magyar szecesszió útkeresését következetesen képviselő iskolával szemközt, annak gesztusait veszi át a cour d'honneur-ös telepítési kompozíciójával a művház, de: alaprajzát a tápéi csat motívumából építi fel, kozmikus alaktan-eredetből vezeti le antropomorf formákat alkalmazva. A földből kinövő ház alsó szintjén kiszolgáló funkciók, pódiumszerűen képzett fő szintjén a nagyterem, mellette a kistermek, a szárnyakban mozi-terem és kiskönyvtár. A jól tagolt, hierarchikus alaprajzi konfigurációt nagy gesztussal, két tengelyre fűzte a tervező: a tanítóképző felől nézve szimmetrikus, előre nyúló karok által létrehozott U-alakot annak súlyvonalában keresztirányú, széles közlekedő vágja keresztül. A bolthajtásos barlang-alagút az utca felé és egy tömbbelsőben lévő parkra vezet, a középtengelynél előcsarnokká szélesedik. E semleges sáv itt lényyszerű formát is ölt. A „metamorfikus” kapcsolat a galériás szervezésű előadóteremnél érzékelhető leginkább: növényi formavilágból építkezik a tartószerkezeti rendszer, a vasbeton törzsek fej-részből kibomló, ragasztott tartók lombkoronát alkotva támasztják alá a korszakában igen kiemelkedő, építőipari teljesítménynek is beillő (helyi kivitelezők által épített) rácsostartó-mennyezetet. Ahogy a háznak belső világa, úgy külsejének is antropomorf formái az egyik legösszetettebb kompozícióval létrehozott organikus épületet alkotják: a háznak arca, teste, szervezete van.

Most:

A kisváros modernizálás szellemében végigvitt fejlesztésében szálló, áruháza, társasházak jöttek létre Makovecz tervei szerint – azonban az építetői bizalmat meghatározó első munkája műemlékes feladat volt: az egykori trinitárius kolostor átalakításával szálló és mellette étterem jött létre. Ami ott még szárnypróbálgatás, az a művház esetében a pályáját meghatározó, antropomorf építéshez kötődő gondolatainak, építészeti látásmódjának, hierarchikus térszerkesztési és analóg formaalkotási fogásainak első teljes összképében áll előttünk. A korábban már csárdák és áruházak formálásában fel-feltűnő metaforikus megoldások itt érnek (!) igazán először összkompozícióba. Az U-alak kívülről zárt organikus testek egymásra hatásából építkezik, igazi lényyszerű világa a belső udvarból tárul fel: az építmény középtengelyében arcot formázó bejárat jön létre, a háznak szeme és karjai vannak, a szárnyak több héjből bomlanak ki. A szemközti Lechner-ház növényi ornamentikája itt organikus formakibomlásban él tovább – ami a külsőn arc, az a belsőben váz és tartószerkezet. A teljes gondolatosság kompaktságát két dolog csorbítja: a művház építménye nem a földből nő ki (a tervekben még szereplő, az alsó szintre ráhúzott földrézsű elmaradt) és a belsőépítészet bútorai már túlmagyarazzák a használatól „analógiás, meditatív megközelítést” igénylő értelmezést. Makovecz ebben az időszakban végzett mozgásforma-kutatásai és a minimáltér-pályázatának szellemisége a tartószerkezeti formák kibontásában jelenik meg: a külsőben dombszerű formák és ívesen meghajlított fehér vasbeton lemezek, a belsőben törzsszerű pillérekkel kinövő fa térbeli rácsos szerkezetek formavilágában. De a szempillák nem kellett volna az egyébiránt teljes összhangzatban.

Szöveg/fotó: **Vukoszávlyev Zorán PhD**

A SZENTÉLY KUTATÁSA, A KUTATÁS SZENTÉLYE

Fenntartható Épületenergetika Információs Központ, Debrecen

Térbeli párbeszéd a Bán Ferenc tervezte kollégiummal

Egyszerű kis ház. Alul tömör fémdoboz, felül nincs semmi. Felül a semmi van, merthogy keretbe van fogva a semmi, azazhogy mégis ott van. Könnyű, egyszerű alapkepletnek látszik: egy kocka félig betöltve anyaggal.¹

Egyszerű családi ház. Családi ház, a sarkain szobákkal, de a kitinpáncél nem egy család életének hártaszárnyait védi, hanem a tudományos kutatás szentélyét, amely laboratórium, de családi ház is, mintaház, tudományos kutatóállomás.

A külső falak szabadon cserélhetőek a kutatás igényei szerint, a külső páncél marad, és építéshely-lehatárolássá válik, takaró függönnyé, árnyékolóvá, fallá, sőt nyitott nyílássá lesz a szükségletek szerint. Nem a ruha teszi az embert, mondjuk és értjük ezt házra is. Mégsem vesszük le az emberről a ruhájukat, mert mégiscsak kife-

jeznek, kifejezhetnek valamit a belső lényegből, és itt is erről van szó látszólag. Valójában éppen ez a lényeg, ez a mozgó mozdulatlanság, nyitható bezártság.

Az épületet buja növényzetként lepi be a gépészet, mint romot a gaz, nem kímélvén a belsőben falat, struktúrát, megjelenést. De hogy is lehetne e szentélyben a kultusz tárgya, az épületgépészet háttérben?

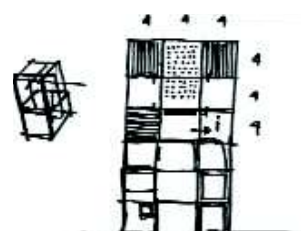
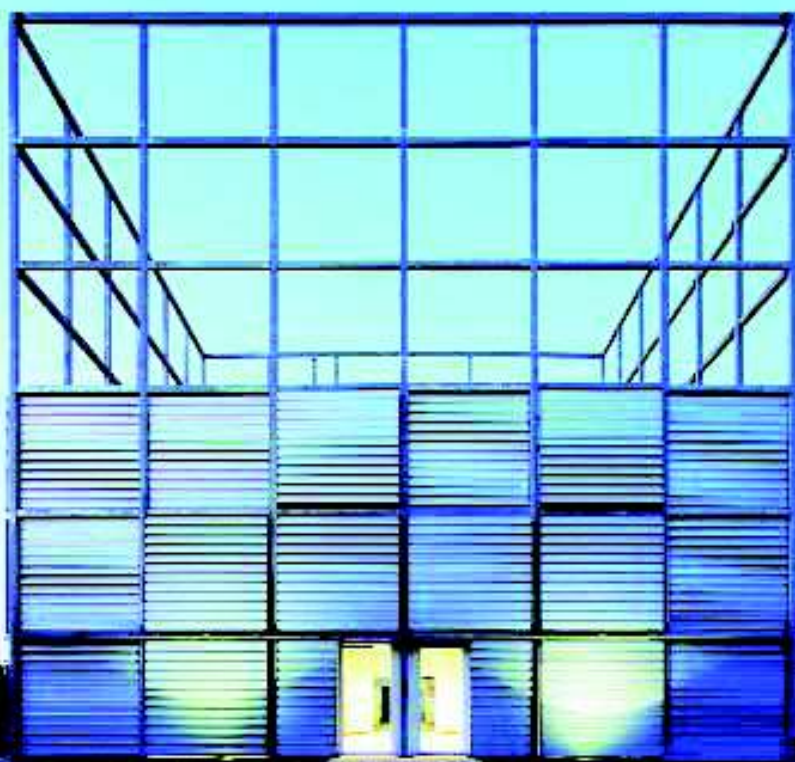
Építésként engem mégsem ez a különös virágzás gyönyörködtet, hanem az a vágy, amely szentélyt farag ezen eredendően ipari épületből.

Mert ipari ez az épület így is nyers trapézlemez megjelenéssel, látszó idomacél szerkezetekkel, nyersen maradó betonfelületekkel, brutálisan megjelenő gépészettel, sűrűn folyó, józan racionalitással.

Azonban a tér szabályos kocka formája, az osztások fi-

Építész:
Ferencz Marcel DLA

A kompozíciós segédrács
és a természet viszonya

Érdekeség, hogy az első alaprajzi
vázlatok összenöttek vázolás
közben, akaratlanul jelezvén, hogy
a homlokzatnak is ugyanannak kell
lennie...

Ortogonalis alkonyat

Emeleti gépészeti terek lemezelte átriumai

- 1 Persze felvethető, hogy hiányzik egy része az anyagnak. Ld: http://semmelweisfigyelo.hu/hu/osszes_kiemelt_cikk/hir/1631 2012. március 12. 10:00
- 2 arc.sze.hu/eptorteakorakoz.htm 2013. november 17.
- 3 A diákszálló 2005-ben készült el. Ld: <http://epiteszforum.hu/a-debreceeni-egyetem-uj-diakszalloja>
- 4 A Szakszervezeti székház 1983-85 készült Ld: Schéry Gábor: *A magyar tervezőirodák története*, Budapest, 2001, ÉTK ill. wikipedia.org
- 5 <http://egykor.hu/nyiregyhaza/szakszervezetek-haza/1194> 2013. november 17.
- 6 Pl. DEZEEN: *DEM Power Engineering Demonstration Centre by NAPUR Architect* 2013 okt. 7.
- 7 [archello http://www.archello.com/en/project/d-e-m-power-engineering-demonstration-center](http://www.archello.com/en/project/d-e-m-power-engineering-demonstration-center) 2013. 11. 17.
- 8 ArchitectLover <http://www.architectlover.com/amazing-ideas/dem-energy-engineering-demonstration-centre-by-napur-architect/> 2013. november 17.
- 9 József Attila: *Nem én kiáltok*, 1924 első fele.

nomsága, a megfoghatatlanba való kapaszkodás az időtlenség vágya azonban nem az ipar racionalitása. Direkt utalásként is értelmezhető a kilencosztású tér², a középben képzett felülvilágító, kvázi középkupola, amely vertikális tengelyt jelöl ki, közvetlen kapcsolatot nyit az ég felé. A gyülekezeti tér előadások, kiállítások helye, amit a szentély papjai celebrálnak a hívőknek.

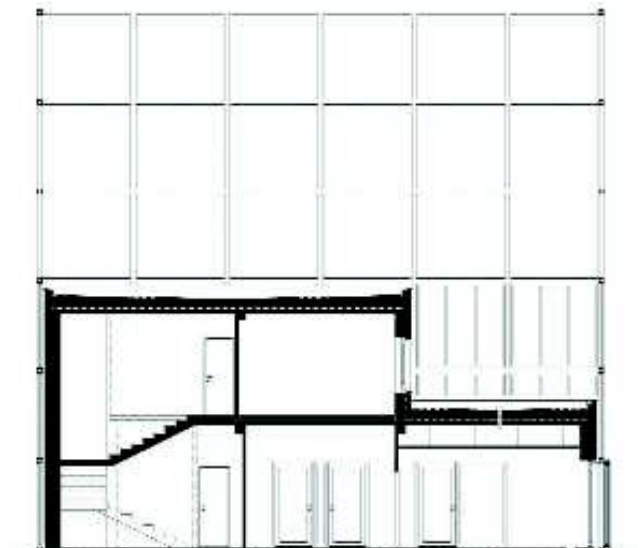
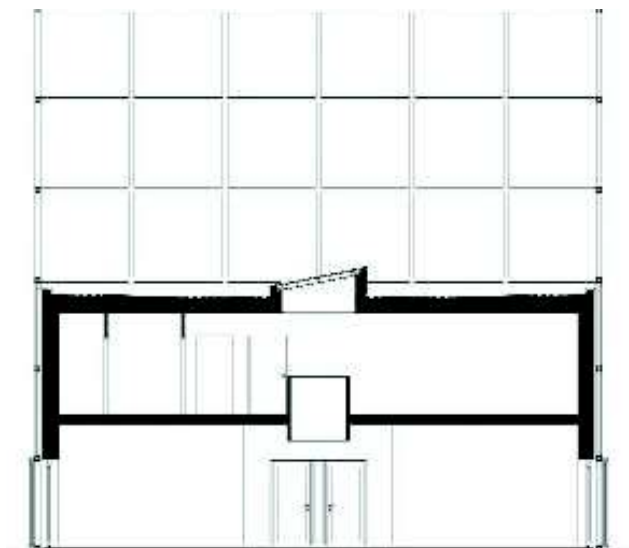
Az épület a Debreceni Egyetem kampuszában (civil temenoszában) áll, és mégsem ott, mert nem köti oda semmi. Nem mintha nem tükrözné vissza Bán Ferenc kollégiumának³ karakterét, vagy ne idézné meg a nyíregyházi szakszervezeti székház szellemét^{4,5}, mégsem gyö-

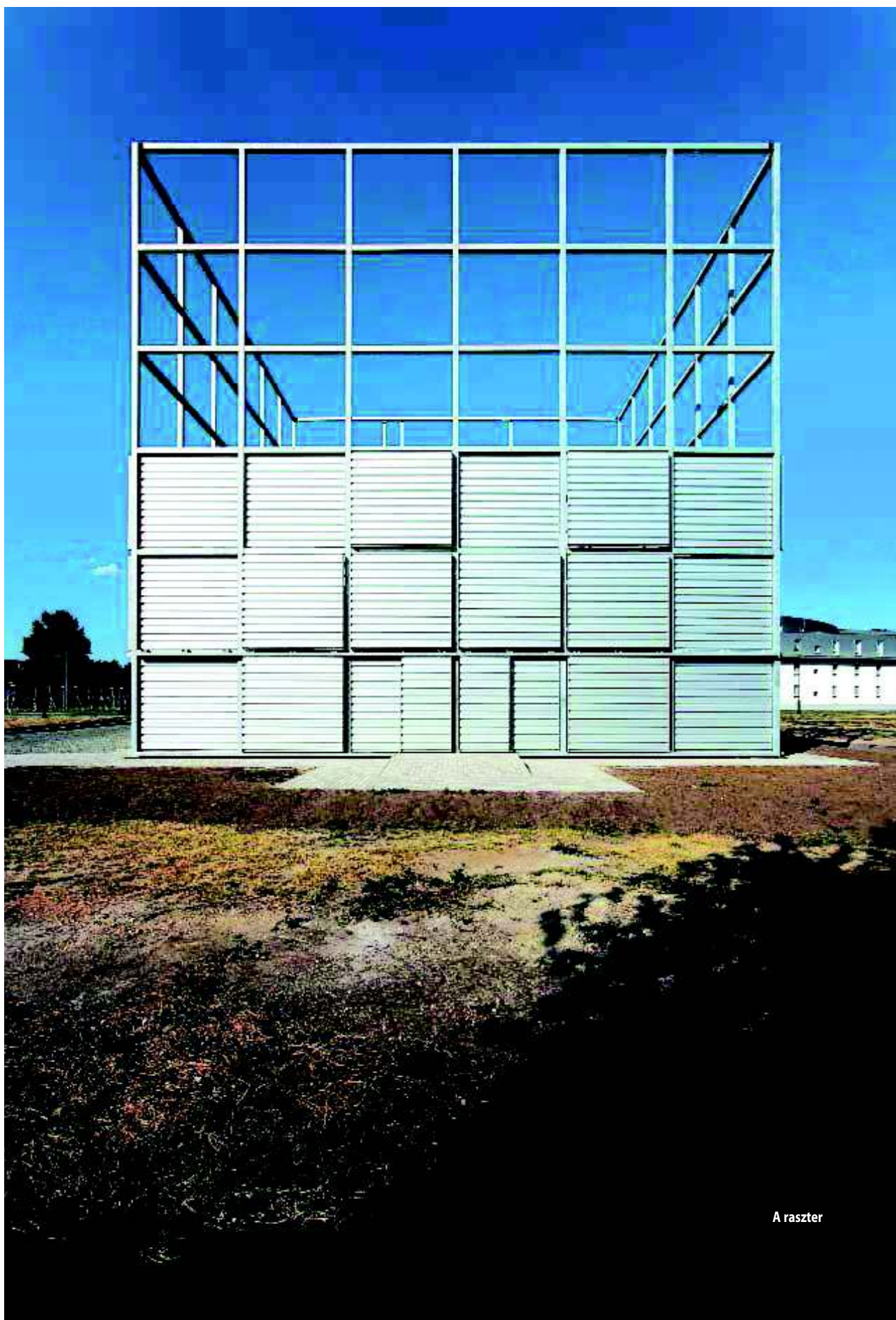
keretik az épület a helyben, szabadon áthelyezhető, megáll bárhol, nemzetközi közegben is. Talán ezért is váltott ki nagy visszhangot a nemzetközi szakirodalomban^{6,7,8}. Összegzés helyett József Attila szakértőnk ezen épületről írt sorait idézem: (Nem én kiáltok)

*Barátom, drága szerelmes barátom.
Akár borzalmas, akár nagyszerű.
Nem én kiáltok, a föld dübörög.⁹*

Csanády Gábor

Jellemző metszetek

A raszter

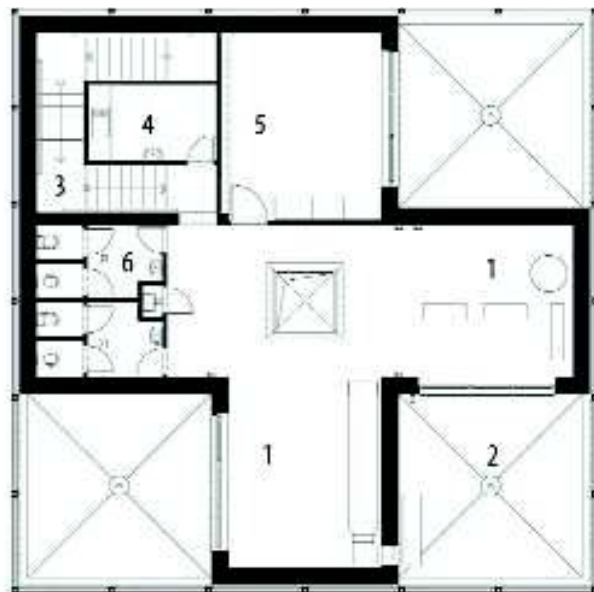

Homlokzatplasztika, mely játékosan elnyeli a mozgóelemek földszinti szerkezeti kiugrásait

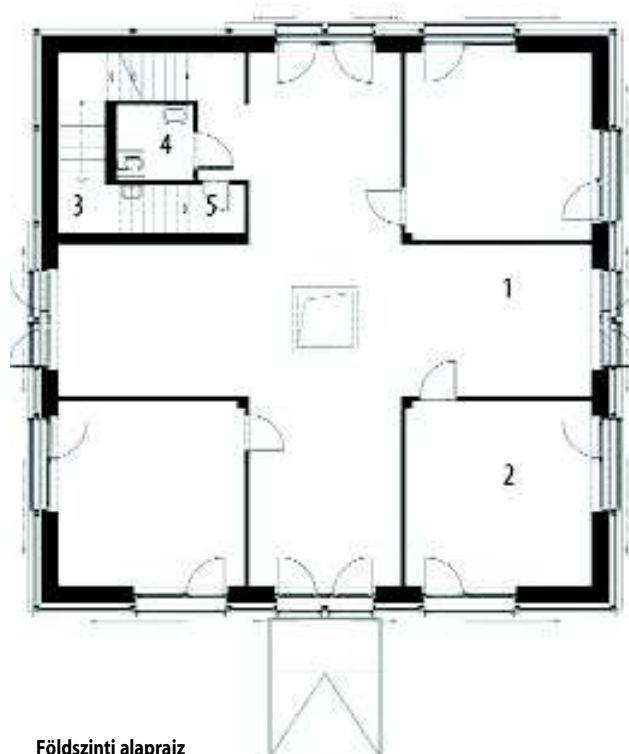

A homlokzati lemezelt elemeket három eltérő mélységben rögzítették a mozgalmos hatás elérése érdekében

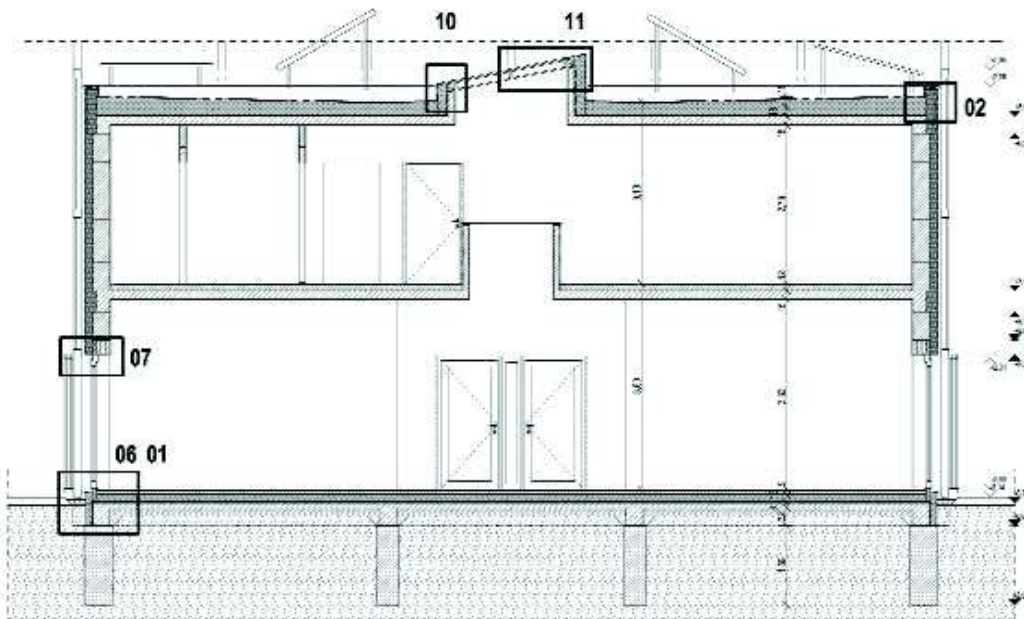
Emeleti alaprajz

- 1 Gépészeti bemutatótér
- 2 Kültéri egységek
- 3 Lépcső
- 4 Teakonyha
- 5 Épületirányítás
- 6 Vizesblokk

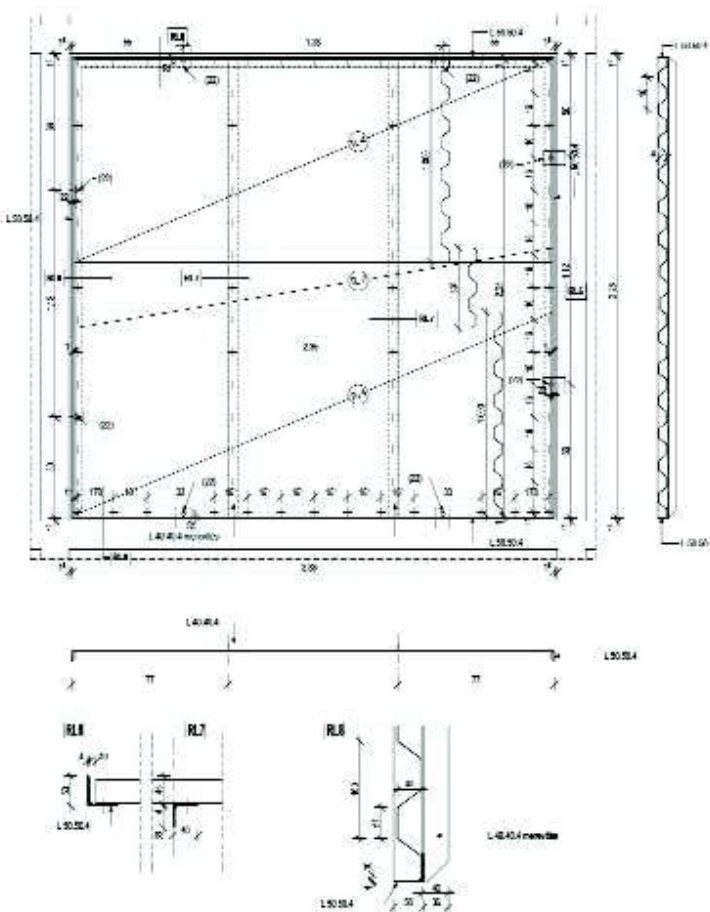

Földszinti alaprajz

- 1 Előadótér
- 2 Demonstrációs terek
- 3 Lépcső
- 4 Akadálymentes vécé
- 5 Takarítószér

Homlokzati acéllemez kiviteli tervi részletrajza

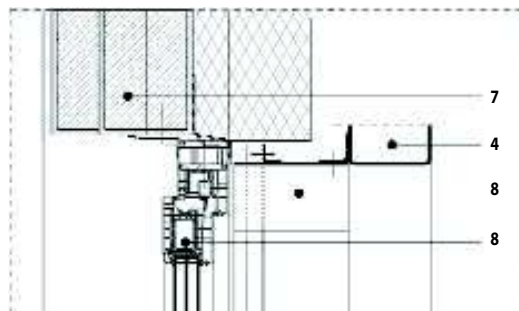

Példa a homlokzati acéllemez és jellemző metszet kiviteli tervi részleteiből

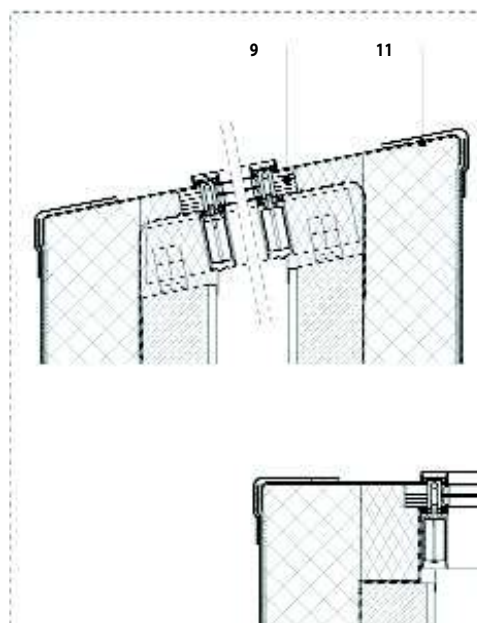
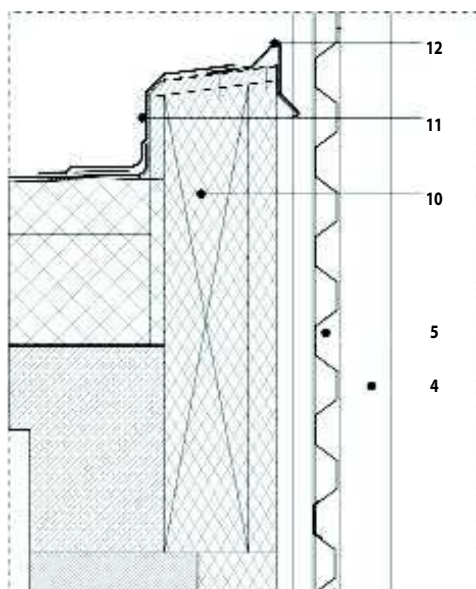
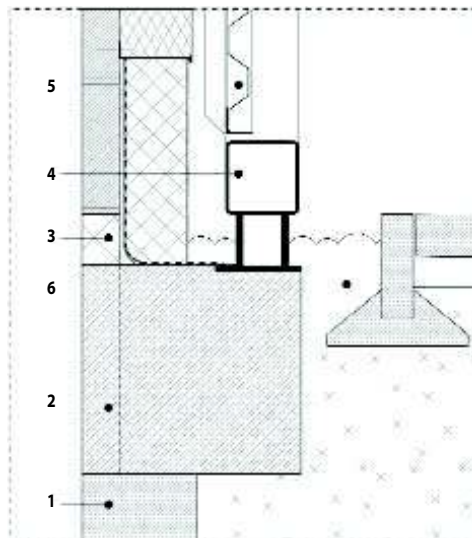
Kivitelezés szempontjából nem volt kiugróan nehéz a feladat, sőt – mint a kivitelező Dryvit Profi Bt. műszaki igazgatója, Papp Csaba elmondta – inkább ellenkezőleg: az egyszerű szerkesztés, a letisztultság megkönnyítette. Az alapozás, a pillérváz, a kiegészítőfalak szokványos szerkesztésűek, újszerű a nyers falazatok felöltöztetése önhordó, fémfegyverzetű burkolattal. Ma már nem számít kivételesnek a légzárási igény, amit a korszerű ablakokkal, az EPDM-szalagos lezárással és a kevés gépészeti áttörés párazáró habos lezárással sikerült teljesíteni. Szokatlanok inkább csak a nyersen hagyott felületek, a nyersbeton felületek, a betonpadlók voltak, melyeknél a szokványos minőségek belefértek az ipari megjelenésbe. Összességében egyszerű anyagfelhasználású, puritán épület jött létre.

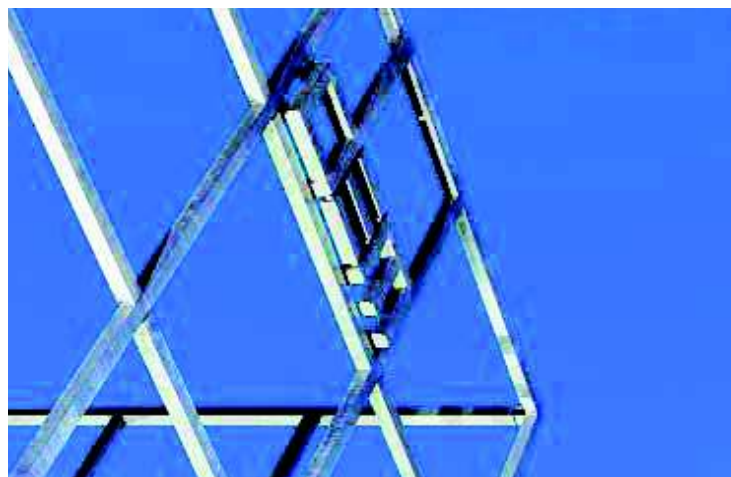

Részletrajzok: ablak, attika, lábázat, tetőbevilágító

2,5x2,5 méters, fél tonnás DEM felirat

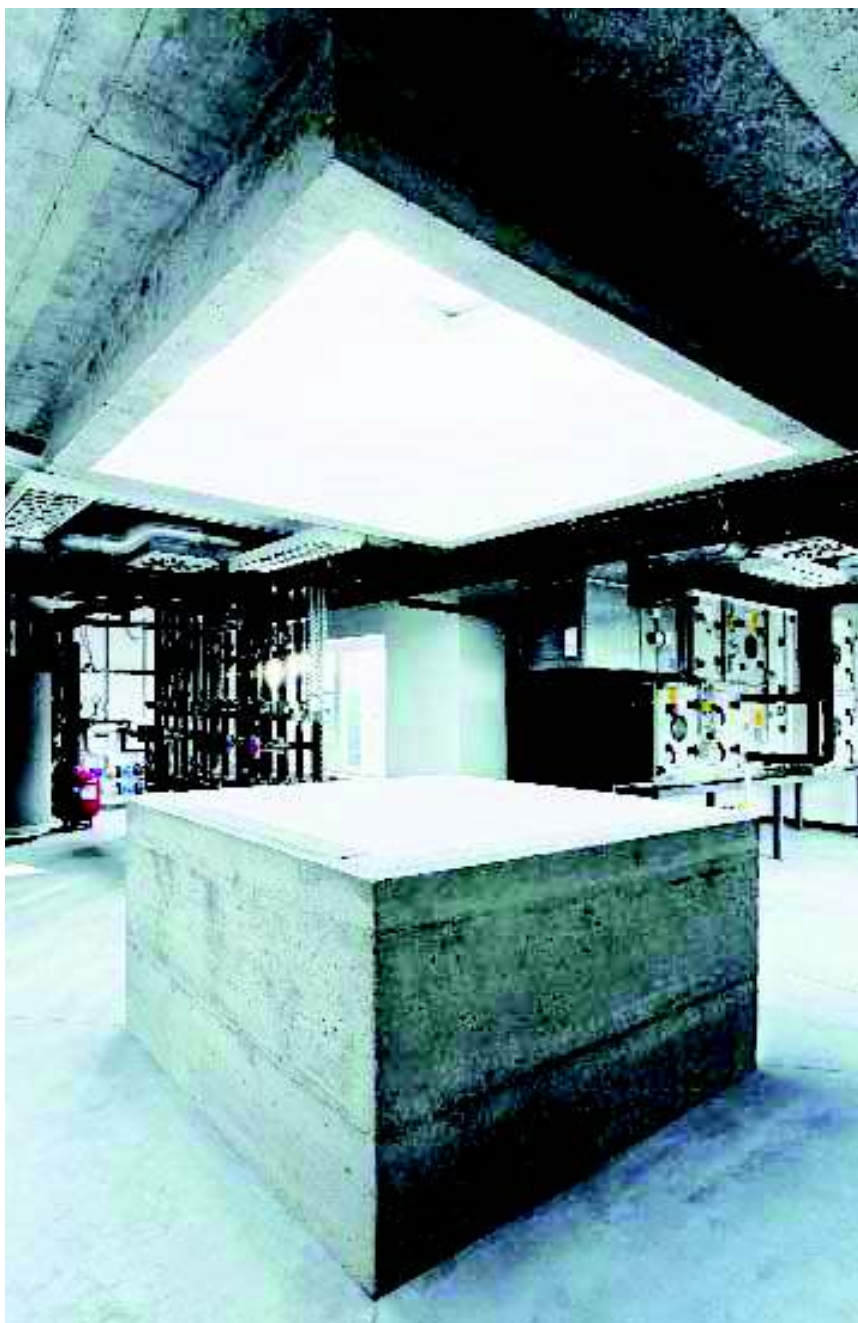

Mozgó homlokzati acélköpeny abécé

- 1 Beton alaptest
- 2 Monolit vasbeton konzol
- 3 Habüveg hőszigetelés
- 4 Homlokzati acél keretszerkezet
- 5 Homlokzati acél betétpanel
- 6 Zúzottkő ágyazat
- 7 Előregyártott áthidaló
- 8 Horganyzott acéllemez nyílászáró béllet
- 9 Háromrétegű üvegezésű műanyag nyílászáró szerkezet
- 10 Láng- és gombamentesített fa attika szerkezet
- 11 Műanyag lemez csapadékvíz szigetelés
- 12 Egyedi vízcsökkentő profil vízgáttal

A cél a demonstráció volt – emelte ki Kalmár Ferenc, a Debreceni Egyetem dékánhelyettese, épületgépész, projektgazda lapunknak. Ezért a szokottnál jóval több gépészeti berendezést használtak, így az azonos geometriával rendelkező demonstrációs terek többféle tájolásúak, változtatható transzparens felülettel rendelkeznek, többféleképpen fűthetők, a napkollektorok négyféle tájolásúak, sík- és vákuumcsöves fajtájúak. Bár a légcseré változtatható, ugyanezért kellett a szokottnál magasabb hatszoros légcserével is számolni. A legjobb, regeneratív, azaz a nedvességet is kezelő hőcserélőket alkalmazták, és hogy hatásokuk tényleg kilencven százalék feletti, fogják tudni mérni, ahogyan az épület rengeteg más adatát is. Az épület remélhetőleg a passzívház szintet el fogja érni, sőt valószínűleg a közel vagy tényleg nulla éves energiaméreg is meglesz. Ez főleg azért lehetséges, mert a helyi hőszolgáltató a felesleges hőt nyáron is át tudja venni, mivel az abszorpciós hűtőrendszereihez magas hőmérsékletű hőhordozót jó hatásokkal tud használni. Mindezek valós haszna az üzemeltetés során fog kiderülni, a teljes kiszáradás után hamarosan indul az első egyéves tesztüzem várhatóan egyre nagyobb látogatottsággal, egyre több céges bemutatóval.

Emeleti gépészeti bemutatótér

Az épület különlegessége az egyszerű szerkezetet fedő különálló bőr – mondja Détári György építész- és építőmérnök, épületszerkezeti tervező. Az alapozástól eltekintve a bőr, a héj teljesen független a szerkezettől, a kéthéjú szerkezetekhez hasonlóan néhány (6-7) centiméteres légrés közbeiktatásával védi az UV-hatás, napsütés, mechanikai terhelések ellen a hőszigetelést. Szélterhelésre így a szerkezet nyugodtan mozoghat, nem utolsó sorban a felső, installációs vázat érő szélnyomás hatására a szerkezet nem károsodik. De a legfőbb előnye ennek a hibrid szerkezetnek, hogy a kéthéjú homlokzatokkal szemben itt nincsenek hőhidat képező tartóelemek átszűrva a hőszigetelésen.

Megrendelő: Debreceni Egyetem

Generáltervező: Debreceni Egyetem Műszaki Kar

Építész: Ferencz Marcel DLA (www.napur.hu)

Tervezőtárs: Détári György

Projektmenedzser: Törös Attila

Tartószerkezet: dr. Lámer Géza

Épületgépészet: Verbai Zoltán, Bodó Béla, dr. Kalmár Ferenc

Épületvillamosság: Pipó Károly

Generálkivitelező:

Dryvit Profi Bt.

Fotó: Bujnovszky Tamás, (Ferencz Marcel)

Kiegészülözött viszony

KREATÍV BRIT RÁNCFELVARRÁS

London keleti külvárosában, Barkingban található, 1870-es években épült, helyi védelem alatt álló magtár épülete hosszú időn át elhagyatottan állt. Az épület felújítása és bővítése egy lényegesen nagyobb léptékű terv, a Temze Kaputér-ség fejlesztési projekt kis elemét képezi.

Kulturális Ipari Negyed – A Magtár, Barking, London, Nagy-Britannia

Kapcsolatteremtés a folyóparttal

Építész:
Pollard
Thomas
Edwards
Architects

Átalakulóban

A kelet-londoni területek regenerációjának két nagy célterülete az Alsó-Lea-völgy és a londoni folyópart, mely utóbbinak egyik alközpontja Barking.¹ Az új Kreatív Ipari Negyed – kulturális, kereskedelmi és lakónegyed – víziójában a már jelenlevő, vibráló kreatív központot szeretnék az iparág fókuszpontjává alakítani. A nemzetközi pályázatot² követően 2010-ben lépett a terv megvalósítási fázisba, aminek első szakaszában a funkcióját veszített malátacsíráztató rekonstrukciója történt meg.³

Etikusan a réggel

A fejlett közlekedési infrastruktúrával övezett telek Barking központjától délre, egy régi iparterületen található; nyugatról a Roding folyó értékes partszakasza, míg kelet felől az Abbey Road határolja. A tervezők tisztelettel tekintettek a térség legrégebbi épületei közé tartozó magtárra, igyekeztek letisztítani az évszázadok alatt rá-rakódott torzulásokat. A történelmi érték a területre jellemző ipari múlt nyers funkcionalista épületeiben ma is jelen van – ezen értékek felszínre hozása, az épületka-

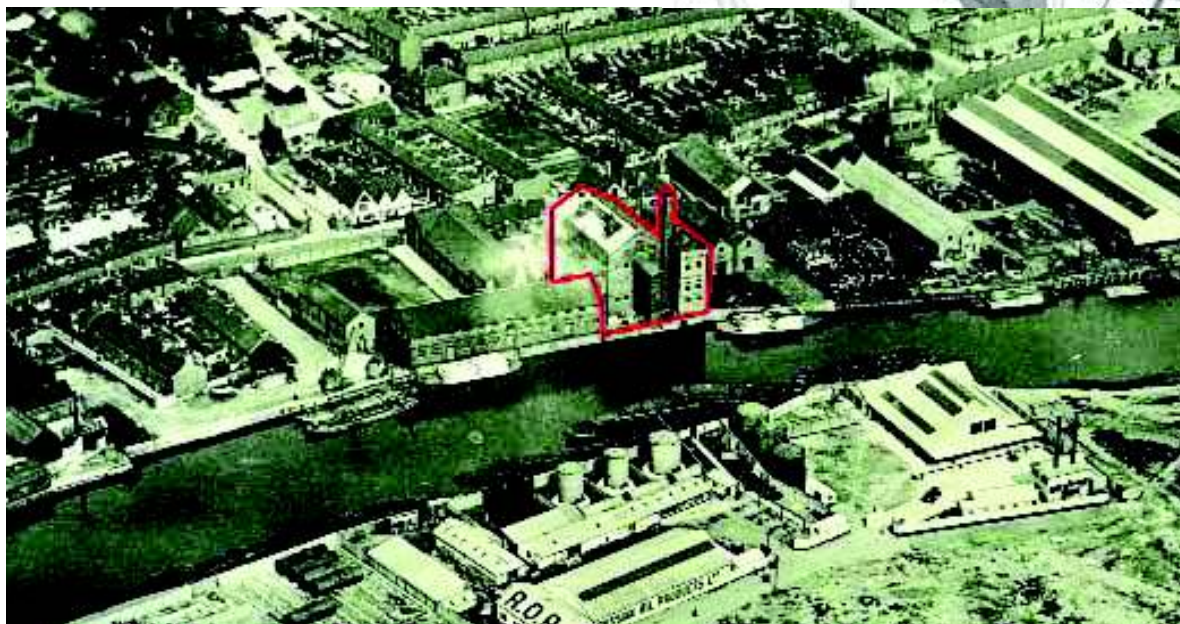
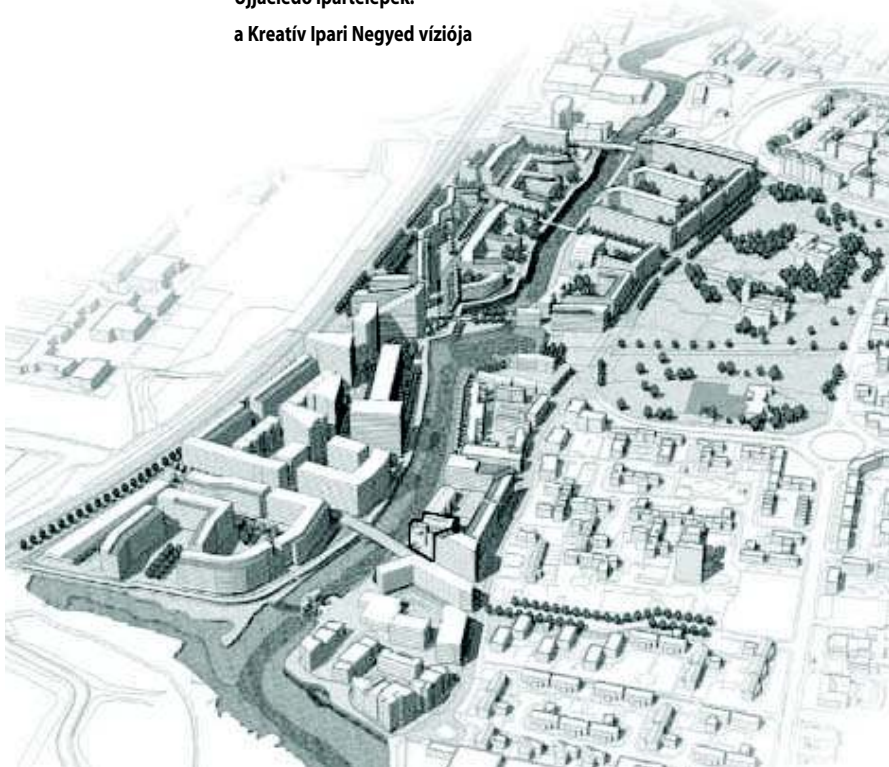
rakter erősítése volt a cél,⁴ melyhez gondos építéstörténeti feltárás biztosított alapot. Az archív dokumentumok tanulmányozását követően az összes utólagos bővítést lebontották, eltávolították a belső válaszfalakat és a nem eredeti szerkezeteket, illetve a befalazott homlokzati nyílásokat kibontották.

Régi és új viszonya

A legnagyobb kihívás a régi és az új épületrész alkotta nyers harmóniájának megteremtése volt. Tömegében és megjelenésében a kettő viszonya teljesen kiegyensúlyozott, funkciójában azonban a régi kítüntetett szerephez jutott azáltal, hogy a közösségi terek ide kerültek.

Az új szárny elhúzásával egy kis belső udvar alakult ki, így a magtár eddig takarásban lévő oldalhomlokzata az átalakítást követően szabaddá vált, és mindkét épületrész természetes bevilágítást kaphatott. Az együttes itt hat a legerősebben a használatra, ugyanis egyszerre van jelen a történeti és a drámaian modern atmoszféra. A bárki számára szabadon bejárható udvar egy dinamikus köztérként működik. A két szárnyat a vertikális közleke-

Újjáéledő ipartelepek: a Kreatív Ipari Negyed víziója

Értékmérés egy elfeledett területen

Ipari archív

dő mag és egy felső átjáró híd kapcsolja össze. A régi szerkezetbe finoman illesztett főbejárati modern anyagai és megvilágítási érzékenyen emelik ki a háttérben lévő patinás részleteket. Az eredeti tervekhez képest a lényegibb módosítások a két tömeg közötti üvegezett átrium szabad térbe helyezése és a sülyesztett központi teresedés térszínre emelése voltak.

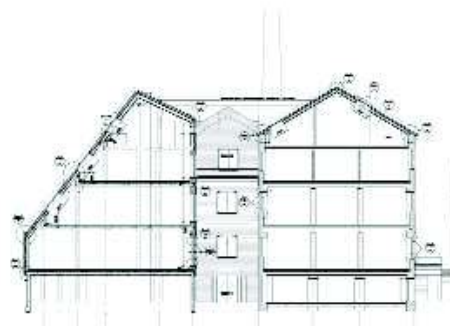
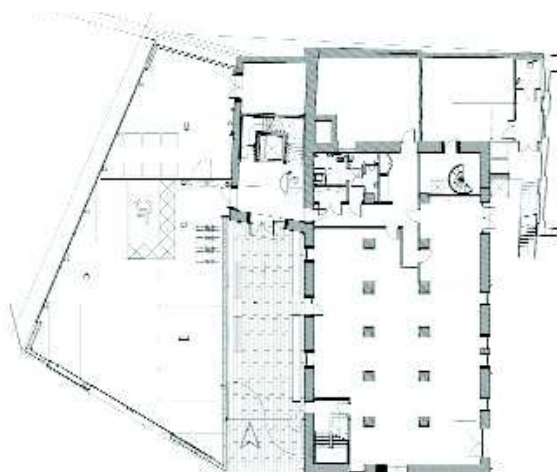
Az új épület karakterét a magtár nyeregvető markáns tömege határozta meg. Az új tömb tetősíkjának alsó töréspontja megegyezik a korábban itt álló, elbontott téglapépület párkánymagasságával, míg a felső töréspont az északi szárnyhoz illeszkedik.

A magtár egybefüggő földszinti tere kiállításoknak és közösségi rendezvényeknek ad otthont, míg az új épület földszintjén parkoló és kerékpártároló van. A kiemelt funkciók – első emeleti kávézó, harmadik emeleti étkező és tetőtéri irodablokk – belső tereihez teraszok csatlakoznak.⁵ Elhelyezésüket és egymással való viszonyukat tekintve nem az össztömegben megjelenő hiátusok, hanem mindhárom esetben a kisebb résztömegek felső lezárását képező tetőteraszok. A lépcsőzetes egymásutánosság és a különböző alaprajzi méretek kellemes asszimetriát eredményeznek a folyópart felől. Az irodák szabad elrendezése és az üvegezett elhatárolások fokozzák a vi-

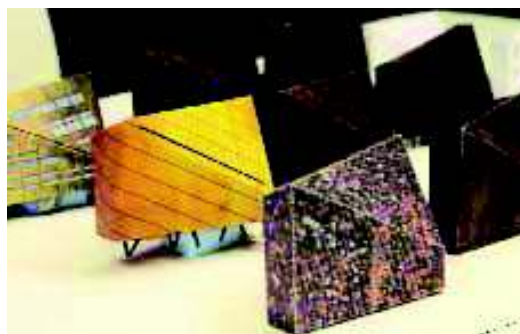

Alaprajz: a bejárat szintje

Metszet: a belső udvaron keresztül

Tanulmánymodellek a burkolatválasztás anyagára és irányultságára

zuális kommunikációt a dolgozók között. A két legfelső szintre az ingatlanfejlesztő cég költözött be, ami felfogható a térség további fejlesztéseibe vetett bizalmának is.

Korszerűség az újjal

A kezdeti terveken még Cor-ten lemez került az új részekre, de a tervezők az időbeli változást még közvetlenebbül követő anyagot kerestek. A bronz burkolatként tradicionális építőanyag, fenntartási költsége csekély és szinte teljesen újrahasznosítható. Kicsi az eltérés a hom-

lokzatok és a tetősík felületi öregedésében, így az épület hosszabb ideig homogén maradhat.

A homlokzat tetősíkba történő átfordulása és a gerinc éles törésvonalai, valamint a burkolat síkjában tartott keskeny ablakprofilok⁶ mind az épületrészletek homogén kezelésének kortárs építészeti mesterfogásait vonultatják fel. Magától értetődőnek tűnik a vízszintes sávozású bronzfedés, mégis a végeredményhez több tucat hajtogatott tanulmánymodell vezetett.⁷ Mivel a tető is egy ferde síkú falnak tekinthető, a homlokzati nyílásokat nem ablakokként, hanem a bronzburok tiszta lyukarchitektúrájaként érzékeljük. A randomnak tűnő nyílásméreték és kiosztás a magtárhoz hangolódik. A következetes anyaghasználatot csak a folyóparti oldalon előbukkanó régi szerkezetek egyes részeinek bronzsal való leburkolása törli meg.

Az anyagok természetes viselkedéséből fakadóan számos kapcsolódási pont van a rusztikus téglá- és a fémfületek között. A szigorú precizitással gyártott bronzlemez helyszíni kézi felhelyezése a sík lehetőleg hül-

Tiszta élek, finoman hullámzó homogén bronzburok

Nyers betonfelületek az új szárny irodateribeiben

- 1 London Thames Gateway Regeneration for East London
<<http://www.ltgd.org.uk/ltgdc-back-ground/>> utolsó megtekintés: 2013. november 20.
- 2 A pályázatról:
<<http://www.archicentral.com/barking-creative-industries-quarter-given-the-go-ahead-18159/>> utolsó megtekintés: 2013. november 20.
- 3 A Malátságírázó jelene
<<http://www.arctheatre.com/venue.html>> utolsó megtekintés: 2013. november 20.
- 4 Átalakítás és helyreállítás
<http://www.ptea.co.uk/portfolio_conversion_and_restoration_the_granary.html> utolsó megtekintés: 2013. november 20.
- 5 Stúdiók és kereskedelmi egységek az együttesben <<http://www.thegrinarybarking.co.uk/the-studios/>> utolsó megtekintés: 2013. november 20.
- 6 A homlokzati nyílászárók esettanulmánya
<http://www.therooflightcompany.co.uk/the-granary-barking?searched=barking&advsearch=allwords&highlight=ajaxSearch_highlight+ajaxSearch_highlight1> utolsó megtekintés: 2013. november 20.
- 7 A bronzburkolatról: *A Fusion of New and Old* in: Copper Architecture Forum 32/2012. p. 12–15.

Vizsgálatok a lyukarchitektúra kialakítására

Építészet: Pollard Thomas Edwards Architects

Eredeti rendezési tervek:

Schmidt Hammer Lassen

Megbízó: Roof Property LLP

Épületfotók: Tim Crocker

Különös figyelmet szenteltek a részletek kialakítására, hiszen ezek döntően meghatározzák a végső összehatást. Az épület egészére jellemzőek az igényes, letisztult fém-munkák. A fémhálós árnyékolók biztosítják a nap elleni védelmet, visszafogottságukkal viszont nem bontják meg a külső egységességét. Az anyagválasztásnál is tetten érhető a környezettudatos szemlélet: mészköves, újrahasznosított gumipadló burkolat, újrahasznosított alapanyagokból készült kerámia padlólapok.

Kiemelt szempont volt az energiataudatosság és a fenntarthatóság. Az új szárny felülvilágítói és a magtár befallazott nyílásainak kibontása biztosítja a természetes fény bejutását, így jelentősen csökkent a nappali világításra fordított áramfogyasztás. Az áramszükséglet nagy részét pedig fedezi a magtár déli tetőfelületén elhelyezett nagy felületű napelem.

Az irodaházak üzleties világában példaértékűnek tekinthető egy ilyen érzékenységgel kezelt épület-helyreállítás, ahol a régi és új viszonya mértéktartó egymásmellettiségben jelentkezik. A fejlesztés sikerességét nemcsak a külső megjelenés harmonikus illeszkedésének köszönheti azonban, hanem annak a stratégiai gondolkodásnak, mellyel egy történeti magtárépületet funkcionálisan újrakomponálva értékmentéssel teremtettek 21. századi igényeknek megfelelő épületet.

Urbán Erzsébet

Összefordulva: régi és új együttes hatása a közrefogott udvarban

lámzásához vezetett. Ezek a napsütésben felerősödő finom tónuskülönbségek a téglá öregedése során létrejött színváltozatokra reflektálnak. A téglá kiosztásában, a bronzfelület anyagában hordozza a kemény mérnökiességet, miközben mindkettőt lágyítja meleg árnyalataik.

Az Universidad Autónoma de Madrid egyetemi városa egy széles, zöld sétány köré épült ki az évtizedek folyamán, aminek egyik végpontját a vonatállomás közlekedési csomópontja határozta meg, de másik végpontja még megfogalmazásra várt. Erre a feladatra írt ki tervpályázatot az egyetem 2007-ben, amit a madridi MTM iroda nyert meg karakteres, nagyvonalú javaslatával. A különböző szolgáltatásokat tömörítő épületegyüttes egy nagyméretű, nyitott közteret fog közre U-alakban, amit a peremek mentén fedett-nyitott terek egészítenek ki. Az udvart keretező konzolos lemez fedett kapcsolatot hoz létre a különböző funkciók közt, és egyben védi az erős mediterrán naptól a homlokzati felületeket. Az épületszalagot a főbb működési egységek tömbjei közötti áttörések lazítják fel, vizuális kommunikációt, átszellőzést és egyben közlekedési lehetőséget biztosítanak a főtér és a campus között. A szabálytalan, töredezett patkóformát

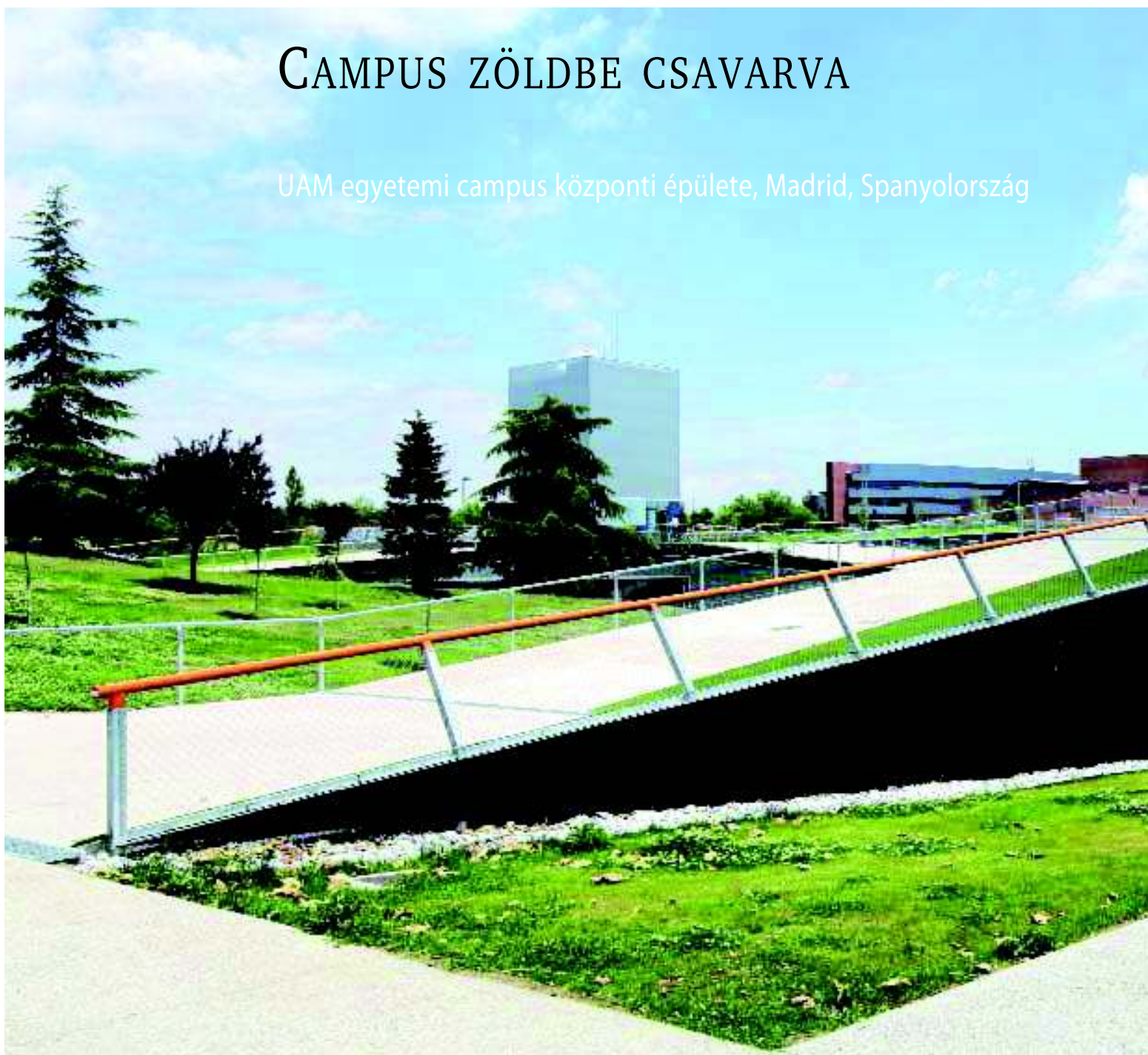
az étterem emelt belmagasságú csarnoka zárja le keresztben.

A tervezők kihasználták a terepadottságot, és a campus magasabban fekvő központi sétányát két hatalmas rámpával felvezették az épületlánc tetejére. Az ezeken megjelenő zöldfelületek (a zöldtetők divatos időszakában talán váratlan módon) valójában műfüves szőnyegek, amik azonban messzemenőig megfelelnek a helyi körülményeknek: talajréteg hiányában nem jelentenek plusz földmterhet, ápolásuk, tisztántartásuk és cseréjük olcsóbb, és nem érzékenyek az időjárási körülményekre – szárazságra vagy esőre. A tetőn a szőnyegek kis, mesterséges dombokat fednek be, amik így nagyméretű ülőfelületként szolgálnak. Az épület körüli terület gondozott mezőin viszont igazi gyepek nő természetes és építési elemek párbeszédét generálva. Az ember észrevétlenül sétál át a park és az épület elmosódott határterületén,

A park sétánya a tetőre vezet

CAMPUS ZÖLDBE CSAVARVA

UAM egyetemi campus központi épülete, Madrid, Spanyolország

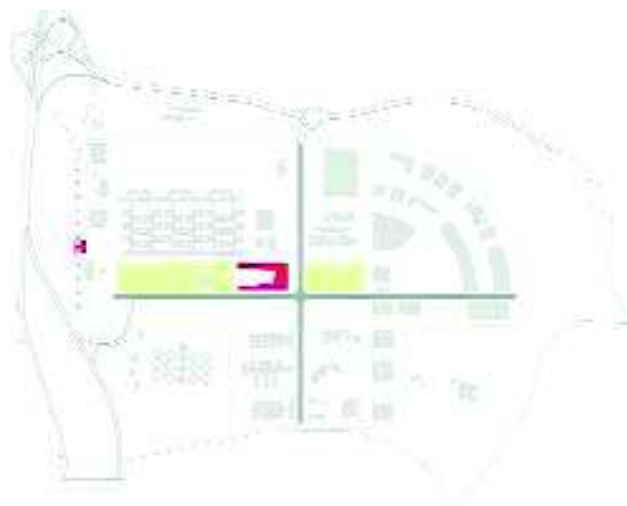

A belső udvarra nyíló
szolgáltatóegységek

Építész:
Javier
Fresneda,
Javier
Sanjuán

Helyszínrajz,
tetőfelülnézet

nehezen dönthető el, hogy a ház válik a kert részévé, vagy a természet integrálódik az épületbe.

A különböző felületek anyagválasztása tudatos, és segíti a komplexumon belüli tájékozódást. A vízszintes felületek, rámpák és födécek anyaga látszóbeton, amit csak a tető bizonyos helyein borít zöld. Ezek a már említett – természetes és mesterséges – zöldfelületek az egyetemi város parkjának folytatását, kiterjesztését szimbolizálják. Az épületegyüttes külső burkolata függőleges osztású szürke, áttetsző polikarbonát, ami sejteti a mögöttes tartószerkezetet, de homogén külső bőrt képez, csak néhol szakítják meg játékos, szabálytalan elhelyezésű ablaknyílások. A belső főtér felé azonban kinyílik az épület, az átlátszó üvegfelületeken keresztül láthatóvá válik a funkció, a belső tartalom. A tervezők megfogalmazása szerint így a központi tér egyfajta „szolgáltatási piaccá” válhat, ahol a látogatók szabadon válogathatnak a lehetőségek közül. A zárt külső és a nyitott belső héj közötti átmeneti felületeket átlátszatlan, laminált üveg határolja, ami tükrözi a környezetet, és így szinte észrevehetetlenné válik. Az egymásba fonódó tükrö- és üvegfelületeken színezett üveg nyílászárók jelölnek ki tájékozdási pontokat, kék, zöld és aranyárga mezőkkel gazdagítva a monokróm kompozíciót.

A teljes épület alatt parkoló szint húzódik, ami ma-

napság elkerülhetetlen eleme a nagyléptékű középületek létesítésének. A felszíni parkolók tehermentesítése mellett például a tetőn elhelyezett napkollektorok is a környezettudatos tervezés elemei – a szoborszerűen formált egységek egyben köztéri árnyékolóként működnek. A tetősík körben, lépcsők nélkül, rámpákon haladva végigjárható, az egységes felületet a három kiemelt közlekedési tömb szakítja csak meg, és jelöl ki markáns tájékozdási pontokat. A tornyok vertikális hangsúlya ellenpontozza a több szinten körbefutó, konzolos, vastag fő-

Metszetek

démlemezek meghatározó horizontális jellegét. Az épületegyüttes áramló vonalai, változó sűrűsége és sajátos ritmusa különböző léptékű tereket és tömegeket képez, amik így alkalmasak tervezett és spontán, csoportos és privát tevékenységek egyidejű befogadására. Ez a flexibilitás az, ami mind a felhasználók, mind pedig a behelyezett szolgáltatások változásainak, eltérő igényeinek kielégítésével képes hosszútávon használható épületet eredményezni.

A mediterrán éghajlaton nélkülözhetetlen fedett-nyitott terek

A kávézó terasza napelemes árnyékolókkal

1 Plaza Mayor de la UAM, Madrid. in:

Arquitectura Viva Monografías, 159-160,
2013, pp. 144-151.

2 Ángela Solís: *Edificio de Servicios Plaza*

Mayor. UAM. in: *Metalocus* online folyóirat,
2013.10.29. <http://www.metalocus.es/content/es/blog/edificio-de-servicios-plaza-mayor-uam>, utolsó megtekintés
2013.11.20.

A rámpákkal az épület minden része bejárhatóvá vált

Építészet: MTM Arquitectos
(Javier Fresneda, Javier Sanjuán)

Építészeti munkatársak:
Carmen Antón, Laura Casas, Ana Arriero, Jesús Barranco, Álvaro Maestro

Koordinátor: Miguel García-Redondo Villar

Szerkezet: IDEEE SL. Jorge Conde

Berüházó: Universidad Autónoma de Madrid

Kivitelezés: Ferovial-Agroman S.A. (Juan José Jurado, Angel Sanz)

Fotó: Kóródy Anna, Vukosavljev Zorán

Ábrák:
<http://europaconcorsi.com/>

Az épületegyüttest a használók elégedettsége mellett különböző építészeti díjak is igazolják: a tavalyi átadás óta elnyerte többek között a COAM (Madridi Építész Kamara) elismerését, a Fundación ONCE pedig a projekt akadálymentességét értékelte. Alberto Campo Baeza, a COAM bizottságának egyik tagja ezekkel a szavakkal méltatta az épületet: „Az építészek a tervezési folyamat komoly erőfeszítésével szigorú és briliáns megoldást adtak a kortárs építészet egy meghatározó problémájára, az építészet és a természet kapcsolatának vissza-vissza-

térő kérdésére. A feladat néhány egyetemi szolgáltató épület elhelyezése volt, amire ők egy igazi főtér – Plaza Mayor – létrehozásával válaszoltak... Hajtogattak, forgattak és csavartak sajátos logikájuk mentén, és a természet folytatásával saját tájat építettek...”²²

Kóródy Anna

DÍJAZOTT CSARNOKOK: MINŐSÉGI CSARNOKÉPÍTÉSÉRT

Csarnok nagydíj

Magyarországon 2013 őszén először ismerték el díjjal kifejezetten a csarnoképítést. A Tervlap.hu honlapon megrendezett pályázat (kiírók: a *Metszet* és az *Építési Megoldások* kiadója együttműködve a Build Communications szervezőivel). Mint a zsűri elnöke, Dobai János (BME Ipari és Mezőgazdasági Tervezési Tanszék) zárásában elmondta: az általános színvonallal egyáltalán nem lehetünk elégedettek. Több második fordulóra jutott pályázat is a mai kortárs ipari építészet tipikus hibáit mutatta: formafetiszmust, léptékvárat, ugyanakkor a díjazottak kimagaslanak a mezőnyből, és kiváló alkotások, jó lenne, ha több lenne az ilyen „okos építészetből”.

Jó hangulatúak voltak a konferenciák, amelyeken a valóban csarnokokkal foglalkozó szakemberek vettek részt, sok helyen megjelent a fiatalabb generáció is – például Szarvason volt pályázó, aki friss diplomával tervezett csarnokot, ami be is jutott a második fordulóba. Többen igazolták vissza: míg korábban lakóépületek, társasházak tervezéséből éltek, az utóbbi években a csarnoképületek jelentették a túlélést, így hasznos volt ennek a területnek a speciális információit megszerezni. A pályázók szinte egyöntetűen örültek a díjkiírásnak: valóban egy olyan területről van szó, amelynek épületei fontosak, sokszor nívósak, de más díjra jellemük miatt nincs esélyük. A jelentkezők magas száma (47) is azt mutatja: patinás, több éves díjkiírásokat megszegyenítően nagy az érdeklődés ilyen díjra.

A zsűri: Dobai János (BME Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék tanszékvezető egyetemi docense, elnök), Polgár László (ÉTE; FIB; MÉASZ Beton Tagozat; MABESZ), Csanády Pál építész, a *Metszet* főszerkesztője. A pályázatot öt régióban hirdették meg: Győr – Győr-Moson-Sopron megye, Komárom-Esztergom megye, Veszprém megye, Vas megye. Budapest – Budapest, Pest megye, Fejér megye, Nógrád megye. Miskolc – Heves megye, Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, Hajdú-Bihar megye. Pécs – Zala megye, Somogy megye, Baranya megye, Tolna megye. Szarvas – Bács-Kiskun megye, Jász-Nagykun-Szolnok megye, Csongrád megye, Békés megye. Összesen 11 dí-

jazott 13 nagydíjat kapott. A konferencia anyagából pedig online-képzés is készült, melyet bárki végignézhethet a tervlap.hu/tovabbkepzes oldalon.

A konferencia tanulsága, hogy a csarnokok területén egyrészt jobb a helyzet, mint általában az építőiparban, de itt speciális szakértelemre is szükség van. A Magyar Építőkémi és Vakolat Szövetség ezért is dolgozott ki műszaki irányelvet a műgyanta-bevonatokra és az ipari padlókra. A terhek pontos felmérése, megfelelő aljzat és a terheléshez igazodó bevonat biztosíthatja a megfelelő padlót, messze nem elég kiírni a terven hogy „műgyanta padló”. Segítségként a szövetség irányelvei a www.m-esz.hu (a lap alján, a letöltések menüpontból) ingyenesen letölthetőek.

A nagydíj kapcsán nem véletlen, hogy a csarnokok „külsővel” több előadás is foglalkozott. Töltszéki Szilvia (Hoesch Építőelemek) a Hoesch Planeel Siding, egy kreatív homlokzati megoldás kapcsán a homlokzati

A díj Magyar Márta
keramikumművész munkája

hőtágulás problémáját mutatta be. Ez a termék feszültségmentes szerelési megoldást nyújt. Láthattunk innovatív megoldásokat a világ minden tájáról, sportlétesítményeknél például íves lemezekkel vagy akár hőszigetelt szendvicspanel burkolattal.

A könnyű, alumíniumötvözet termékeiről ismert Prefa képviselőjében Nemere Judit nemcsak a háromféle felületű (sima, mikrobordás, stukkó – azaz rücskös) Sidings alumínium burkolatrendszerrel mutatta be, de a kívül alumínium, belül polietilén műanyag magú, igen ellenálló Reynobond kompozit építőlemezeket is. Ezek ívesíthetők, marhatók: elegáns felületek képezhetők belőlük.

Raport László (Frisomat) a csarnoktípusokon is végigszaladt (Delta, Sigma, Astrigma, Astra, Ceptra, Flatro, Omega, Upsilon – óriási a választék), de az egyedi, főleg mezőgazdasági példákra be tudta mutatni, hogy a végén szinte minden épület egyedi, különleges lesz, legyen szó állattartó épületről, gabonatarólóról, garat előtárolóról, hűtőházról.

Ecobuild néven új rendszert is bemutatott előadásában Nagy Károly (Lindab), mely kisebb épületekhez, garázsokhoz ajánlott. A cég elsősorban tömörgerinces hegesztett tartókat ajánl, de nemcsak komplett csarnokot, de hasznos tervezési szoftvert is kínál energetikai számításokkal, és egyedi csomópontokat is kidolgoznak. Referenciák között hotelek éppúgy vannak, mint acélváz betonpaneles parkolóház, és persze hatalmas ipari csarnokok.

A tűzállóság kérdése gyakran előkerült a konferencián, a vasbeton csarnokelemek ilyenkor lehetnek kiváló megoldások – tudtuk meg Magyar Gábortól, a Leier Hungária vezető statikusától. A mintegy 10 éve gyártott, filigrán előregyártott elemek vegyes rendszerekben is használhatók, alacsonyabb az elemsúlyuk. Van fal- és födémrendszer, maghőszigeteléses fal, mesterpanel, lépcső és sok más elem is ezzel a technológiával.

Szintén vasbetonból készül előregyártva a debreceni stadion. Polgár László hozzáértésén és bátorságán múlt, hogy sikerült rejtett konzollokkal, feszített szerkezettel, ráadásul íves lelátókkal megcsinálni. Ehhez milliméter pontosságú gyártásra és szerelésre volt szükség, 3D modellezésre (BIM) és robottechnika alkalmazására a zsáklukészítéshez, hazánkban eddig példátlan módon. Hogy a polimer szálerősítésről vagy a lézerszkenelésről ne is beszéljünk.

Több olyan részlet is előkerült még az ipari épületek kapcsán, melyek esetleg nincsenek annyira reflektorfényben, de oda kell rájuk figyelni. Rozgonyi Zoltán (DDS Hungária) a rakodóállások szerkesztési szabályait mutatta be: gyakran gond van a lejtésviszonyokkal, a rámpamagassággal (a rámpakiegyenlítőn max. 5 % lejtés lehet), a rámpakiegyenlítő szélességével (kézi béká-

zásnál 225 cm). Balesetet okoz még a kamionkúszás, az idő előtti indulás, ezek hidraulikus automata, „bolond-biztos” ékkel kerülhetők el.

Szintén könnyű elrontani a vízszigetelést, tudtuk meg Haraszi László (Icopal Villas) előadásából. Ipari épületek záró trapézlemezére a következő rétegrendet javasolja: 0,25 mm öntapadó SBS-bitumenes lemez párazáró réteg, kőzetgyapot hőszigetelés, teleszkópos dübelekkel rögzített hálóerősített PVC-lemez. Ha lehet, takarást is csináljunk, akár korszerűen, napelemekkel.

Új technológia nemcsak a vasbeton szerkezetek területére tört be, hanem a rögzítéstechnikába is, tudhattuk meg Kovács Sebestyén Szabolcstól (Fischer Hungária). Új, vegyi rögzítések többek között a debreceni stadionnál is készültek. Akár csarnokoszlopok is rögzíthetők ilyen módszerrel. Lehet kapszulás vagy injektáló rendszerű, előbbi könnyebben alkalmazható. Szerkezeti rögzítésre viszont telítetlen poliésztert ne használjunk. A fémelemek minőségére is figyelni kell, minőségi bizonylatot kérni, de még a furat simaságára, a vízeségére, a hőmérsékletre (az üzemire is), tisztaságra is kell ügyelnünk.

A mai, kortárs ipari építészet – ha lehet egyáltalán a „heroikus” korábbi építészet elmúltával erről beszélni – dobozépítészté vált, amit az arculatépítés színezt – mutatott rá előadásában a BME tanszékvezető egyetemi tanára, Dobai János. Anyag- és formafetiszmus teszi hivatkozottá az épületeket. A jó jelenségek között az okos építészet megjelenését (gazdaságos építés, kísérletezés), a fenntarthatóság betörését említette az ipari építészetben.

A konferenciákra sokan voltak kíváncsiak országszerte – a győri helyszín

Győri régió: kettős győzelem

Az Sz-Linea iroda (Szabó Attila, Ábrahám Tibor, Török Péter) mindkét díjat begyűjtötte a Minőségi Csarnoképítésért – Csarnok Nagydíj pályázaton az észak-dunántúli régióban: a zsűri és a közönség is az ő csarnokukat találta a legjobbnak.

Inkubátorház, Kapuvári Ipari Park

Beruházó: Kapuvár Város Önkormányzata

Tervező: Szabó Attila, Ábrahám Tibor, Török Péter (Sz-Linea Mérnökiroda Kft.)

Kapuvár városa a „Partnerséget építünk” jelszóval indított „Vállalkozói inkubáció határok nélkül” című, a csalóközi Nagymegyerrel közösen kidolgozott projekt keretében 433 ezer eurós támogatást kapott, melyet többek közt egy, az ipari park működését koordináló, illetve a kezdő vállalkozások indulását megkönnyítő inkubátorház létrehozására fordított.

A tervezők: Ábrahám Tibor,
Szabó Attila, Török Péter

A gazdaságélénkítő szándékkal, bruttó 156 millió forintból épített inkubátorház a tervek szerint pozitív hatást fog gyakorolni az ipari parkra és bizonyos mértékig a városra is.

Az itt induló kezdő cégek – két-három év türelmi idő

után – remélhetőleg megerősödve, stabil használói lesznek az üzemi területnek, elsősorban a helyieknek adva munkát és megélhetést.

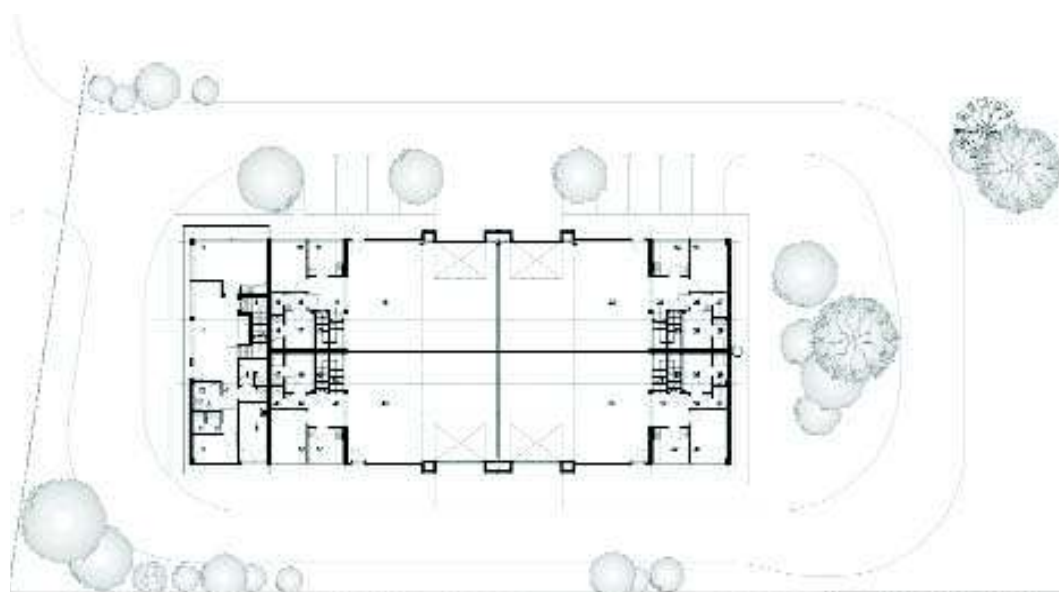
Tervezési szempontok:

- ▮ rendelkezésre álló pénzügyi keret,
- ▮ az előző függvényében a lehető legnagyobb hasznos alapterület kialakítása,
- ▮ későbbi bővíthetőség,
- ▮ megfelelő megközelíthetőség,
- ▮ bérlemények optimális számának meghatározása,
- ▮ alaprajzi „rugalmasság”,
- ▮ az ipari park üzemeltetésével kapcsolatos adminisztrációs tevékenységhez is biztosítson helyet,
- ▮ gazdaságos üzemeltethetőség,
- ▮ modern tömegformálás, esztétikus megjelenés.

A zsűri véleménye: a csarnok elsősorban visszafogottságával és az erőteljes kapumotívummal emelkedett ki a mezőnyből. A szinte megfoghatatlanul általános funkció – hiszen egy inkubátorházba nagyon sokféle cég beköltözhet – ellenére sikerült éppen a kellő mértékű karaktert megadni az épületnek.

Inkubátorház,
földszinti alaprajz

Központi régió: három győztes

A rendkívül magas színvonalra való tekintettel a zsűri két Minőségi Csarnoképítésért Csarnok Nagydíjat is kiadott a központi régióban: a Benczúr László vezette csapat és Pethő László is nagydíjat nyert. A közönségdíjat Paládi-Kovács Ádám kapta.

Origo Filmstúdió műterem¹

Tervezők: Benczúr László Ybl-díjas építész, Lendvai Péter és Budaházi Eszter (Benczúr & Partner Építész Kft.)

Funkciója: Filmforgatásra alkalmas műterem csarnok-épület

Befejezés éve: 2010

Csarnoképület helye:

Budapest XV. kerület Felsőkert u. 9.

Csarnok Nagydíjat nyert a Minőségi Csarnoképítésért az Origo Filmstúdió műterem (vezető tervező: Benczúr László, építész munkatársak: Lendvai Péter, Budaházi Eszter, Pálos Eszter). A zsűri a visszafogott formálást, a nagy méretek ellenére jól kezelt felületeket emelte ki.

Mint Benczúr László a díjat bemutató Duna Televízióknak nyilatkozott: a többféle hangszigetelési igény (külső zajok, például leszálló repülő, a közeli hulladékhasznosító ventilátorai, a belső zajok hangelnyelése, az erőteljes gépészet zajainak szűrése) és a magas tűzvédelmi igény különösen megnehezítette a feladatot.

A nyertesek: Pethő László, Benczúr László, Paládi-Kovács Ádám

Mikropakk Black II. – Műanyagfeldolgozó üzemcsarnok és raktárépület²

Pályázó neve: Pethő László (Geon Építéstudió Kft.)

Befejezés éve: 2010

Csarnoképület helye: Salgótarján – Ipari Park

Csarnok Nagydíjat nyert a Minőségi Csarnoképítésért a Mikropakk Black II. (tervező: Pethő László). A zsűri a kevés eszközzel elért elegáns hatást, a tömegekkel való hatásos bánásmódot dicsérte. A Mikropakk Black bővítését a tervező az eredetivel azonos felfogásban, a sötét fémlemez és a színes sávok elegáns együtteseként tervezte. A kevés, visszafogott és okos eszköz egyedi, mégsem hivalkodó épületet eredményezett.

AR Hungária, felismerő-technológiákat gyártó üzem³

Tervező: Paládi-Kovács Ádám

Befejezés éve: 2011

Csarnoképület helye: Perbál, Ipari Park

A Csarnok Nagydíj a Minőségi Csarnoképítésért közönségdíjat az AR Hungária felismerő-technológiákat gyártó üzem tervezéséért Paládi-Kovács Ádám nyerte. (Második lett szoros versenyben az Eleőd Ákos tervezte palócligeteki iskola tornacsarnoka Balassagyarmaton.)

1. Bővebben: Metszet 2010/6 54. o.

2. Bővebben: Metszet 2010/6 30. o.

3. Bővebben: Metszet 2012/6 54. o.

A közönség egy gyöngyösi, a zsűri mátészalkai gyárat választott Északkelet-Magyarországon

A Céh Zrt. tervezte Specsavers szemüveglencsegyár a régió legjobbja a zsűri szerint, míg a közönség a Gráf Ottó, Kalácsi René, Perényi László tervezte gyöngyösi

B. Braun üzem bővítését preferálta a Minőségi Csarnok-építésért nagydíj pályázatán.

Öt pályázat közül lehetett választani a miskolci fordulón. A zsűri végül a több területen is jó eredményt felmutató mátészalkai szemüveglencsegyárat választotta, melyet Harmath Júlia (Céh Tervező, Beruházó és Fejlesztő Zrt.) mutatott be előadásában. A zsűri nem első sorban a fejpület lencse alakjéért, hanem az általános magas minőségért ítélte oda a díjat. (Az épület egyébként a közönségdíjról egyetlen szavazattal maradt le.)

Specsavers szemüveglencsegyár

Tervező: Céh Tervező, Beruházó és Fejlesztő Zrt.

Befejezés éve: 2009

Csarnoképület helye (település): Mátészalka

Az angol Specsavers (Szatmár Optika néven) Mátészalkán valósította meg zöldmezős fejlesztését, egy szemüveglencsegyárat és logisztikai központot. Az irodaszárny lencse alakú formája ezt a funkciót hangsúlyozza.

Harmath Júlia
a Céh Zrt. egyik trófeájával

A közönségdíjat a gyöngyösi B. Braun gyár bővítése nyerte, egy orvosi eszközöket (infúziós kellékeket, tehát igen magas sterilitású termékeket) gyártó üzem. A zsűrit is lenyűgözte a feladat nehézsége: a raktár- és tisztatermek olyan bővítése, mely közben a gyártás teljesen folyamatos volt, ráadásul egy meglévő épülethez kellett igazodni, tehát az ütemezés is komoly kihívás volt, ráadásul a gyártási folyamat vonalát is korrigálni kellett.

B. Braun üzemi épületének bővítése

Tervezők: Gráf Ottó, Kalácsi René, Perényi László

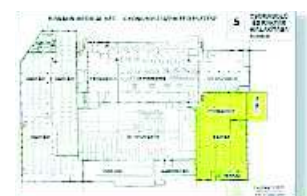
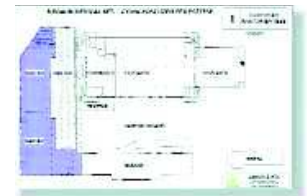
Csarnoképület neve, funkciója: B. Braun Medical Kft.

Befejezés éve: 2013

Csarnoképület helye: Gyöngyös

A méltán büszke gyöngyösiiek: Gráf Ottó, Kalácsi René, Perényi László

Komló kiütéssel győzött: a Ratipur egy, a Rati két díjat is nyert a pécsi Minőségi Csarnok- építésért díjkiosztón

A Dél-Dunántúl legjobb csarnokai Komlón állnak – a Csarnok Nagydíj pécsi díjkiosztása alapján. Az apa és fia tulajdonában álló két üzem ráadásul összesen három díjat is besöpört.

A zsűri a Rati épülete mellett tette le a voksát, mint Dobai János elnök elmondta: a közel egyenrangú két épület közül a gondos, öko-tudatos dizájn döntött a Rati mellett. A szellőztetés nem egyszerű problémájára adott ifj. dr. Kistelegdi István előremutató választ.

A közönség szavazataiban egyenlőség mutatkozott ugyanazon két épület között, így a Rombauer Gábor tervezte Ratipur is kapott nagydíjat.

Ratipur habosítócsarnok

Tervező: Rombauer Gábor, Tércműhely Kft.

Befejezés éve: 2011

Csarnoképület helye: Komló

A műanyag elemeket előállító gyár egyszerű sédtetős tömegű, különlegessége az első homlokzat üvegfala, amibe a betölt dobozok például a gépészeti terek rejtett kialakítását is lehetővé tették. Érdekességképpen megjegyzendő, hogy Rombauer Gábor három régióban is indult, és még a központi régió szoros mezőnyében is bejutott a második fordulóra közönségszavazatokkal. Végül Dél-Dunántúlon sikerült nyerni.

A zsűri: Csanády Pál, Dobai János,
Polgár László és a pécsi győztesek:
ifj. dr. Kistelegdi István,
Rombauer Gábor

Rati – pluszenergia potenciállal rendelkező ipari és irodaépület

Tervező: ifj. dr. Kistelegdi István DLA

Befejezés éve: 2012

Csarnoképület helye (település): Komló

Az épület speciális Energia Design tervezési módszerrel valósult meg, mely segítségével pluszenergia mérleggel rendelkező aktívházak hozhatóak létre. A helységek klímazónák – vízszintes és függőleges elrendezése, az épület tájolása, tömegformálása, szerkezeti és anyagbeli

megoldásai és az épületburok megkomponálása szigorúan átgondolt, lépésről lépésre elemzett fejlesztési munka eredménye. A karakteres, aerodinamikailag tervezett, természetes szellőzést és hűtést biztosító szellőzőtoronyok felső tányérszerkezetekkel a széláramlást

gyorsítják, így szélenergiával szellőztetnek. A komplex, de maximálisan energiahatékony épületgépészeti rendszer, a hőszivattyúkkal meghajtott alacsony hőmérsékletű felületi sugárzó és hőtároló fűtés-hűtés, továbbá a

hővisszanyerős légtechnika regeneratív energiaforrásból vannak meghajtva: egy geotermikus szonda-rendszer a fűtést-hűtést, illetve – tudomásunk szerint – hazánk legnagyobb talajlevegő hőcserélő kollektora a gépi szellőzést támogatja. Napkollektorok a meleg-

vízellátás 80 %-át teljesítik, míg a napelemes rendszer a villamos energifogyasztáshoz járul hozzá. Az eredetileg tervezett napelemrendszerrel a komplexum az első üzemév után számtanilag pozitív priménergia mérleggel mutat.

Szétszavazás a délkelet-magyarországi Csarnok Nagydíj pályázatán

Míg más helyszíneken közel esett a zsűri és a közönség véleménye, Szarvason a zsűri a Mercedes-gyárat és az orosházi Doherty-üzemet díjazta, a közönség a Duvenbeck-raktárat hozta ki elsőnek.

A zsűri ismét eltért Szarvason a papírformától. Nagydíjat kapott a kecskeméti Mercedes-gyárárt Anna Marina (Céh Zrt.). A zsűri a nagyvonalúságát, az ipartervesz gyökerekre visszamenő szerkesztési elvet és a tiszta szervezést ismerte el elsősorban. Azonban úgy érezte, nem egy súlycsoportban van a Mercedes-gyár a többi indulóval, hiszen nemcsak mérete (háromszázezer négyzetméter), de finanszírozása is más nagyságrendben van, mint egy-egy átlag délkelet-magyarországi üzemé.

Mercedes-gyár

Tervező: Céh Tervező, Beruházó és Fejlesztő Zrt.

Befejezés éve: 2011

Csarnoképület helye (település): Kecskemét

A Mercedes autógyár épületegyüttesében 16 épület található, ebből 4 nagycsarnok és egy központi irodaépület.³

Mint Anna Marina elmondta: „A Daimler AG 2008-ban egy új Mercedes-Benz gyár létrehozását határozta el Magyarországon, azon belül a kecskeméti déli ipari területen.

A Daimler AG kecskeméti beruházásának generáltervezője a németországi Kohlbecker Gesamtplan GmbH volt, aki a Céh Zrt.-t bízta meg magyar tervező partnerként az építészeti és statikai engedélyezési és kiviteli tervek készítésével, valamint a környezetvédelem, tűzvédelem, kert, belső út, vízi közmű és konyha tervezési feladataival.

A csarnokok és melléképületek térelhatárolásai, mint egy külső burok követik szigorúan a technológia diktálta belső formát. Az eltérő funkciójú épületek alakai és méretbeli különbözőségük ellenére igyekeztünk az összes épületnek hasonló homlokzati megjelenést adni egységes anyaghasználattal és homlokzatkezeléssel, például az alsó zónában antracitszürke panelezéssel, ami befogadja a kapukat, homlokzati nyílászárókat. Ez a kialakítás a felső zónában világosszürke panelezésben folytatódik, mely vizuálisan csökkenti a nagy tömegek érzetét.

A központi épület külső megjelenése szintén mértékertartó. Célunk az volt a tervezés során, hogy a kiemelt adminisztratív funkciót a gyártócsarnokokkal megegyező anyagú homlokzatokkal, de fordított színvilággal és sokkal több üveghasználattal egyszerű épületformába illeszük mindenféle hivalkodástól mentesen.”

Anna Marina

1. Metszet 2012/6. p. 56.

2. Kistelegdi, I. and Baranyai, B. (2012), *Windkanaluntersuchungen zwecks Quantifizierung und Validierung der Wirkung von Windinduktion und thermischen Auftriebskräften auf die natürliche Lüftung eines industriellen Innovationszentrums*. Bauphysik, 34, 229–237. doi: 10.1002/bapi.201200029

3. Bövebben: Metszet 2011/6. p. 10.

Doherty Hungary Forgácsolóüzemi csarnok

Tervező: Kvasz György építész, Bánfi Ádám statikus, C-Terv
Építésziroda Kft.

Funkció: Összeszerelőcsarnok

Befejezés éve: 2013

Csarnoképület helye: Orosháza

Minőségi csarnoképítésért Csarnok Nagydíjat nyert még a fentiek miatt az orosházi Doherty forgácsolóüzemért Kvasz György és Bánfi Ádám. A józan, léptekarányos épület mértéktartásáért és egyszerű, nemes szerkesztéséért kapta a díjat. Az óvatos, otthon, Angliában már bevált megoldásokat alkalmazó tulajdonos tengelyeket, forgóalkatrészeket gyárt. Egy meglévő üzemet vett meg olcsón, ennek volt szükség most a bővítésére, ezért a rendelkezésre álló telken egy szerény csarnokot épített. A főhomlokzaton a cég logója jelenik meg és egy piros irodablokk, éppen úgy, ahogy a látványterveken – azaz a tervtől eltérésre nem volt szükség.

Kvasz György

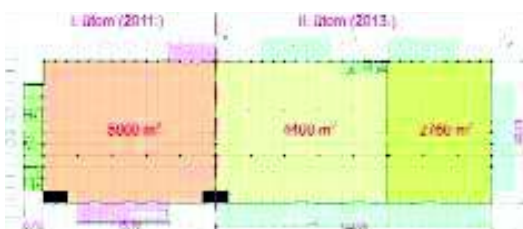

Duvenbeck Logisztikai Központ

Tervező: Németh Építészeti Kft. (Balatonfüred) és Út-Híd Mérnöki Iroda Tervező és Műszaki Szolgáltató Kkt. (Kecskemét)

Befejezés éve: 2013

Csarnoképület helye: Kecskemét

Szarvason a közönségdíjat Németh Balázs nyerte (Németh Építészeti Kft., és Út-Híd Mérnöki Iroda Tervező és Műszaki Szolgáltató Kkt.) a kecskeméti Duvenbeck logisztikai (raktár) központért. A két ütemben épült csarnok érdekessége, hogy a Mercedes-gyár logisztikai támogatására épült, szemközt a gyárral (annak a 2-es kapujával átellenben). Emiatt igen gyorsan kellett a csarnokot építeni, hogy mire a gyár kész, a raktárbázis is meglegyen, és hasonlóan rohamtempóban épült az autógyár bővítésekor a logisztikai központ bővítése. A balatonfüredi építész tervezőket helyi mérnökiroda segítette.

**Bánfi Ádám, Németh Balázs,
Tévald Szilárd**

Ház a hegy mellett: Celldömölk város önkormányzata 2009 elején nyílt, országos tervpályázatot írt ki (milyen ritka és örömteli hír manapság!) a Kemenesalja földtörténeti értékeit bemutató, ismeretterjesztő és oktatási központ tervezésére. A pályázatot Földes László és kollégái nyerték egy azóta sok honi és külföldi szakmai fórumot megjárt, tiszteletet parancsoló gondossággal megtervezett és épített toronyépület tervével.

UTAZÁS A FÖLD KÖZÉPPONTJA FELÉ

A hegyet néző szem

Kemenes Vulkanpark Látogatóközpont, Celldömölk

A rendkívül hangsúlyos földtörténeti és ipari múlttal rendelkező hely kezelésére alapvetően kétféle habitusú válasz kínálkozik: az első a jellemzően rejtőzködő, tájba simuló, így elsősorban természeti, tájépítészeti elemekkel operáló viselkedés – ennek egy lehetséges útját Lévai Tamásék' (Tadao Ando Chichu Múzeumát idéző) szép pályamunkája mutatta meg. Földes László csapata más utat választott: a környezet kérdésére ők markáns gesztussal, egyértelműen épülettel reagáltak. Sőt: toronnyal, olyan vertikális jellel, ami egyértelműen választja szét a megfigyelés alanyát és tárgyát (épületet és természetet), s jelöli ki egyúttal a megfigyelő helyét, az „ön itt áll” fix pontját: ember és torony együtt nézi a hegyet.

torony

Már maga a torony archetípusa rengeteg asszociációra csábít: a vertikális, spirálisan bejárható kiállítóter megoldására az alapképletet Wright adja meg a New York-i Guggenheim Múzeummal. A térbeliség, a folyamatos fellekötelekedés alapélményét Földesék stációkkal: szintenként megálló, önálló karakterű kiállítóterekkel gazdagítják. Tervük ugyanakkor a wrighti spirál irányát megfordítja: míg New Yorkban az útvonal a legfelső szintről indul (ide lifttel jutnak fel a látogatók), majd a kiállítás megtekintése maga lesz a kijáráshoz való lassú leereszkedés, addig a Vulkanpark épületénél alulról, a -1 szintre süllyesztett bejáratból másszuk meg az épületet a

csúcspontig: a legfelső szint kilátójából végül „élőben” is feltáruló Ság-hegy látványáig.

Vitatható lehet a közlekedés illetően megfordítása, hisz úgy tűnik, a záró terem kis mérete, a látvány tárgyilagossága és tényyszerűsége a belső túra közben megszerzett információ- és élménymennyiség ellenére (most még?) nem feltétlenül válik katartikus csúcsponttá. Az irány helyességét azonban a torony pozíciója, a kilátó jelleg igazolja mégis: a kiállításnak nem csupán a bemutatott anyag és a befelé fordulás, de a „kint”, azaz maga a hegy is a tárgya, a „hegyet néző szem” megléte és véghangsúlyja így érthetővé, indokolttá válik. Ebben a kilá-

tópontban ismét egy építészeti alaptípus jelenik meg: a kilátótornyok világa, az elemelkedés élményszerűségével rácsodálkozó tekinteté. A megoldást a helytörténeti kiállítások őstípusa, a Patrick Geddes (át)építette edinborough-i kiállító- és kilátótorony vezeti be (1892): az épület tereiben megrendezett jellemzően várostörténeti kiállítások mellett kiemelt szerep jutott a legfelső kilátószintnek: Edinborough akkor legmagasabb épületéből a látogatók kissé elidegenítve, de éppen az elemelkedés miatt nagyon élményszerűen szerezhettek benyomásokat a naponta sokszor túl közélről is megtapasztalt városuk életéről, annak alakulásáról.²

Építész:

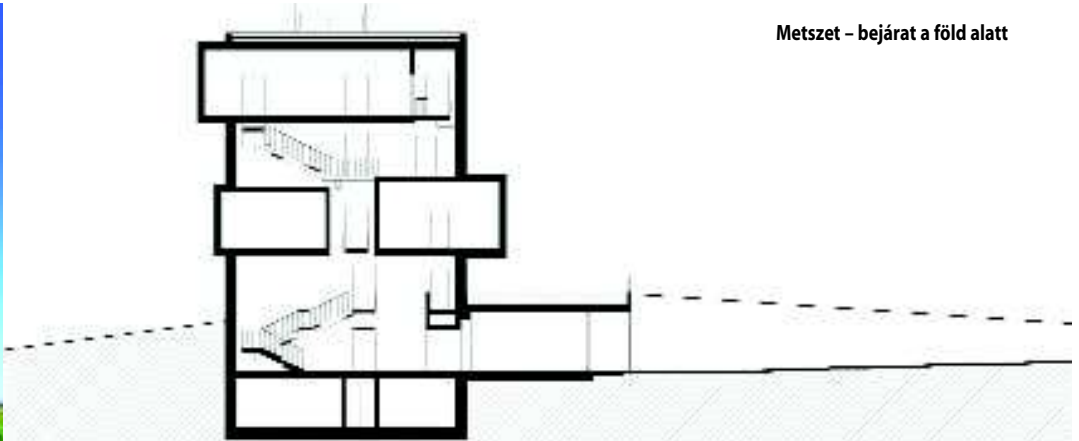
Földes
László,
Balogh
Csaba

Kút a mélybe

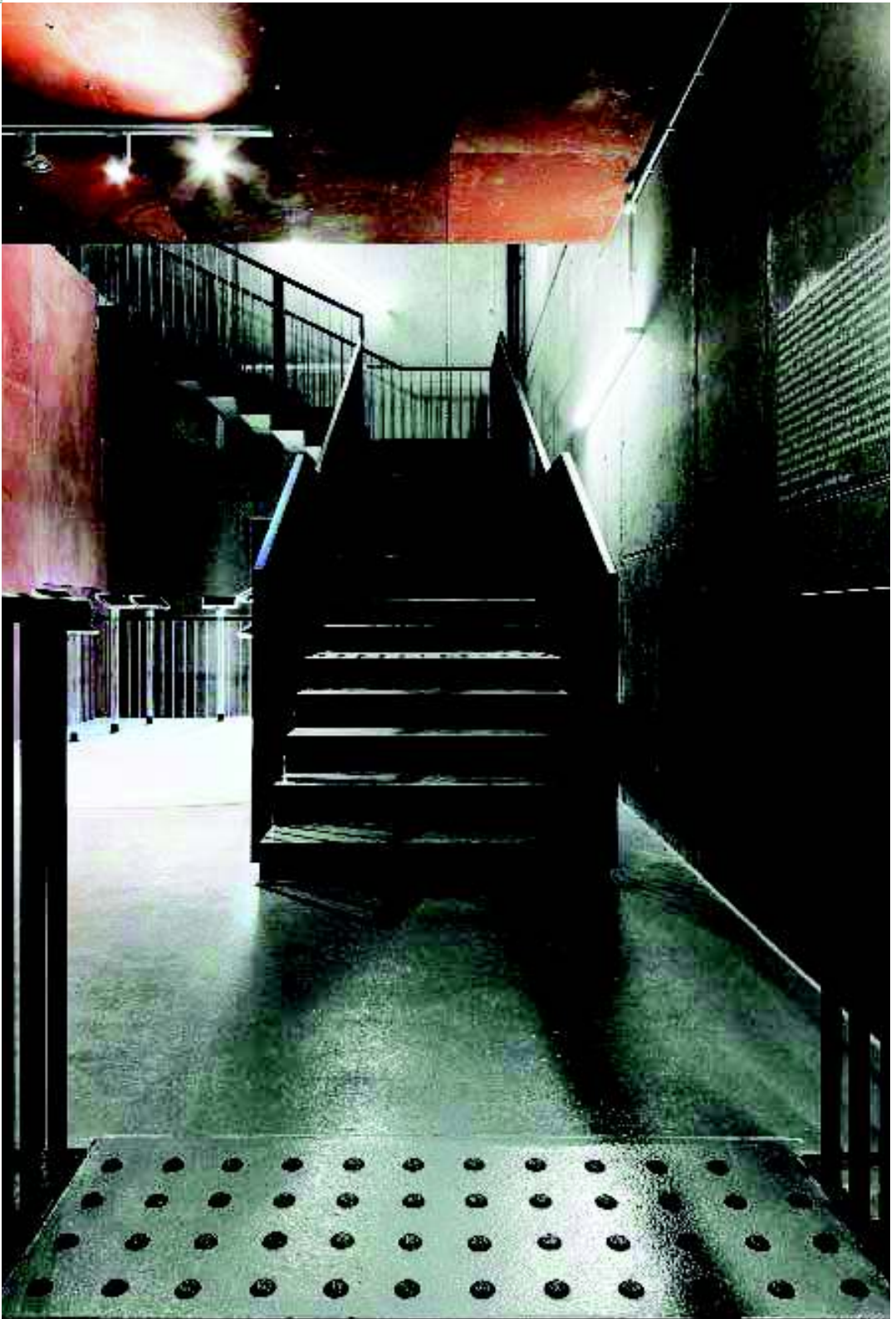

Látzóbeton torony

Metszet - bejárat a föld alatt

Taktilis anyagok,
felfedezésre hívó terek

- 1 terv: Lévai Tamás és építész munkatársai:
Jószai Ágnes, Árva József
- 2 Lukovich Tamás: *A posztmodern kor
városépítészeteinek kihívásai*, Szószabó
Stúdió, 1997, p. 87.

Belső híd – a térbeliség élménye

élménykút

Ez talán a celldömölki torony kulcsgondolata is: tereivel, taktilis anyagaival, asszociációval olyan felfedezésre csábító, élményszerű teret hoz létre, ami zsigerileg gazdagítja a kiállítás által megszerzett tudásmennyiséget. És ha az elején a természeti vagy épületszerű habitus kettősségén tűnődünk, és bár megállapítottuk, hogy Földesék javaslata egyértelműen az utóbbi mellett teszi le a garast, a formálás és a téri világ absztrakt voltának megengedő habitusa egyszerre nyílik meg építészeti és természeti asszociációkra. A korábban említett torony jelleg mellett így nagyon erősen idézi fel a kút, a kürtő vagy akár egy óriás periszkóp képét, de – már csak az egykor itt folyt bányászati tevékenység miatt is – egy hatalmas, ismeretlen eredetű ipari építmény is eszünkbe juthat. A természeti asszociációk közül erősen van jelen a barlang, a fény, a mélység képzete – általuk nem didaktikusan, nem formákkal vagy közvetlen utalásokkal tehát, de finom és megengedő gesztusokkal jelenik meg az épület voltaképpeni tárgya: a vulkán.

A ház igazi szépsége ez: olyan téri élményeket kínál fel, amikben önfeledten engedheti szabadon a fantáziá-

ját a látogató. Kedvenc és legerősebb asszociációm egy vernei kép: a ház ebben a föld mélységeinek titkát kutató professzor építménye, amiben az öntörvényű összevisszaságban kanyargó lépcsők rendszere, illetve a föld felszínéből éppen hogy kiálló, periszkópban végződő toronyvég (fúrótorony? kutatóállomás? kút?) nyilvánvalóan végtelen, és nyilvánvalóan a Föld középpontja felé tart. A részletek: a szegecselt (nek ható) rozsdás lemezek, a funkcionális lépcsőkorlátok, a felülről beáradó fény, az anyagszerű, taktilis felületek, a falak mentén (természetesen) függőlegesen tovaszaladó gépészeti vezetékek ugyanezt az élményt erősítik.

távol és közel

Az épülettel szembeni apró fenntartásom érdekes módon szintén a részletképzéshez kötődik: az átgondoltság, a részletfinomságok mintha már túlnótlán finomak és iskolázottak, túlnótlán urbánusak lennének ehhez a (térben és időben) „világvégi” épülethez, ehhez a félig ipari, félig természeti világhoz: vajon hosszútávon hogy viseli az épület azt a telepítésből adódó magárahagyottságot, ami a korábban megidézett ipari emlékek vagy világítótornyok sajátja? Nem túlnótlán professzionális és mivese ahhoz a melankóliához és csendhez, amit a hely, amit az alapgesztus objektumszerűsége felvet? (Ugyanebből a szempontból erénye viszont az épületnek a talajhoz való viszonya: a pályázati tervben még jóval „darabosabb”, épületszerűbb, szinte additívan megjelenő bejárati szintje a megépült változatban már szinte csak tájépítészeti elemekből: továbbszaladó támfalakból, végletesen egyszerű fal-talaj találkozásokból áll.)

A használt nyelvvel, a hangnemmel kapcsolatos zavart azonban az újabb rácsodálkozásokból adódó öröm váltja fel: a kétséget, a kérdésesnek tűnő hangnemet végső soron ugyanez a minőség: a megoldások végigtervezettsége, a minden részletre kiterjedő alaposág és szakmaszeretet hitelesíti. De az alapélmény mégiscsak zsigeri: nem csak az egységnyi területre jutó gondoskodásmennyiség, de a terek bejárásának kalandja, az újabbnál újabb látványok, a „benne-rajta-alatta” vagy az „eltávolodás-közeledés” fizikai megélése iskolázott építésztekintetünkön túlmenően gyermeki énünknek is folyamatos élményt ad, a rácsodálkozás őszinte örömet.

Marosi Bálint

Modell a „betett” funkciók térbeli játékaival

Építész: Földes László, Balogh Csaba, Tatár-Gönczi Orsolya

Építész munkatársak: Deigner Ágnes, Sirokai Levente, Sónicz Péter

Szakmai forгатókönyv, vulkanológus szakértő:

Karátson Dávid

Kiállítási koncepció, művészeti vezető: Sz. Szilágyi Gábor

Kiállítás megvalósítása: Narmer Építészeti Stúdió

Kiállítási installációs és belsőépítészeti tervek:

Vasáros Zsolt, Vasáros Ákos

Munkatársak: Eisrich Ágnes, Megyesi Zsolt, Schunk Szabolcs, Szigetfű István, Tóth Márton Zoltán, Véner Ágnes

Tartószerkezet tervező: V. Nagy Zoltán (J. Reilly Mérnöki Bt.)

Épületgépész tervező: Léderer György (Flottbau Bt.)

Villamos tervező: Balázs Judit (ArtVill Mérnöki Ir. Kft.)

Úttervező: Karácsonyné Nedeczky Katalin (Karácsony és Társa Mérnöki Kft.)

Tájépítész: Lukács Katalin
Rehabilitációs szakmérnök: Kormányos Anna

Beruházó: Celldömölk Város Önkormányzata

Generálkivitelező: Fertődi Építő és Szolgáltató Zrt.

Fotó: Bujnovszky Tamás

RÖNTGENKÉP A „SELF”-RŐL

Pezsgőérlelő, Somló

Nézet a hegyoldalról. A hegylábánál a félköríves dombkaréj a borászati (adminisztrációs) épületet rejt

1993 Disznókő. Itthon mintateremtő, a nemzetközi diskurzusban¹ pedig még inkább hivatkozott borászatt², amelyet 2006-os kezdéssel követett a Somló-hegy déli lábához húzódó, egyes részleteiben még átadás alatt álló hatalmas komplexum, a Szent Ilona Borászat és Kreinbacher Pezsgőpincészet³. A két rendhagyó alkotás közé pillanatnyi levegővételként simult kissé feljebb, a Szent Ilona kápolna közelében 2005-ben emelt Kreinbacher Pincészet, amely alapmotívumait tekintve

éppúgy illeszkedik „öccséhez” és „bátyjához”, mint ahogy vernakuláris archaizálásában el is tér azoktól, tekintve, hogy egy 18. századi pinceház rekonstrukciós bővítése. Mégis, tartalmi-formai szünetként, az elrugaszkodás előtt nyugalomba dermesztett pillanatként készíti elő a hegylábánál szerveződő új alakzatsoportot. Nehéz megjósolni, hogy a Somló hasonlóképp paradigmikus alkotás lesz-e, mint Disznókő, érzésem szerint – amennyiben lesznek még egyáltalán ilyen épületek – a közel-

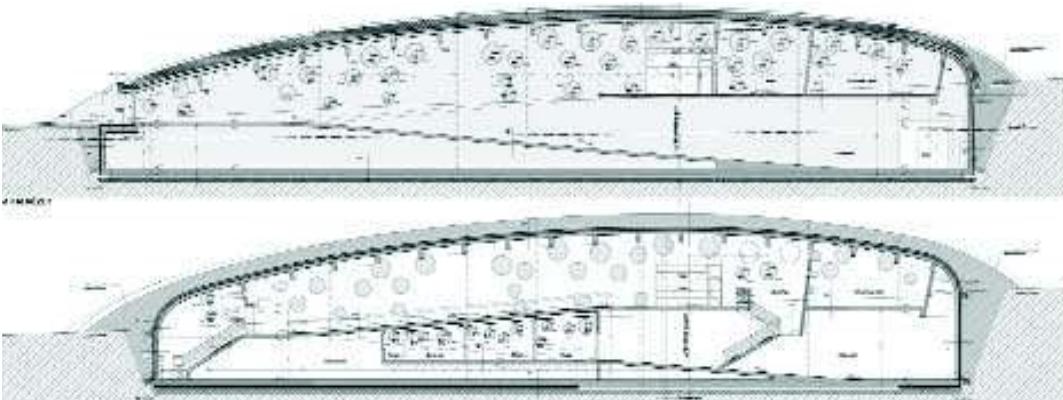

jövő borászatai a minimalista absztraktumok hagyományát fogják követni. A Czigány Tamással Pannonhalmán elinduló, majd Kis Péterékkel a Laposa Pincészetén fel-

tekintve két – szakaszra bomló komplexum alapmetaforája egy, a hegytetőről sugárirányban leömlő és itt megdermedő lávadomb. Ennek parabolikus rétegvonalai

A pezsgőérlelő konzolos tömege még keresi rendeltetését: használata kóstolóként, irodaként, de galériaként is elképzelhető

erősödő formálási eljárás éppúgy kedvez a kortárs magyar építészetet meghatározó „detáj”-tradíciónak, mint ahogy illeszkedik az archetipusok irányába mutatott újabb keletű rokonszenvezéshez is. Ekler borászata – mindezzel szemben – inkább az életmű következménye: éppúgy érezteti benne hatását a Bérés Pincészet pályázati terve, mint ahogy elválaszthatatlan attól a péceli iskola tömege.

A tervezéstechnikai értelemben három – kivitelezését

szervezik a fő helyiségek, a pincék és a közlekedők ívesdőlte falait; az egykori telekosztást és a vincellérházak hosszfalait idéző párhuzamosok pedig az előbbieket metsző tartószerkezeteket. Ez a civilizatorikus morfológiát idéző struktúra rajzolódik a dombból kitorva a présházak diagramjaként megjelenő, merészen konzolos tömeggé.

A környék geomorfológiai struktúrájához, a hegylábát övező ritmusos dombgyűrűhöz illeszkedő alakzat tehát

Építész:
Ekler Dezső

A körablakok itt főszozámmá válnak: szűrik a fényt, továbbá utalnak a szőlőszemekre, de a pezsgőbuborékokra is

Nézet a szállásépület öbléből: balra az energiafogadó, szemben a borászat, jobbra a pezsgőérlelő. A borászat előtti „teátrum” rétegvonalai a borászat falszerkesztését követik

készen kínálja az értelmezést: nem ház, hanem tereptárgy, nem építmény, hanem domb. Ebben az értelmezésben az építészet mint plasztikus-architektonikus-vizuális tett némiképp feladja önlényegét: háttérbe lép, hogy értelmezési kereteit kevésbé az alakított, mint inkább a talált adottságok mentén jelölje ki. Nem a földön

áll, vagy abból nő ki, hanem alatta, rejtetten szunnyad: primordiális (*ősi, alapvető – a szerk.*) alakzatként egyfajta építészet előtti állapotba bábozódik, enyhítve ezzel azt a térbeli konfliktust, amelyet pusztán léte generál. Magyarországon a közelmúltban született dombházakat – különösen Makovecz Imre alkotásaira gondolva –

azonban áthatotta némi tipológiai bizonytalanság. Az épületszerkezettani részletek okán Százhalombattán, de Visegrádon sem igazán eldönthető, hogy a dombok csúcsmotívumai végső soron a mélyből feltörő szellemiség metaforái – mint ahogy annak tűnnek a rajzokon –,

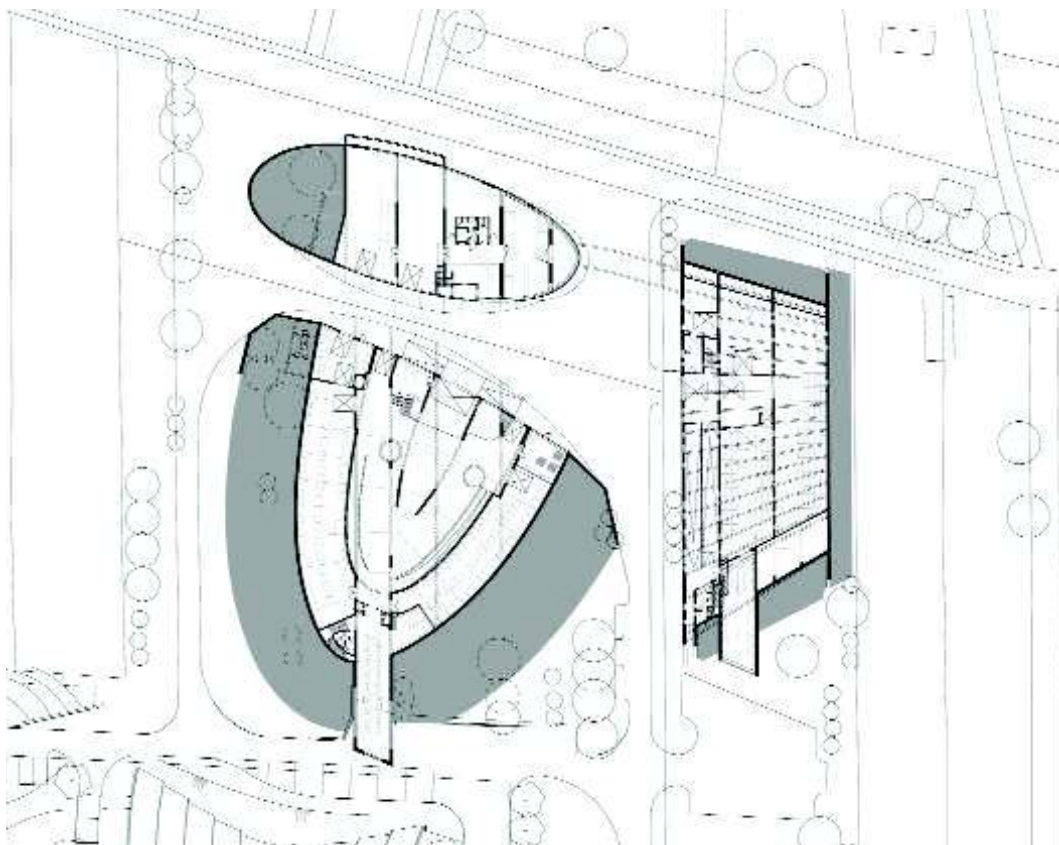

Kivájt tér a pezsgőpincészet és a borászat között, amit szemből a pezsgőérlelő zár le

zonos tömeg és homlokzatképző elem. Sarkalatos, alakító, nem pedig elfedő tényező, amely éppúgy elválaszthatatlan a terroire-tól és a szőlőtermesztéstől, mint ahogy a pincészet és az érlelő architektúrájától. Talán Ekler Dezső szándékától függetlenül, de olyasfajta eljárást vélek megvalósulni Somlón, amely a műépítészet eszközeivel – architektonikus építésztként – simítja el a föld és a ház között támadó immanens elkülönöződést.

A tervezés első szakaszában tehát egyetlen – értelmezésben architektonikus – tömegbe került volna a borászat és a pezsgőpincészet, ám a pályázati rendszer sajátosságai folytán végül kettévált a ház. Mintha vízmosás szakítaná, vájná ki a pezsgőpincészet tektonikus rétegekig erodált tömegét a borászatéból: azonos vele, mégis különbözik tőle. Átveszi, folytatja a belső tér- és falrendszerét, értelmezése és szervezése azonban az eredetitől eltérő, újabb narratív alakzat szerint történik. Szerencse, hogy az egykoron itt keresztülrohanó Ós-Duna ág emlékképzetként szerepeltethető, ami lehetőséget nyújt egy újabb metafora működtetésére. Hangsúlyozom: szeren-

- 1 Pearman, Hugh: *The incredible new architecture of wine: a publishing phenomenon*, in: www.hughpearman.com, 2006. mar. 01., utolsó letöltés: 2013. november 2., a cikkre Pásztor Erika Katalina hívta fel a figyelmet. Az írás a tíz legjobbat és rendszeresen publikált borászatok között említi Disznóköt.
- 2 Casamonti, Marco-Pavan, Vincenzo: *Caves – architectures du vin 1990–2005*, Actes Sud/Motta, 2004, p. 280.
- Richards, Peter: *Wineries with Style*, Mitchell Beazley, 2004, p. 192.
- Stanwick, Sean-Fox-Low, Loraine: *Wine by Design: the space of wine*, Wiley-Academy, London, p. 224.
- Webb, Michael-Pfeiffer, Erhard: *Adventurous Wine Architecture*, Images Publishing, Australia, 2005, p. 204.
- Hartje, Hans-Perrier, Jeaniou: *Wineries: Architecture and Design*, h. Kliczkowski, Madrid, p. 216.
- Ferrand, Franck-Kauffmann Jean-Paul: *Bordeaux Chateaux: a history of the grands crus classes 1855–2005*, Flammarion, 2009, p. 320.
- 3 Ekler Dezső: *Domb alá rejtvé*, in Alaprajz, 2013. február-március, pp. 4–13.
- 4 Hasonló konfliktus vélek felfedezni meg Kis Péterék magisztrális Laposa Pincészeténél is, ahol a burkolatok szerelt jellege a földön állás képzetét erősíti, miközben a háttérben a felszín alá igyekvő, illetve onnan kitörő alaprajzokat láthatunk.

vagy inkább rátételek, mint ahogy akként irizálnak a valóságban⁴. Somlón varratmentesen simul egymás mellé a „khtonikus” (*föld alatti – a szerk.*) és az „épített”, amely felveti: kevésbé tájalakulatként, mint olyan szerveződésként értelmezzük a házat, ami a betonnal, az üveggel és a malterrel azonos jellegű építőanyagként kezeli a földet. Nem takarás, nem bújtatás, hanem öna-

cse, mert Ekler Dezső által az utóbbi pár évben általános elméleti és tervezési programmá emelt, jelentéstársító szerkesztések záloga az egyértelmű olvashatóság és beazonosíthatóság. Termékeny, a változtatásoknak és improvizációknak ugyanakkor ellenálló eljárás ez, ami természetesen jelöli ki alkalmazhatóságának határait. Amennyiben a történet zárt, nélküli a strukturális nyi-

tottságot, a műegész is zárt egységet képez: ellenáll az improvizációnak és a toldásnak. Alakítások és módosítások csak abban az esetben végezhetőek rajta, amennyiben ezek története szájbarágás nélkül illeszthető az eredeti elbeszéléshez. Lehet persze kísérletezni az eredeti narratíva torzításával, míg nem az befogadja az új mese-

az első ütemhez, és a már létrejött építészeti megoldásokból bontotta ki az újabb épülettömeget. Így lett ez a borászat metszetszelete. Hosszirányban továbbosztott, allegorikus idézet az első dombból azzal a céllal, hogy a gyártástól már független, de a palackos pezsgőérleléshez elengedhetetlen raktárat fogadja magába.

A földszinti tároló terekbe, s azokon át a picébe közvetetten jut a fény

töredéket, de főleg hangsúlyozni, mely aggasztó eljárás volna ez. Beláthatta ezt Ekler Dezső is, aki 2009-ben, a pezsgőérlelő tervezésekor bizonyára hasonló okokból nem léptetett színre újabb metaforát a szomszédos, keskeny telken. Az eddig kívülről – tájból, természetből, lávaömlésekből – képzett értelmezés visszatért

A kapcsolatot erősítendő, a homlokzatán ismét megjelenik a levegőbe rajzolt, képletesen dekonstruált „nemház”.⁵ A pezsgőérlelő igazi részlet-szimulakrum: a borászat totalitását transzformálja azonosulva eltérő entitással. Nyomként hivatkozik a régre, annak egyetlen mellékszámát – a parabolikus falak körablakait – emeli fő

motívummá. Ennek eredeti funkciója a reflexfények mélypincébe vitele, narratív forrása pedig a bazaltömlenyekben keletkező gázbuborék. Az érlelő homlokzatán főszozámmá emelkedő motívum ikonográfiájához illeszkedik a szőlőszemek és a pezsgőből fölszálló, növekvő buborékok képzete is. Kellően kihasznált metaforikus potenciálján túl a körablak általában hálás fénykezelési eszköz: a napjára tájolt, a fényt anyaggá, tárgyiasítható elemmé sűrítő belsőépítészeti műfogás. Itt épp ellenkezően: imaginárius tengelyekre fűzött, a belső hosszfalakat is áttörő furatsor, amelyen vízszintesen a nap nem tűzhet keresztül, megóvva ezzel a pince mélyén pihenő palackokat a közvetlen napsugártól. A ház kelet felé, a szomszéd kertek felé szűkül és lejt, szélesebb, nyugati homlokzatával zárja le a borászat és a pezsgőpince közötti teret.

gyar borászatok kánonként visszatérő kihívására – arra, hogy az archetípussal természetesen bibelődő felépítmények végső soron mindenhol gigantikus csarnokokat rejtenek -, tudatba ágyazottsága folytathatatlan, tradíció kívül helyezi ezt az együttest. Mintha ez a magára maradt, metafizikus térforma még várna a rendeltetésére, mintha ez a kivonatjelleg nem is igényelne különösebb célt. A dolog ugyanis úgy van jól, ahogy most van. Üresen. Lusta rámpákon hömpölygő terek, rendeltetésüket kereső „nem-ház” belsők, amelyek még képviselik a számtalan „lehetőség” képzetmezejét a „van” egyértelmű valóságával szemben. Az életműből ered, és lehet, hogy a továbbiakban is csak arra lesz hatással.

Wesselényi-Garay Andor

A föld alatti pezsgőérlelő tereket lift és rámpa kapcsolja a földszinthez

Noha egy olyan helyzetről beszélünk, amely csak jelen sorok írásának pillanatában értelmezhető, a pezsgőérlelő üres, hatásában szakrális tere, úgy vélem, kikerül az előző házak narratíváinak szorításából. Megejtő szellemi csendességgel ellenpontozza azok enteriőrjét, amely voltaképp röntgenkép a „self”-ről. Ekler építészeti és intellektuális lényéről, amely egyidejű érvényességgel fogad be és működtet eltérő eljárásokat. Ennek eredménye pedig nem az általa elképzelt rétegzettség, hanem egy egyidejű kép, egy mélység nélküli röntgenfelvétel a tudatról, saját tervezői tudatáról. A „self”-nek kivonatolt metszete, feltárt archeológiai lelet tehát az érlelő, ami kevesebb vehemenciával, de a borászathoz hasonlóan változatlanul önmagára vonatkozik. Hiába ad az együttes az alapszintusok tekintetében értelmezhető választ a ma-

5 Széplaky Gerda költői soráival: *A somlói Szent Ilona Borászat földből kimeredő pinceháza addig egyszerűsödik a közismert toposzt (ház) éppen csak jelzészzerűen felidéző, dekonstruált formává, mignem az otthonosság hiányára utaló motívummá nem lényegül... poézissé. A Somló-hegy lábánál elhelyezett, dombok alá zárt épületek valójában már nem is akarnak épített formákra emlékeztetni, hanem – a természetbe land artos gestussal belesimítva – a művészet erejével kívánnak megszólítani. Ezek a tektonikus mozgásokat megidéző, különös formakompozícióba rendezett "nem-házak" a bazaltos tájról beszélnek nekünk... Noha Széplaky Gerda az egész együttes elrejtettségét határozza meg nem-házként, az otthonosság hiányának dekonstruált diagramjaként ekként tekinthetőek a konzolos tömegek is. Széplaky Gerda: *Építészet innen és túl* – Ekler Dezső háza, 2013. szeptember 21. – 2013. december 31., Eger, Kepes Intézet, kiállítási tablók.*

Építető: Kreinbacher Birtok Kft.
Építész vezető tervező: Ekler Dezső DLA, Ekler Építész Kft.
Építész közreműködők: Berta Gyöngyi, Győri Balázs
Statika: E&H Tervező és Tanácsadó Kft.
Épületgépészet: PhQ Épületgépészeti Mérnökiroda Kft.
Elektromos tervezés: Libella 21 Bt.
Környezettervezés: Bojza Bt.
Szerkezettervezés: Pataky és Horváth Építésziroda Kft.
Tűzvédelem: MÉBArt Bt.
Fotó: Bujnovszky Tamás

RE-PRESENT HUNGARY

A Prezi új központja, Budapest, Magyarország

Somlai-Fishcer Szabolcs (Adam) építész 2001-ben elkészítette az első prez(entác)i(ó-já)t. Szabi a BME Építész Karán végzett, így munkáiban (hogy-hogynem) strukturális gondolkodás jelentkezik, ami innovációval társulva, társszerzőkkel kibővülve egy nagy asszociációs felhőt alkot. A „mindmap”¹ nem csak a világhírű program alakjában, de szervezeti formációkban is többször átalakult – a folyamatosan bővülő „idea-flow” téri leképezéséhez innovatív és trendi építészeket kell felkérni. Ez a siker receptje, amit „Prezintál” a Minusplus² tervei szerint létrejövő új központ is.

Történeti tér – kortárs térhasználat

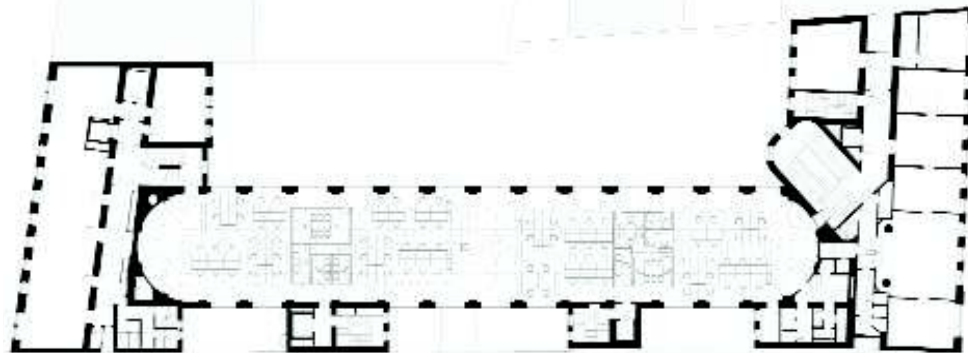
Start up

Elkerülhetetlen – és mellőzni ugyanakkor indokolatlan is lenne – az a személyes hangvétel, mellyel egy sikertörténetet hol közelítve, hol távolságot tartva bemutat egy építészeti kritika. Személyes a cikk szerzőjének felelősségvállalása, hogy az általa sok felületen megismert emberek munkáját objektíven megítélje, ugyanakkor éppen a szubjektív háttérrel is bemutassa. Szabolcs építész,

melyet a hazai központi intézményben szerzett, majd itthon a Kitchen Budapest interdiszciplináris műhelyét többemagával 2008-ban létrehozva Budapestet „térképre helyezte”. Építészként belelépni a különböző felületeket összeolvasztó info-kommunikációs alapú média installációba már önmagában is kreatív szándék – ma már (?) természetes, hogy különböző diszciplínák egymást újítják meg. A Prezi⁵ is ilyen, mely kreatív megjelenítése an-

A kapcsolati háló a fontos

A nagyterem szabadon változtatható térhasználati rajza

Zsolt, Donát és Ákos is, ráadásul egy generáció. Majdnem ugyanaz, mint a cikk szerzőjé. Erasmus-generáció,³ mondták még nem oly rég – ma inkább Facebook-generációt használunk jelzőként. Csatában dolgoznak hierarchiát tagadva, egymás ötleteit továbbgondolják, kiegészítik újabb aspektusokkal, továbbfejlesztik. Kapcsolati hálók szövődnek többszörösen egymásba.

Somlai-Fischer⁴ előbb a stockholmi műegyetem médialaborjában kamatoztatta azt az építészeti látásmódot,

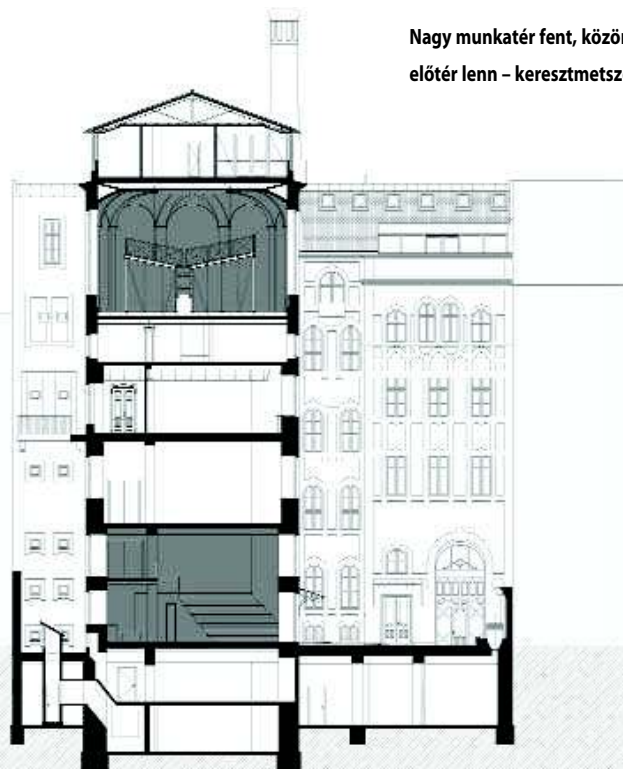
amely a gondolati hálónak, mely fejünkben laza vagy épp felerősödő kapcsolódásokkal csatol össze elemeket, leképezve anyagok működési mechanizmusát.

A Prezi új budapesti központja is ilyen. Az egyik leghíresebb magyar startup céget társalapító építész – nem titok – évfolyamtársait kereste meg a cégarculathoz illeszkedő terek létrehozására. Mert csapatban együtt dolgozni jó. A terézvárosi palotát belakó új központban különösképpen.

Építész:
Minus plus

Nagy munkatér fent, közösségkapcsolatos előtér lenn – keresztmetszeti rajz

Meet off

A Minusplus építészei kapták a feladatot, hogy a Nagymező utcában található (Hajós utcáig átmenő) műemlék épület⁶ tereit beinstallálják. Szándékosan használjuk az idegen csengésű szót, mert valóban a terek minimális modulálását szándékozták csak az építészek: az egykori távbeszélőközpont kapcsolóterme mutatja legjobban a koncepciót, ahol az ingatlanfejlesztő által korábban helyreállított épület legnagyobb terét térdobozok által generált térélfületekkel strukturálták csak. A beillesztések logikája az, hogy nem érintik az eredeti szerkezeteket, valójában „csak” belsőépítészeiről van szó. A központi tér így szabadon modulálható tovább, a két behelyezett dobozzal kialakuló három térszegmensben a bútorok áthelyezésével a tér közös kihasználással csoportokra formálható. Az alakítható tér koncepciója itt érvényesül leginkább, a cégarculat legpontosabb kifejezője e csarnok: az itt dolgozók összetolhatják asztalaikat úgy, ahogy éppen a felmerült feladat megkívánja a résztvevők részéről, akár folyamatosan változó számú, különböző alaptudású „prezilian” integrálását biztosítja e mobilitás. Az állandó változást kiszolgáló, átlátható tér ugyanakkor tiszteletben tartja a személyesség iránti igényeket is. A kétembrenyi magas térdobozok tetején műfüves pálya ad relaxációra vagy épp kics csoportos beszélgetéreszmeszerére lehetőséget, a tértestek belsejében pedig mini méretű, két-háromfős szobák lettek kialakítva az elvonulós kontakt-együttműködésre. Amennyire levegős a nagy tér, annyira levegőtlen ugyanakkor a szobácskák tere. A dizájnvonatkozás követi a koncepciót: ami új, az

könnyűszerkezetes, nyers anyagokkal, színesen vagy témára berendezve-festve. Így látunk kezeletlen fát és cellás műanyag lemezt, erős színkompozíciókat és trendi rajzolt figurákat.

A Prezi-központ fejlesztésének alappillére az egykori telefonközpont tere, mely bámulatosan gyönyörű pozícióban van: a két utcára néző beépítés széles átkötő szárnyának tetején található. Ehhez jelen állapotban a Nagymező utcai oldalon csatlakoznak elegáns szobaméretű vezetői részlegek – de kialakítás alatt vannak a Hajós utcai szárny tereiben az alap-térkonceptiót továbbvivő téréformálások is. Azaz inkább helyfoglalások ezek az új terek, melyek a klasszikus másfél traktusos alaprajzot igyekeznek átstrukturálni. Az utca felőli szélesebb traktusban az adottságokhoz képest egybefüggő műtermek, míg az egykori kísérő folyosókat felszabadulva egyéni-kiscsoportos elvonuló alkotószobák jönnek létre. Ez ugyanaz a „ki-befordítás” rendszer, mint odafenn – csak más-ként. A belsőépítészet tematikus grafikai és hangulati megjelenése segít majd eligazodni a ház emeletes tagoltságából adódó zezugos térrendszerében. Nem könnyű feladat tehát a csarnoktér átláthatóságának varázsát átkonceptionálni a szabdaltablet tésorokba. De jól gyűr-

A nagyterem térdobozzaiban kicsi szobák kontakt eszmeszerékre

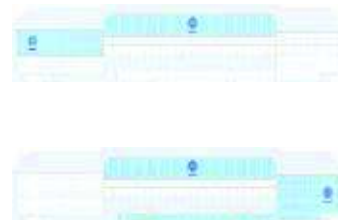
1. Mi is az a „mindmap”:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Mind_map>
2. Az építészekről:
<<http://www.minusplus.hu/hu/node/kapcsolat>>
3. Erasmus Ösztöndíj
<http://www.tpf.hu/pages/content/index.php?page_id=578>
4. Somlai-Fischer Szabolcs cégalapítóról:
<<http://prezi.com/about/adam-somlai-fischer/>>
5. A Prezi programról: <<http://prezi.com/>>
6. „Merkúr Palota” <<http://www.merkur-palota.com/about-the-building/>>
7. Az öt-elem Rem Koolhaas New York-i Prada showroomja:
<<http://www.oma.eu/projects/2001/prada-new-york>> – de ami fontos referencia: a Facebook headquarterje.

Meeting-pool csoportszoba az új irodateréknél

Az egyik térdoboz által lehatárolt előadótér

A Prezi térhasználat a palotában – hosszmetzeti rajz régi és új felállításban

közik a feladattal a Minusplus csapata – akiknek határozott víziókat közvetít a megbízó. Egymásra találtak (újra).

Pin up

Egy cég arcukat megmutatja a munkahely kialakítása. Nemzetközi trendekhez illeszkedik természetesen a terézvárosi palotában kialakított Prezi-központ is. Központi elhelyezkedés, (majdnem) belvárosi helyszín, (szinte) szabadon belakott – globális gondolkodás, magyar innováció, tudatos arculat. Lehet a szavakat újratársítani. A fizikai épületadottságok szűkösségét igyekszik a szellem

lyek), azt cserébe a Minusplus építészei egy markáns, dinamikus térsor telepítésével kompenzálják a földszinten. Így a Prezi fő fogadó tere, az arculatot az utcára helyező előcsarnok az udvarból fog nyílni, melyet a széles kapuáthajtók csatolnak a város életébe. Amit a legfelső csarnoktérben megcsináltak az építészek, azon gondolat helyspecifikus továbbvitele lesz e fogadótér. Galériás tér jön létre, egy igazi interface. A belső életben fontos szerepet betöltő, központi büfétér leköltözik ide (kisebb pilot elemek maradnak az emeleti munkatereknél), ezzel közelebb kerülnek a „prezilian”-ek az emberekhez. Hogy ennek aktív terei lehessenek, lépcsős-dobogós-teraszos térbelső kialakítást alkalmaztak, melyben falak nincsenek, hanem térbútorok és térsíkok határolják egymást, folynak át egymásba. Az aktivitási felületek e kompozíciós gondolkodásban összeolvadhatnak. És itt a feltételes módon van a lényeg. A legfontosabb dizájnelem tehát a modulálhatóság kereteinek kitérítése.

A Minusplus építészei nemzetközi trendekhez kötődtek eddig is. A mostani feladat telitalálat számukra. De az is természetes, hogy őket találta meg. Mert kapcsolati háló ma még fontosabb, mint korábban. És nem a néhány évtizeddel ezelőtti megszokott, előre definiált értelemben. A kapcsolati háló ma „mind-map”-pel írható le, ahol individuumok alkotják a közösséget – és egy csapat olyan, mint az alkotói. A függőleges hierarchia helyett a horizontális háló jelentősége megnőtt. Ez egy új generáció.

Vukoszávyev Zorán

Egybefüggő új irodater – trendi dizájntérkép-követés

szabadságával továbbalakítani a tervezőcsapat. Az aula-csarnok az egész térsor koronája – az alulról történő építkezés szimbóluma. A Nagymező utcai szárnyban álló lépcsőház levegős tere vezet fel most bennünket, de egy ideig e főszerepet a Hajós utcai kisebb lépcsőház veszi majd át, és ha a Prezi terjeszkedik, akkor újra többlépcsős ház lesz a rendszer, átjárhatóbb és strukturáltabb egyszerűen. Ami most év végével egy kicsit csorbul (hiszen a Nagymező-szárnyból kiköltöznek a munkahe-

Generáltervező: Minusplus Generáltervező Kft.

Építész: Minusplus Generáltervező Kft. / Alexa Zsolt, Rabb Donát, Schreck Ákos, Molnár Tímea, Turai Balázs, Antal Gabriella, Kis Ferenc, Bakó Zsófia, Gulyás Kata, Bubla Ágnes, Macsuga Eszter, Pap Szabina, Debreczeni Péter, Baló Dávid

Statika: Pannon Holding Development Kft.

Elektromos tervezés: Dimola Bt. / Deák Ferenc, Horváth Gyula

Gépészet: Energia Partner Plus Kft. / Hrustinszky Tamás

Gyengeáram: S&T Consulting Hungary Kft. / Arató Tamás

Hangtechnika: Fable Kft. / Fábrián Attila

Tűzvédelem: F.S.Z. Tűzvédelem Bt. / Fenyvesi Zsolt, Szana Brigitta

Projekt Management: Munum Project Kft. / Handa Péter

Fotó: Oravecz István

MADÁRRÁ KELL VÁLTOZNI

A Richter Gedeon Biotechnológiai Üzem bejárati épülete

Látvány az utcáról – fogadóépület, fedett átjáró és a gyártóépület irodaszárnya

A Richter az 1907-es alapítású gyárból mára harminc országban jelen lévő multinacionális céggé nőtt. Figyelemre méltó, hogy kutatás-fejlesztési tevékenysége mellett jelentős beruházásokat is végrehajt, amilyen a debreceni Biotechnológiai Üzem, ahol a technológiai előírások, környezetvédelmi szempontok és biztonsági megoldások a fontosak, de váratlanul megjelenik az építészeti minőség is. Kevesen gondolnak bele, hogy az épületek milyen beszédesen tükrözik a cég valódi szándékát, amivel a társadalomban jelen akar lenni. Az esztétika etikai tartalmat kaphat. A túl feltűnő, divatos, díszletszerű épület láttán az lehet az érzésünk, hogy a tulajdonosnak valami takargatnivalója van. Ha az épület hiteles és őszinte, az a cég hitelességéről is árulkodik. A Richter új debreceni bejárati épülete szerényen, de magabiztosan áll a telekhatáron.

A Richter Gedeon gyár a debreceni ipari parkban kezdték zöldmezős beruházást, amelynek keretében először egy hőközpont és egy háromszintes gyártóépület építését kezdték el. A bejárati fogadóépület szükségessége a már elkezdett beruházás közben fogalmazódott meg. Először csak egy egyszerű kis porta épült volna, de hamarosan több funkció is helyet kívánt magának. A bejárati porta épülete egyfajta átmeneti zónát képez a kint és bent között. A feladat a tervezés közben formálódott, így kapott végül helyet az épületben egy kis oktatóterem, néhány iroda, az orvosi rendelő és az étkező.

A tervezőknek először a beépítést kellett eldönteniük. Számukra egyértelmű volt, hogy a üzemépület árnyékában nem annak kicsinyített mását kell építeni, hanem olyat, amelyik nem idegen ugyan a már megépülttől, de kis léptéke ellenére önálló karakterrel bír. Az alaphelyzet egyértelműen adódott: ez a ház tulajdonképpen a kerítés folytatása, egy hangsúly a hosszú telekhatáron, amely kijelöli a bejutás helyét. Így formálódott a hosszúság, téglalap alakú kubus, mint egy vízszintes jel. A funkciók bővülése miatt kétszintessé vált, ami lehetőséget teremtett a belsőben izgalmas térkapcsolatokra. Az üveghomlokzatokkal felnyíló épülettömeg több helyen átlátható, vizuális kapcsolatot teremt az utcáról a mögötte álló gyártóépülettel. Ez a transzparencia lényegi tulajdonsága a háznak, ami tulajdonképpen magatartásként értelmezhető: átláthatóság, nyitottság, őszinteség. A modern máig ható eleven elve járja át a házat: racionális alaprajz, optimális méretek, egyszerű és logikus beépítés, gazdaságos anyaghasználat, átláthatóság.

Az épület mellett egy építészeti elemként megjelenő beton támfal húzódik, amelynek végén kis fedett dohányzóhely van. Előtte kétsoros parkoló. Belül a kitermelt humuszról épített, növényekkel telepített rézsú kíséri az épület mellett haladó belső utat. A szabályos kubusból három helyen kimetszett darab negatív tömeget a zöld festés hangsúlyozza. A három oldalon üvegezett portán keresztül kilépve az épületből az egyik ilyen

Gyártóépület és fogadóépület viszonya, bejárat és átkötés a gyalogosforgalomban

Látvány a gyártóépület tetejéről, átmenet kint és bent között

Helyszínrajz

1. Fogadóépület
2. Támfal részü növényezés
3. Dohányzó
4. Parkoló
5. Átkötés a gyártóépületbe

Építető: Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt. (K. Szabó Miklós főépítész, Zsille László projektvezető)

Generáltervező: Radius Építésműterem Kft.

Építész társtervező: KetteS Műterem Kft.

Építész tervezők: Csernyánszky Gábor, Selényi György, Pásztor Ádám

Belsőépítész: Selényi György, Sebők Ildikó

Szerkezettervezés: Facskó Gergely

Épületgépészet: Oltvai Tamás

Épületvillamosság: Tóth Zoltán

Tűzvédelem: Nagy Béla

Fotó: Pásztor Dávid, Selényi György

Építész: Csernyánszky Gábor, Selényi György

kimetszésbe jutunk, ami kijelöli az utat tovább, a gyártóépület bejárata felé, amit szintén zöld előtető hangsúlyoz. Az épület másik végén lévő „kiharapás” egy biciklitároló, míg a függőleges hasítékban növényekkel beültetett kis átrium változtatja kellemesebbé az irodákat.

A tervezők ízlését és tehetségét dicséri, hogy nem engednek semmilyen csábításnak a látványosság kedvéért. Ez különösen figyelemreméltó ma, amikor Baudrillard megállapítása szerint „mindenki a kinézetét keresi” – azaz nem az a lényeg, milyen vagy, hanem hogy nézel ki. A tetszetősség emelkedik mindenek fölé, a látvány hatja át gondolkodásunkat. A Selényi–Csernyánszky pá-

ros éppen ellenkezőleg gondolja: a szépség nem önmagában álló érték. Valahogy úgy, ahogy a szép-jó-igaz elválaszthatatlan egysége az antik kalokagathia eszménye. A jó és igaz épület ma általában nem felel meg a közizlés szerinti szépségnek, márpedig az eladhatóság szempontjából a megnyerő szépség a legfontosabb. Így válhat a klasszikus szépség elve megmosolyogni való gyermeki együgyűséggé. Az, aki az építészetnek és önmagának feladatát az igazság keresésében találja, nehéz utat választ. Úgy tűnik, ők ketten mégis ezt teszik. Ahogy Wittgenstein 1930-ban megállapítja: „A jó és a rossz építés ma abban különbözik egymástól, hogy a rossz minden kísér-

Beléptető bútorrendszer a zöldre metszett előcsarnokban

Hosszmetszet kerékpártárolón, belső kerten, irodákon és előcsarnokon keresztül

Előcsarnok munkamodell, segítség a belső tervezéshez

tésnek megadja magát, a jó viszont ellenáll nekik⁷². Ez az épület mentes minden felesleges gesztustól, mégis nagyvonalúságot sugároz.

A vasbeton épület kívülről látszóbeton burkolatot kapott. A messziről tömör betonhomlokzat közel érve elevenné válik, ahogy felületét a véletlenszerű benyomódások játékosá teszik. Ez a felület az iparosított eljárás ellenére egységiséget kölcsönöz a háznak. Ehhez kapcsolódik a nyersbeton kerítés és az acélkapu, illetve – oszlopok. A betont a korai modern ipari esztétikája emelte rangra, amely erőt akart sugározni. A látszóbetonon az emberi munka erőfeszítése is tetten érhető, szilárdságában az emberi lét anyaghoz kötöttsége nyilvánul meg.

A portarész fölé egy három oldalra kilátást biztosító üvegfalú iroda került, mellette kétszintes a tér, ami vertikális átlátást teremt. Az egyik oldalon fut mindkét szinten a folyosó, ahonnan az irodahelyiségek nyílnak. Ezt az utat jelzi egy vékony zöld burkolatsík, vízszintes ablaksor és a mennyezeten végigfutó, süllyesztett világítócsík. A kívül már jól ismert világoszöld a belső is fűszerezi. Általában a falmetszetet jelöli, ami a térbeliséget hangsúlyozza az egyébként elég monokróm belsőben. A

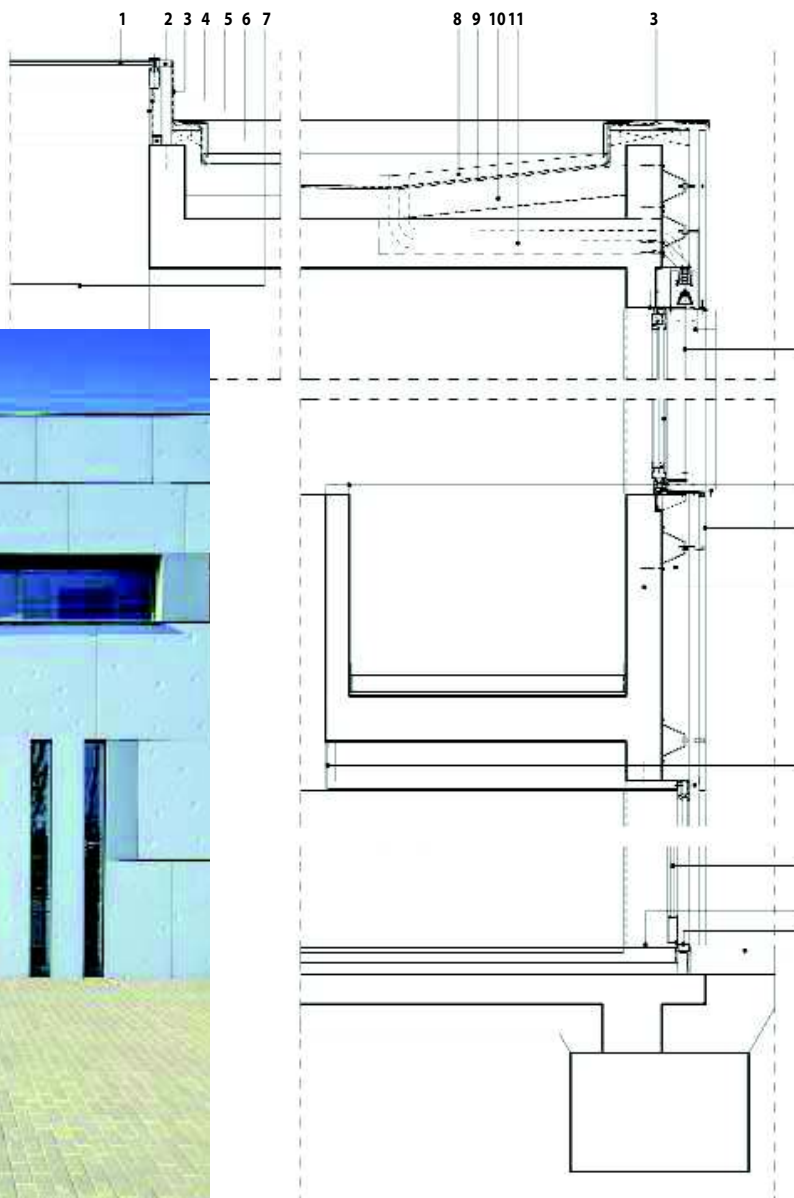
falak lábazat nélkül találkoznak a sötétszürke kerámia-burkolattal. Minden egyértelmű. Ewald Haring színelmélettel foglalkozó német fiziológus már az 1800-as évek végén megállapította, hogy az agy kívánja a középszürkét, és ha az nincs jelen, nyugtalanná válik. A zöld a természet színe, termékenységet, reményt fejez ki, amelyben a hit és tudás egyesül. Az épületben ez a két szín dominál, erősítve a harmóniát. Belül a fal fehér festése tisztaságot sugároz, a beépített bútorok világos fafelülete pedig természetes melegséget teremt. A folyosón a tűzoltó-berendezés falmélyedésének tűzvöröse egy-egy sikító felkiáltójel. A tervezők a szükségből humort varázsoltak, az előírások maradéktalan betartásában finom ironia bujkál. A belső kialakításában Sebők Ildikó építésznek volt jelentős szerepe.

Oktatóterem, belső udvar és parkoló – átlátás és kilátás

Az épület túlmutat funkcionális szerepén. A kötöttségek és megrendelői igények ellenére egyfajta szabadság-élményt nyújt. A szabadság ugyanis nem az, amikor mindent szabad. Az ember szabadsága valójában abban nyilvánul meg, hogy az éppen adott keretek között hogyan gondolkodik, viselkedik, választ. Legnagyobb börtön mi magunk vagyunk, ha előítélettel közeledünk a jelenségekhez, önmagunk fontosságával vagyunk elfoglal-

Látvány a parkolóból – játétek és szándékos felületi „hiba”, a nyomott minta jelenléte a megvilágítási irány és távolság függvénye

1. alumíniumtokos üvegtető
2. alumíniumburkolatú hőszigetelt szendvicspanel betét
3. tűzihorganyzott acéllemez burkolat, ill. attikalefedés
6. acél tartóváz
4. párazáró fólia
5. gipszkarton burkolat
7. gépészeti résbefűvő elemek
9. modifikált bitumenes vastaglemez csapadékvíz elleni szigetelés
8. kavics védőréteg
10. szálás hőszigetelés+párazáró fólia
11. monolit vasbeton födém+műgyanta adalékos lejtésképzés
12. EPDM lemez légzárás belső síkon
13. egyedi külső acél ablakbéllet és könyöklő
14. állítható külső fémlamellás árnyékoló
15. acél/alu nyílászáró
16. fehérre porszórt építőlemez fogódzó
17. szálerősítésű előregyártott kéregbeton homlokzatburkolat
18. inox homlokzatrögzítés
19. fekete üvegátlyol kasírozású ásványi szálás hőszigetelés
20. monolit vasbeton szerkezet
21. monolit gipszkarton álmennyezet
22. tűzihorganyzott perforált Z profil szegő
23. mozgásérzékelő tolóajtó
24. egyedi súllyesztett lábtörő
25. inox küszöb
26. bazaltbeton járda

va, amiből szükségszerűen fakad kizárólagos gondolkodásunk. Csernyánszky Gábor, Selényi György és Sebők Ildikó építészetét évek óta örömmel figyelem,³ a náluk fiatalabb Pásztor Ádámot most ismertem meg. Tisztelettel és szeretettel tudok csak beszélni munkáikról, amit mindig a szakmai igényesség, erkölcsi hozzáállás, józan tárgyilagosság jellemez. Nem híresek és népszerűek akarnak lenni, hanem értelmesen munkálkodni: az adott feladatot a lehető legjobban elvégezni. Nem hiszik magukat a társadalom mérnökének, ahogy a modern mozgalom lánglelkű építészei, akik meglehetősen öntelten meg akarták tanítani az embereket a helyes életet. Ők hárman azok közé tartoznak, akik tudatában vannak a felelősségnek, hogy tetteikkel befolyásolhatják az emberek életét, amivel pedig óvatosan kell bánni. Éppen ezért építészetük a legkevésbé sem róluk szól.

Átadni magát, elmerülni a problémában – ez az építés elsődleges feladata. A megoldás utána szinte magá-

tól jön, ha hagyjuk megérni és formálódni. Nem biztos, hogy mindent szavakkal kell megmagyarázni, az építészethez nem elég „értelmesnek” lenni. Sokkal több kell ahhoz, hogy az igazi mű létre tudjon jönni: az építésznek el kell szakadnia önmagától. „Ahhoz, hogy madarat tudjak rajzolni, magamnak is madárrá kell változnom” – tanítja egy távol-keleti bölcsesség.

Lévai-Kanyó Judit

- 1 Jean Baudrillard: *A rossz transzparenciája*. Balassi Kiadó, Budapest, 1997.
- 2 Ludwig Wittgenstein: *Észrevételek*. Atlantisz Könyvkiadó, Budapest, 1995.
- 3 Selényi György és Sebők Ildikó Rózsa utcai körülépített udvaros házáról, illetve Csernyánszky Gábor csepeli szociális bérházakat tartalmazó telepéről a *Többalakos házak* című könyvben írtam. (Terc Szakkönyvkiadó, Budapest, 2012)

Túrák a jövő zöld épületeiben

Amikor a fenntartható építészetről kerül szóba, a fogalomról sokan még mindig az energiatakarékos épületekre asszociálnak. Hogy valójában mennyire összetett feladat egy igazán zöld, környezettudatos épület létrehozása, és mennyire tág határok között mozog a fenntarthatóság kritériumrendszere – nos, mindezt kiválóan szemlélteti a szeptember 16–21. között megrendezett országos programsorozat, a Green Walk. A Magyar Környezettudatos Építés Egyesülete (HuGBC) rendezvénysorozata a nemzetközi Zöld Építés Hetének megünneplésére jött létre, és a hazai környezettudatos létesítményekről nyújtott átfogó képet. A huszonkét zöld épület, illetve kezdeményezés között egyaránt megtalálható volt nemzetközi minősítést elnyert high-

1

tech irodaház, energiatakarékos épület-felújítás, autonóm szalmaház vagy éppen környezettudatos működésű iroda. A nyílt nap sorozaton olyan létesítményekbe nyerhettek betekintést az érdeklődők, amelyek jó része máskor zárva van a nagyközönség előtt. A látogatók szakmai kalauzolást, a tervező vagy a fejlesztő tájékoztatója mellett ismerkedhettek meg az épületek működésével. A túrák interaktív módon zajlottak: az érdeklődés mértékét jól tükrözte, hogy a vendéglátókat mindenhol kérdések özönével faggatták a résztvevők. A fenntarthatóság fogalmának kiterjesztéseként azonban nemcsak épületekkel, hanem egyéb kezdeményezésekkel is megismerkedhettünk a hét során, például a Budapest 2030 városfejlesztési koncepcióval.

A zöldépítés nemzetközi vérkeringése

A World Green Building Council által elindított Zöld Építés Hetének nemzetközi mozgalmához világszerte számos programsorozat kapcsolódott, harmincnégy országban összesen kétszázötven esemény. A globális programsorozat mottója: „zöldebb épületek, jobb helyek, egészségesebb használók”. Ahogy mindebből sejthető, a programsorozat célja az volt, hogy megmutassa: egy fenntartható épület működésének jelentős társadalmi, gazdasági, szociális hatása van.

Látogatás a jövő épületeiben

A Green Walk útját sikernek bizonyult, szinte minden program teltházas volt. A regisztráció az Építés Továbbképző felületén keresztül zajlott, éppen ezért a szakmai érdeklődők voltak túlsúlyban, de a túrákon laikusok és a sajtó munkatársai is képviseltették magukat.

Az irodapiaci fenntartható fejlesztései

A hétfői nap első programja a Váci úti Green House irodaház volt – a LEED minősítéssel rendelkező épület, amelyben a Skanska képviseletében Schmidt András, illetve Horváth Sándor tervező vezette körbe az érdeklődőket, a környezettudatos megoldások tárháza. Az épület például fele annyi energiát fordít világításra, mint egy hasonló létesítmény, hasznosítja a szürke szennyvizet, és itt található Magyarország első biodiverz zöldtetője is, amelyet testközelből is szemügyre vehettek a látogatók. Az irodaházak mezőnye a következő napokban is erős volt. Kedd délután a Science Park következett, az Építés Stúdió 2002-ben tervezett épületei a BREEAM in Use Very Good minősítéssel rendelkeznek. Túrávezetőnk itt Noéhi Gábor (AIG/Lincoln Kft.), illetve Pál Péter, a Re-Energy Kft. tervezője volt, akiktől megtudhattuk: a 2012 végére korszerűsítésen átesett házakban az olyan megoldásoknak köszönhetően, mint a hulladékhasznosítás, a fűtési energia felhasználása hatvan százalékkal csökkent.

Szintén BREEAM minősítéssel rendelkezik a Váci Greens irodaépülete, amely egy négytagú együttes első létesítménye – a fényárban úszó belső terekkel épült irodaházba csütörtökön került sorra Borbály Zoltán (Atenor Group) kalauzolásával, aki többek között arról beszélt: az irodaház környezettudatos működéséhez olyan megoldások járulnak hozzá, mint a talajvíz felhasználása a zöldterületek öntözésében vagy az alacsony energiafogyasztású berendezések alkalmazása.

A nap következő programpontjaként a K&H csoport Millennium Városcsúcsban épült új székházának bejárása következett, Szabó Tamás vezetőtervező és Borzásiné Danilovics Anikó

2

(TriGranit) vezetésével. A LEED minősítés Arany fokozatával elismert épület többek között gépészeti és elektromos rendszereinek, valamint a zöld tetőfelületeknek köszönheti fenntartható működését.

A csütörtöki nap továbbra is erős irodaház-mezőnyrel folytatódott. A Laurus Irodaházak, amelyet Regner Ákos gépészmérnök, az üzemeltető képviselője mutatott be, szintén a BREEAM minősítésű hazai épületek tábort erősíti olyan megoldásokkal, mint a nyitható ablakok, az ergonomikusan kialakított munkakörnyezet, a korszerű épületfelügyeleti rendszer vagy a kerékpár-parkolók.

Az előzőekhez képest ugyan kis méretű, de nem kevésbé környezettudatos a Medve utcában épült Geometria Irodaház, ami az aktív és passzív zöld elemeknek köszönhető. Gunther Zsolt és Csillag Katalin (3h építésziroda) és Tenke Tibor (igazgató, Geometria Kft.) mutatta be az érdeklődőknek az alacsony hőmérsékletű vízzel hűtött és fűtött fűdém szerkezetet, a levegő hőszivattyút, a hővisszanyerős szellőztetést és a zöldtetőt.

Városépítészeti kezdeményezések

Közép-Európa legnagyobb város-rehabilitációs projektjét, a Corvin negyedet szerda délelőtt járhatták be Radványi Gábor (Futureal) szakmai kalauzolása mellett a túra résztvevői, akik megismerkedhettek a fejlesztés új irodaházaival, lakóépületeivel, továbbá az újonnan kiépített vendéglátó és szolgáltató funkciókkal, és a Corvin sétány képében egy új, gépjárműforgalomtól mentes sétálóutccal. Pénteken pedig a Harbor Park fejlesztése várta a látogatókat, amelyekre aznapra esett a hivatalos megnyitója is. A létesítmény a környező irodákban, illetve ipari létesítményekben dolgozóknak teremt kapcsolódási lehetőséget. Sportpályák, zöldfelületek mellett a környezettudatos szemlélet terjesztését segítő táblákat is kihelyeztek a területre, ahol található egy környezetbarát technológiával működő szennyvíztisztító is. Az eseményre egy közös faültetés tette fel a koronát, a HuGBC-t Baross Pál elnökségi tag képviselte.

Fenntartható otthonok

Természetesen a lakóépületek sem maradhettek ki a kínálatból. A nemzetközi sikert elért Odoo aktívház falai közé kedden nyerhettek betekintést a látogatók. A Solar Decathlonon is szép sikert elért épület működése mellett a hallgatói csapat tagjai a versenyrésztelét is megosztották a közönséggel. Az angyalföldi százlakásos passzívház, amelynek építkezését csütörtökön nyitották meg a látogatók előtt, még ezen a területen is igazi csemege. A XIII. kerületi önkormányzat beruházásában zajló építkezés eredményeként az első ilyen volumenű hazai

passzívház jön létre. A fejlesztésről Papp Róbert (Magyar Építő Zrt.) és Nagy Csaba építész (Archikon Kft.) beszélt a hallgatóságának. A hétvégén a tulajdonosok kalauzolásával mellett két kisebb léptékű, ám éppoly figyelemre méltó kezdeményezés várta a látogatókat: a gödi környezettudatos családi ház a felhasznált környezetbarát építőanyagok, az energiatudatos terve-

3

zési módszerek, energiahatékony épületszerkezetek és a megújuló energiaforrások együttes alkalmazásának köszönhetően egy rendkívül alacsony energiaigényű, ugyanakkor környezetbarát és költséghatékony épület. A penci autonóm szalmaház a közműhálózatoktól teljesen független életformát kínál lakóinak: szombaton megtekinthetjük az olyan autonóm megoldásokat, mint a napelemes szigetüzemű elektromos ellátást, az energiatárolás módjait, az egyedi vízellátást, az Ország József-féle teljes esővízrendszer- és szűrkevíz-kezelést, valamint a masinát: sütés-főzést, központi fűtést, melegvíz-készítést tüzhelykazánnal.

Környezettudatos épület-felújítások

Egy meglévő épület, különösen egy műemléki védettségű vagy műemlék jellegű ház környezettudatos alakítása különösen nagy kihívás lehet. A Green Walk programjai során abba is bepillantást nyerhetünk, hogyan lehet megoldani egy ilyen feladatot. Szerdára esett a sorozat talán legjobban várt három létesítménye, az Eiffel Palace, az Amerikai Nagykövetség építkezése, illetve a Szabadság téri loftiroda: mindhárom programpontra igencsak nagy volt a túljelentkezés. Az Eiffel Palace építkezésén Gyöngyösi Zsolt (DVM Group) kalauzolásával mellett ismerhetjük meg a beavatkozás részleteit: a munkák során lényegében egy új épület jön létre, a belső szerkezetek teljesen újjáépülnek, csak a megmen-

tett, visszaépített öntöttvas szerkezetek, illetve a homlokzat marad meg az eredeti házból. A felújított palotában, amelynek káprázatos panorámát nyújtó, épülő tetősíntjére is fellátogathattunk, számos környezettudatos megoldást alkalmaznak majd, és a létesítmény (hazánkban elsőként) mind a LEED, mind a BREEAM tanúsítvány megszerzését tűzte ki célul.

Az Amerikai Nagykövetség új épületegyüttese két századfordulós ház átépítésével jön létre, és a LEED Silver fokozatát célozza meg. A túra idején a gépészeti és szárazépítési munkák üteme zajlott. A túra következő állomásához nem kellett messzire mennünk: szintén a Szabadság téren, egy neoba-

5 rokk palota tetőterében alakították ki azt a loftirodát, amelynek tereiből káprázatos városi panorámában gyönyörködhetünk, kalauzunk itt a tervező képviselőjében Pólus Károly (Archikon Kft.) volt. A megőrzött eredeti tetőformával felújított épület a meglévő épületállomány korszerű igényekhez való igazításának szép példáját nyújtotta.

Környezettudatos munkahelyek

A Kinnarps irodáiban Sebestyén Diána (Kinnarps Hungary Kft.) által vezetett interaktív túra során megismerkedhetünk a Váci úti irodafolyosón épült első intelligens vezérlésű épülettel,

továbbá az abban felvontatott környezettudatos megoldások tárházával. A keddi napon pedig az újbudai önkormányzat szintén fenntartható működésű irodái várták az érdeklődőket. Héglí Imre környezetvédelmi osztályvezető kalauzolásával megismerhetjük a Zöld Iroda Program kiváló példájaként, környezettudatos szemlélettel működő intézmény saját kezdeménye-

4

zéseit (például a hulladékprést és a zöldfalat), de megtekinthetjük a tetőn elhelyezett napelemeket is.

Különleges csemegék

A programsorozat két vidéki helyszíne, ha lehetséges, különleges megoldásaival még inkább kiemelkedett a környezettudatos épületek sorából. Hétfőn a debreceni egyetem kampuszán álló, leginkább Rubik-kockára emlékeztető Épületenergetikai Információs Központ a tervező Ferencz Marcel (Napur Kft.) vezette bejárását a regisztrált érdeklődőkön kívül a hallgatók részéről is nagy érdeklődés övezte. A látogatás során megismerhetjük a legkorszerűbb épületgépészeti és épületenergetikai rendszereket, például hőszivattyúkat, napkollektorokat, hővisszanyerőket és más energiahatékony berendezéseket, és a ház tetejére is felmászhattunk. Szerdán a RATI komlói épülete várta a látogatókat, a példaértékű ipari épületben dr. ifj. Kistelegdi Istvánról (PTE Pollack Mihály Műszaki Kara, Energiadesign Tanszék) a különleges energiadesign tervezési módszerrel is hallhattak az érdeklődők. Pénteken a túrasorozat egyik legezotikusabb helyszíne, a dél-pesti szennyvíztisztító telepen található élőgépes víztisztítómű várta a látogatókat Sütő-Nagy Kata (Organica Zrt.) vezetésével. A botanikus kertre emlékeztető környezetben a látogatók úgy érezhették magukat, mintha egy pálmaházban lennének.

A WGBC Leadership Award eredménye

A programsorozat záróeseményén, a Kiosk Bárban hirdették ki a nemzetközi pályázat, a World Green Building Council (WGBC, amelynek a Magyar Környezettudatos Építés Egyesülete hazai tagszervezete) által idén először elindított, az európai régió legzöldebb kezdeményezéseit kereső Leadership Award eredményét. A három kategória nyertesei: zöld épületek kategóriájában a csehországi Green City Court, vállalati kezdeményezések kategóriában a British Land, míg várospolitikai kezdeményezések témában a spanyolországi Vitoria-Gasteiz. A pályázatra hét hazai induló is nevezett, ami régiós szinten rekordnak bizonyult, öt hazai pályázó projektjének ismertetője pedig a díjról készült összefoglaló brosúrában is megjelent.

Magyar Környezettudatos Építés Egyesülete (HuGBC)

1. Faültetés a Harbor Parkban (Forrás: Prologis)
2. Faültetés a Harbor Parkban (Forrás: Prologis)
3. A K&H Székház futurisztikus belső tere (Fotó: HuGBC)
4. A penci autonóm szalmaház (Fotó: HuGBC)
5. A RATI projekt Komlón (Fotó: HuGBC)

Ars Sacra konferencia a Fugában

A Remény című hetedik Szakrális Építész-Belsőépítész Konferenciát (SZÉK) 2013. szeptember 17-én tartották a Budapesti Építészeti Központban. A rendezvény mottója: „Múltunkra támaszkodva a jelenben munkálkodunk jobb jövőnk reményében. Mentsük meg a magyar kultúra még álló tárgyi emlékeit, szakrális építményeit.” A konferencián mintegy kétszázan vettek részt. A bevezető ének-zenét Virágh László

1

Tinódi lantdíjas énekművész adta elő lantkísérettel: egy spanyol völgény középkori esküvői dalát és Balassi Bálint egyik megzenésített költeményét. Rainer Péter építész-belsőépítész, a konferencia szakmai szervezője üdvözölte a megjelenteket. A konferenciát köszöntötték Prof. emeritus dr. Fekete György, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke, Noll Tamás, a Magyar Építész Kamara elnöke, Bálint Imre, a Budapesti Építész Kamara elnöke és Dragonits Márta, az Ars Sacra Alapítvány elnöke.

Jelenits István paptanár a reményről tartott filozófiai fejtegetést. A keresztény teológia szerint a halál után az emberi lélek visszatér az örökkévalóságba, ezt reméljük. A keresztény remény az, hogy bízunk a haladásban, a világ sorsának jobbra fordulásában. De nem magunk emeljük paradicsomainkat, hanem a Teremtővel együttműködve. A túlzó, vakmerő remény helyett a bizakodó, alázatos, imádságos reményt kell táplálnunk. Ferkai Tibor író modern mesét mondott *A vízközpő sárkány* címmel, melynek mondanivalója, hogy „minden sárkány megszüli Szent Györgyöt, aki majd legyőzi őt”. Gunther Zsolt építész Pannonhalma apátság templomának belső felújításáról tartott vetített képes előadást. A bencések kész programmal, világos elképzelésekkel adták a megbízást 2007-ben. A fő cél az volt, hogy a katedrális a szerzetesek visszakapják zsolozsmáikhoz. Miután Peter Zumthor nem vállalta a munkát, John Pawson-t bízták meg a feladattal, aki egy trappista kolostor átalakításával már bizonyította képességeit. A szintek egyre emelkedő, egymást követő sora: a toronyalj a keresztelő kúttal; a hívek tere a padokkal; a plánus a szerzetesek stallumaival, az oltárral és az ambóval; a szentély, végén a rózszaablakkal. A zarándoktemplom funkció az altemplomba került Szent Márton ereklyéjével. A Stornoféle díszes szószéket eltávolították. A templom terét megtisztították, és

a 16. századi Oros apát korabeli enteriőrhez igazították. Kicsértették a padozatot, a bútorzatot, a liturgikus tárgyakat és a világítást. A padló süttői kemény mész kő lett. A bútor amerikai diófából készült. Sok szekrényt helyeztek el a belső térben a mobil székek tárolására. A liturgikus tárgyakhoz iráni onixot használtak. A keresztelő medencét, az oltártömböt, az ambó könyvtartóját, az ereklyetartót, valamint a rózszaablak vékony borítását készítették ebből. Az onix az a kő, amely a Biblia első és utolsó könyvében is szerepel: a Teremtés könyvében és a Jelenések könyvében. A világítótestek alakja és megjelenése a régi gertyákra emlékeztet. Az előadó befejezésül az egyszerűségről Hannes Böhringert idézte: „Az egyszerű a különös, a legnehezebb, a legkomplikáltabb. Ebben rejlik az egyszerűség fölénye: a komplikált kizárja az egyszerűt, ezzel szemben az egyszerű képes a komplikáltnak és körülményesnek a magába foglalására.” (A felújítás ismertetve a Metszet 2012/6. számában.)

Czigány Tamás építész a Pannonhalma zarándokház és erdei fakápolna építéséről tudósított. A gözmosoda részbeni bontásával tervez-

2

ték meg az étkezőt és a közösségi termet. A négy szállásépületet a völgyben a rétegvonalakra ültették. A fakápolna építéséről, az alkotás folyamatáról húszperces videofilmet láthatott a konferencia közönsége. Az induló mottó az volt: „Hogyha az Úr nem építi a házat, építői hasztalan fáradoznak.” Ezzel szemben a befejező felirat szerint: „Az Úr építi a házat, építői fáradoznak.” A megvalósítást 2010. június 14–25. között tucatnyi munkásember végezte. (A zarándokkápolna ismertetése megjelent a Metszet 2011/2. számában.)

Az ebédszünetben az érdeklődők a szomszéd teremben Kelle Antal artformer kiállítását tekintették meg. A bejáratnál videón a művésznék 2010-ben a Magyar Nemzeti Galériában rendezett kiállításáról nyilatkoztak a megkérdezett személyek. A szobrász 2010-ben készített *Szentföld* című, bronzból öntött, nagyméretű, alkotása csúcán lecsapott tetraéderre emlékeztet, és három különböző nézőpontból a három egyistenhívó világvallás szimbólumait mutatja meg negatív formában: az iszlám félholdat az ötágú csillaggal, a zsidók hatágú csillagát és a keresztények latinkeresztjét. A mű a Szentföldön élő népek békés egymás mellett élésének kifejeződése. Emellett más hasonló műveket is készít, például egyik nézetben a hatalom és diktatúra kifejező szimbó-

luma, a horogkereszt látszik, míg a másik nézetben a háborúellenes békemozgalom körbe foglalt, fordított „Y” alakú jelképére vált át. Mindezeket a művész tárlatvezetésén felül videofelvételek magyarázzák a nézőknek.

Ebédészünet után Végh András régész a Budavári Mária Magdolna-templom kutatási eredményeit ismertette. A budai Várhegyen a tatár-dúlás után vár épült, piacterén egyhajós, majd háromhajós gótikus templommal. A törökök ezt a templomot hagyták meg a magyar lakoságnak, de 1594-ben, a győri csata után visszavették a keresztényektől, és Fetih (Győzelem) dzsáminak nevezték át. Másik neve Szaát (Órás) dzsámi volt. Buda visszafoglalása után ferences szerzetesek állí-

3

4

tották helyre, és kolostort építettek mellé. II. József rendelete megszüntette a szerzetesrendeket. Itt koronázták meg I. Ferencet és Ferenc Józsefet magyar királlyá. A kolostorba költözött a budai főparancsnokság, a templom helyőrségi templom lett, védőszentje Kapisztrán Szent János, kinek szobrát később a téren állították fel. A 20. század elején három freskó került a szentélybe: balra Horthy Miklós és Zadravecz István, középen Kapisztrán Szent János, jobbra Hunyadi János képével. 1945-ben a templom súlyos károkat szenvedett. Hajóját lebontották, csak tornyát őrizték meg. Az előadó szerint a műemléki megóvás akkor lenne értelmes, ha a templomot újra felépítenék.

Terei György régész Kána falu Árpád-kori temploma és temetője feltárásáról tartott előadást. A helyszín a XI. kerületben a Kőérberki lakóegyüttes és a Sportmax csarnok közelében található. (A sportcsarnok az ötödik építészkongresszus színhelye volt.) A keletelt templom egyhajós volt félköríves szentéllyel, mérete tízszer hat méter. Előtte faltest alapját tárták fel, amelyből azt következtették, hogy itt torony állt áthajtó kapuval. Később a hajót hosszirányban bővítették. A talált pénzérmék II. és IV. Béla király idejéből valók, vagyis az építés a 13. század elején történhetett. A templom alapfalait az eredeti tervtől eltérően nem a talált kövekből, hanem betonból építették meg. 2013. szeptember 20-án a templom előtt emlékművet avattak. A templom körül hatalmas temetőt tártak fel: 1077 sírt 1066 csontvázal. A sírok mintegy harmada kőkeretes. Az előadó a gazdag leletanyagú feltárást Varga Mária régészsnővel végezte. A régészeti ásatások eredményeinek publikálása a hasonló alaprajzú templomok elemzésével még ez évben várható.

Potzner Ferenc építész a veszprémi székesegyház helyreállítási munkálatairól számolt be. A helyreállítás 2004-2005-ben Tóth Sándor ré-

gész rendkívül alapos tudományos dokumentációjának összeállításával kezdődött. A templomot Gizella királyné 1009-ben alapította és szerezte fel. A falak anyaga balatonalmádi vörös homokkő volt. Ezt többszöri bővítés és átépítés követte, a falakat fehér mészkővel, majd téglával burkolták, míg végre kialakult a kéttornyú, nagyméretű, háromhajós bazilika. Az alapítás 900. évfordulójára, 1909-re terveztek jelentős felújítást, amikor a kriptalejáratokat a mellékhajókból a főhajóba helyezték át. A jelenlegi felújítás kívül befejeződött, a belsőben még hátra van.

Kávészünet után Pécsi Katalin építész a zirci ciszterci apátság helyreállításáról tartott előadást vetített képekkel. Az apátságot III. Béla király 1182-ben alapította, és húsz év alatt épült meg. A török időkben az épületkomplexum elnéptelenedett. A szerzetesek 1699-ben tértek vissza. A faluba német telepések költöztek. A ciszterciek megkezdték a tanítást. A huszonöt fős konvent a 19. század végére tízszerezésre nőtt. A felújítás több ütemben történt. A főapát lakrésze előtti kőerkélyt ki kellett cserélni. A templom északi oldalán a kőfalat vakolták. A főhomlokzat impozáns esti díszkivilágítást kapott. A legérdekesebb művelet az Orangerie téglakitöltésű favázás épületrészének teljes rekonstrukciója volt, mivel a faanyag korhadása miatt az egészet le kellett bontani és újjáépíteni.

Szlabey Balázs belsőépítész, Földes László építész munkatársa a zirci ciszterci apátság látogatóközpontjának tervezését ismertette. A pénztárat és ajándékoltot az udvarbejárati kapu mellett alakították ki. A kiállítást a volt Orangerie helyén rendezték be. A középső, oktagonális pavilonban a vakok és gyengénlátók számára az apátság letapogatható modelljét helyezték el. A jobb oldali szárnyban vetítőtermet terveztek, és a nagyméretű gobelineket itt tárták a közönség elé. A nyolc méter hosszú kárpitoknak külön védőszekrényeket rendszeresítettek. A bal oldali szárnyban és a kapcsolódó termekben a középkori, a barokk, valamint a 19. és 20. századi történeti emlékeket mutatják be kétoldali vitrinekben: miseruhákat, monstranciákat stb.

Rainer Péter építész-belsőépítész *Magyar szakrális kisarchitektúrák megmentése* címen hazai és kárpát-medencei területekről nagyszámú objektum képét vonultatta fel: pléhkrisztusok, kálváriák, képoszlopok, kápolnák témakörökben. Először röviden összefoglalta, hogy mik is azok a szakrális kisarchitektúrák, és melyek a megmentés legfontosabb lépései. Majd a *Béres György* atya vezette Schola Gregoriana Budapestiensis kórus énekei hangzottak fel. Végül jó hangulatú kerekasztal beszélgetés zárta a konferenciát.

Timon Kálmán

1. Rainer Péter: Szár, Kálvária
2. A budavári helyőrségi templom tornya és a műemlékileg megőrzött alapfalak (légifotó)
3. Izbugyaradvány (Felvidék), Pléhkrisztus
4. Rainer Péter: Székelyudvarhely (Erdély) Jézus Szíve kápolna, külső

Melyik Európa legjobb réz épülete?

A portugál Pitágoras Arquitectos által tervezett Művészeti és Kreatív Platform nyerte el a 2013. évi Európai Réz az Építészetben Díjat. Az eredményhirdetésre november 4-én, a párizsi Batimat kiállítás nyitónapján került sor. A nemzetközi díjra a rezet vagy rézötözetet felhasználó legjobb építészeti tervekkel pályáztak.

utóbbi két zsűritagot a Nemzetközi Építész-kongresszusról is ismerhetik a magyar kollégák, illetve megjelent épületük a *Metszetben* (2010/1. 2012/1.).

A zsűri Nagydíját az idei év egyértelmű győztese, a portugáliai Guimaraes városban található Művészeti és Kreatív Platform kapta, melyet a Pitágoras Arquitectos tervezett. Kü-

A történelmi város, Guimaraes szívében található területen eredetileg egy köztér, valamint nagyobb felújítást igénylő, vegyes stílusú, régi épületek helyezkedtek el. Az Unesco-val együttműködve (a város Európa Kulturális Fővárosa volt 2012-ben), a project célja egy multifunkciós, felhasználóbarát közösségi tér újbóli kialakítása volt. Fontos volt, hogy illeszkedjen a környezetébe, ugyanakkor a város modernitását is szimbolizálja.

A sárgaréz profilokból álló külső fém borítás lehetővé tette a különböző épületek összekapcsolását, de egyúttal meg is különböztette őket. Ily módon a tér napjainkban egy művészeti központnak, egy „kreatív labornak” vagy ezt támogató irodáknak ad otthont, valamint

Pitágoras Arquitectos / foto: João Morgado

A zsűri Nagydíját a portugáliai Guimaraes városban található Művészeti és Kreatív Platform kapta, melyet a Pitágoras Arquitectos tervezett. „Az idei évben egyértelmű trendnek mutatkozott a réz párosítása más építőanyagokkal, például üveggel és fával, és ezt a zsűri nagyra értékelte” – mondta Nigel Cotton, az Európai Réz Intézet igazgatója. – Alakítható, látványos és tartós: a réz ismét bizonyította népszerűségét az építészek körében.”

Az Európai Réz az Építészetben Díj azokat az építészeti terveket díjazza, melyek rezet vagy rézötözetet (pl. sárgaréz, bronz) tartalmaznak és mutatnak be. A 16. alkalommal megrendezésre kerülő versenyre rekordszámú jelentkezés érkezett, 82 projektből 10 döntőt választott ki a bíráló bizottság. Az előző évek díjazott építészeiből álló nemzetközi zsűri tagjai idén Einar Jarmund, Craig Casci, Davide Macullo és Anu Puustinen voltak,

lön elismerést kapott a finnországi Seinäjoki könyvtár (JKMM Architects), a Dolomitenblick apartmanház Olaszországban (Plasma Studio) és a rúnakövek befedése Jellingben, Dániában (Nobel Arkitekter).

A 16. Európai Réz az Építészetben Díj díjazottjai:

GYÓZTES:

Művészeti és Kreatív Platform, Guimaraes, Portugália

Tervező: Pitágoras Arquitectos

A lenyűgöző építészeti struktúra kulcselemét a természetes, aranyszínű rézötözet (sárgaréz) adja.

A zsűri nagyra értékelte a Pitágoras Arquitectos építészeti iroda ügyes anyaghasználatát, azt, hogy a réz alakíthatóságának teljes mértékű kihasználásával egységes, mégis rendkívül eredeti szerkezetet hoztak létre.

műhelyeket támogat, hogy segítse a tehetséges fiatal tervezők fejlődését.

KIEMELT ELISMERÉSBEN RÉSZESÜLT:

Seinäjäoki Városi Könyvtár, Finnország

Tervező: JKMM Architects

JKMM / fotó: Mika Huisman

A Seinäjoki könyvtár kibővítése egy teljesen egyedülálló elemként kapcsolódik a finn építés, Alvar Aalto által tervezett épületek sorához. Hogy párbeszédet teremtsenek a múlt és a jövő között, az építészek a kontrasztra támaszkodtak: az épület külső részén a meleg tónusú, barna, előpatinázott réz váltakozik a makulátlan fehérre festett fallal. A tetőn és a homlokzaton egyaránt használt réz egy második, élő burkot képez, ami a környezet fényével változik.

Rézből készült paneleket használtak az épület egyéniségének kifejezésére, ami egyúttal lehetővé tette a legmegfelelőbb szellőztetést is.

KIEMELT ELISMERÉSBEN RÉSZESÜLT:

A rúnakövek befedése, Jelling, Dánia

Tervező: Nobel Arkitekter

Ez a 2011 decemberében átadott alkotás szépen egyesíti a bronzot (réz és ón ötvözet) az üveggel több ezer éves rúnaköveket takaró vitrinként.

Az Unesco által a Világörökség részének minősített hely Dánia 965-ös keresztényvé válását jelképezi, és az ország születésének szimbólumaként tekintenek rá. A bronz természetes szépségére, tartósságára és állandóságára alapozva az építészek egyetlen célt tartottak szem előtt a tárolók tervezésénél: hogy bemutassák azok tartalmát.

Nobel / fotó: Gregers Tycho

Nobel / fotó: Jens Lindhe

KIEMELT ELISMERÉSBEN RÉSZESÜLT ÉS A KÖZÖNSÉGDÍJ GYŐZTESE:

Dolomitenblick apartmanház, Sexten, Olaszország

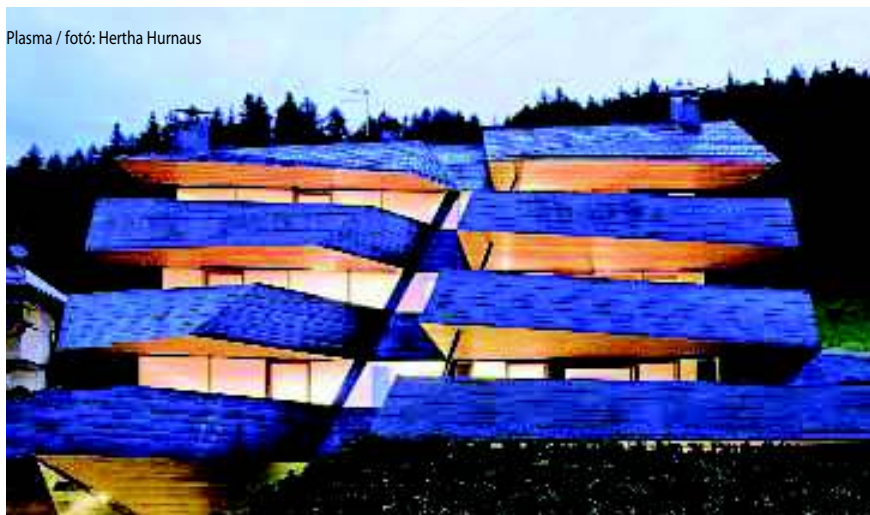
Tervező: Plasma Studio

Az olaszországi dolomitokban található apartmanház létrehozásakor a rézet fával kombinálták, hogy tökéletesen illeszkedjen a környező mezőkkel tarkított alpesi tájba.

A hosszanti szalagokban használt barna, előpatinázott réz nemcsak a tartóssága miatt választották, hanem mert tökéletesen visszaadja az idővel viharvertté vált vörösfenyő színét. Az öko-dizájn elveinek megfelelően a vörösfenyő helyi változatait használták a szerkezethez.

A természetes fény maximális kihasználásának és a kilátás megőrzésének érdekében a hat különálló apartman mindegyikének saját terasza és kertje van. Végeredményként az épület formája egy hagyományos faházra emlékeztet, de határozottan modern módon, újszerű helykihasználással és eredeti beosztással.

Plasma / fotó: Hertha Hurnaus

A Széchenyi Akadémia kiállítása a Fugában

A Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémiát a Magyar Tudományos Akadémia közgyűlése – Kosáry Domokos elnök javaslatára – 1992-ben jóváhagyással hozta létre. 1949-es átszervezésekor az MTA tagjai közül kizárta az írókat és művészeket, pedig az Akadémiának alapításától voltak alkotóművész tagjai. A Széchenyi Akadémia 2010. júni-

1

2

us 24-i rendkívüli közgyűlése az építőművészek számára új szakosztályt alapított. A közgyűlés rendes taggá választotta Puhl Antalt, Skardelli Györgyöt, Turányi Gábort, Winkler Barnabást és Zsigmond Lászlót. 2013. május 29-én az Építőművészeti Osztály új rendes tagokkal bővült: Dévényi Tamással, Getto Tamással, Perényi Tamással, Sugár Péterrel és Tomay Tamással. Hatvan éven felüli senior taggá választották Csomay Zsófiát és Virág Csabát, tiszteleti taggá Moravánszky Ákost.

A Budapesti Építészeti Központ, valamint a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia Építőművészeti Osztálya a FUGA-ban kiállítást rendezett, amelyet az Építészet Hónapja alkalmából 2013. október 1-jén Kerékgyártó Béla filozófus nyitott meg. A szakosztály újraelapítása kapcsán Kosáry Domokost idézte: „A keret maga sohasem ad tartalmat. A tagok kreativitása, ötletei, alkotásai fogják megadni a tartalmat.” S az elnök azt a reményét fejezte ki, hogy „a találkozókon olyan atmoszféra alakul ki, ami megerősíti az emberekben azt, hogy tartoznak valahová, helyük, lehetőségük van, és hogy ezért érdemes ebben az országban élni.”

A falon elhelyezett, kiállított műveket az óramutató járásával egyezően jártuk körbe. Turányi Gábor szerényen a herendi Porcellániumról Máté Gábor készítette mindössze négy fotóval szerepelt. Tomay Tamás ezzel szemben rendkívüli alaposággal, harminchárom dossziében család- és társasházak sorát vonultatta fel. Csomay Zsófia a számára biztosított falfelületen épületeinek és épületgrafikáinak széles választékát nyújtotta. Perényi Tamás tíz felvételen tíz objektumot és egy modellt mutatott be a budafoki víztoronyról, amely a látogatóknak így a légi felvételnek megfelelő nézőpontot biztosította.

Zsigmond László nagyméretű táblákon részletes feldolgozásban ismert organikus példáit hozta, többek között a veresegyházi városházát és a piliscsabai Ward Mária Általános Iskola és Gyakorló Gimnáziumot. Sugár Péter a mennyezetről lelógatott tucatszerű molinón dokumentálta megépült munkáit: Lauder Javne Zsidó Közösségi Iskolát a Budakeszi úton, borászatókat, a Lánchíd Design Hotelt. Winkler Barnabás kilenc duplatáblán az Infopark, Stefániapark, Pharmafontana,

Campona, az adonyi kikötő és gabonarakár folyóiratban már megjelent épületeit tárta a közönség elé a 2010-es portfólión. Emellett a HAP Galériát, a galéria kiadványait és a pécsi Zsolnay rózsaszín kerámia kiállítás tárgyait mutatta. A balfi Nemzeti Emlékhelyen 2007-ből az előre dőlő kőtáblák sora az erőltetett menetben eleső és földre zuhanó emberi testek döbbenetes látványát szimbolikusan, de nagyon kifejezően reprezentálja. Virág Csaba hosszú munkásságának állomásairól adott sűrű válogatást. A Kálvin Center irodaházak madártávlati képei és Veli bej helyreállított fürdője legújabb alkotásai. A Felvinci villapark tervben maradt.

Dévényi Tamás avantgárd performanszt szervezett. A mennyezetről egy kis táblán *Perspektíva* feliratot lógatott le, az *Idegen szavak és kifejezések szótára* magyarázataival, előtte egy fehér konyhai székekkel az olvasásra. Mögötte a csupasz fehér falfelület kereszttel megjelölt pontjára pedig egy hangyát helyezett, amelynek útját ceruzájával követte, rárajzolva a nyomvonalat a falra. A hangya először zezugos útvonalon fölfelé haladt, majd megfordult, lefelé ment és végül eltűnt a parketta szegélyléc alatt. Skardelli György kétszer hét óriás festett táblán, alul öt-öt kis képpel és szöveggel jelentkezett a Magyar Köztársaság Nagykövetsége Nigériában, SOS gyermekfalú Kőszegen és a Nemzeti Színház 2000. évi pályázati tervével. Puhl Antal és irodája kétszer

3

négy tábláján a MOM Park Irodaház tornyai 2001-ből, Jeongok, Korea történelem előtti múzeuma 2006-ból és a TEVA Gyógyszergyár épülete Gödöllőn 2009-ből érdemel említést. Getto Tamás videón kívánt bemutatkozni, de a videokazetta – sajnos – nem érkezett meg a kiállításra. A terem közepén egy rajzasztalon Moravánszky Ákos könyvei sorakoztak, tizenhárom kötet, többségük magyar, de a MIT Press angol nyelvű kiadása is ott állt. Újabb művei a Terc Kiadó sorozatában láttak napvilágot: *Technika és Természet*, *Monumentális*, *A stílus*, *A tér*, *Átmenetek*, *Hely és jelentés*. Emellett 1984-1985-1986-ból a *Magyar Építőművészet* öt füzetét szerepelt, amelyek felelős szerkesztője volt.

Timon Kálmán

1. Csomay Zsófia: Házak szürke papíron, grafika, évszám nélkül
2. Perényi Tamás: Budafoki víztorony modellje
3. Winkler Barnabás: Nemzeti emlékhely, Balf

A két Winkler Oszkár párhuzamos kiállítása

A HAP Galériában 2013. szeptember 17-én nyílt meg a soproni Winkler Oszkár (1907–1984) építész és a losonci Winkler Oszkár (1909–1970) építész párhuzamos emlékkiállítása a Slovenská Národná Galéria közreműködésével. Winkler Barnabás, a galéria vezetője elmondta, hogy a HAP Galéria első bemutatója a soproni Winkler Oszkár (Barna édesapja) életművének ismertetése volt. A most bemutatott két építész életében sohasem találkozott, csak most, a falakon köszönnek egymásnak kiállított műveik.

A kiállítást Ferkai András építész, építészettörténész professor nyitotta meg. Mindkét Winkler Oszkár a modern építészet második generációjához tartozott, akik az úttörők után sokkal nehezebb körülmények között folytatták tervezési tevékenységüket – emelte ki. A soproni

Winkler Oszkár Budapesten, a Magyar Királyi József Műegyetemen, a losonci Winkler Oszkár Prágában, a Német Műszaki Főiskolán tanult és szerzett építész diplomát. Közös bennük, hogy mindketten vidéki kisvárosokban dolgoztak: Sop-

ron stílusát magas szinten oktatták. A losonci Winkler Oszkár oklevelének megszerzése után először szülővárosában, Zólyomban tervezett. Országos tervpályázatokon vett részt csekély sikerrel, mert a díjakat mindig a prágai építészek vitték el. Ezt követően Losoncon 1935-től a háborúig tizenhét épülete valósult meg, valamennyi korszerű lakóház. A háború éveit munkaszolgálatosként, majd a deportálások elől megszököve, a Kárpátok védelmébe menekülve vészelte át. A háború után a Stavoprojekt alkalmazottja lett, de korára való tekintettel engedélyezték, hogy saját lakóházában lévő stúdiójában dolgozzon. Losoncon több jelentős középületet tervezett mértéktartó szocreál stílusban. Hatvanegy évesen halt meg. Az építész életművét 2000–2002 között Besztercebányán, Losoncon és Pozsonyban mutatták be, de eredeti terveit

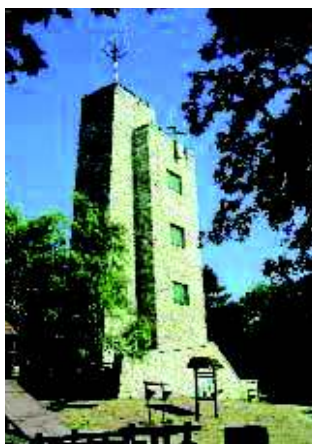
1

4

6

2

3

5

első alkalommal itt mutatták be. Jelenleg egyetlen épülete sem védett, ezért az életművét kutató szlovák művészettörténész azon fáradzik, hogy ez a méltatlan helyzet megváltozzon.

A két építész három-három alkotását válogattuk egymás mellé. A soproni Winkler Oszkártól egy kerek kávézó pavilon tervét 1931-ből, a Károly magaslati kilátót, mely a stuttgarti iskola terméskő falazású példái közé sorolható és

ronban, illetve Losoncon. Ezeken a településeken található alkotásaik jelentős része. Ez a tény rávilágít arra a helyzetre, hogy a Kárpát-medence nagyon sok városában, mind hazánkban, mind Felvidéken, Délvidéken vagy Erdélyben és Kárpátalján vannak olyan kiváló modern épületek, amelyek építészettörténeti közkinccsé tétele sajnos még várat magára.

A kiállítást szlovák részről Kubička Kucsera Klára besztercebányai művészettörténész nyitotta meg. Hasonlóság a két alkotó között az is – hangsúlyozta – hogy mindketten pedagógusként is tevékenykedtek: a soproni Winkler Oszkár egyetemi professzorként, a losonci Winkler Oszkár építészeti szakközépiskolai tanárként. Kiemelkedő teljesítményét elismerve tíz éve a losonci szakiskolát róla nevezték el. A prágai német nyelvű Műszaki Főiskola a kelet- és közép-európai országok zsidó diákjainak volt célpontja, ahol a funkcionalizmust, mint a modern

végül egy soproni társasházát, amelynek képe a nemzetközi szakirodalomban is közismert. A losonci Winkler Oszkár művei közül egy tervpályázati tervet mutatunk be, egy losonci társasházát 1937-ből és saját házát 1947-ből, amely a szlovák funkcionalista építészet egyik kiváló példája.

Timon Kálmán

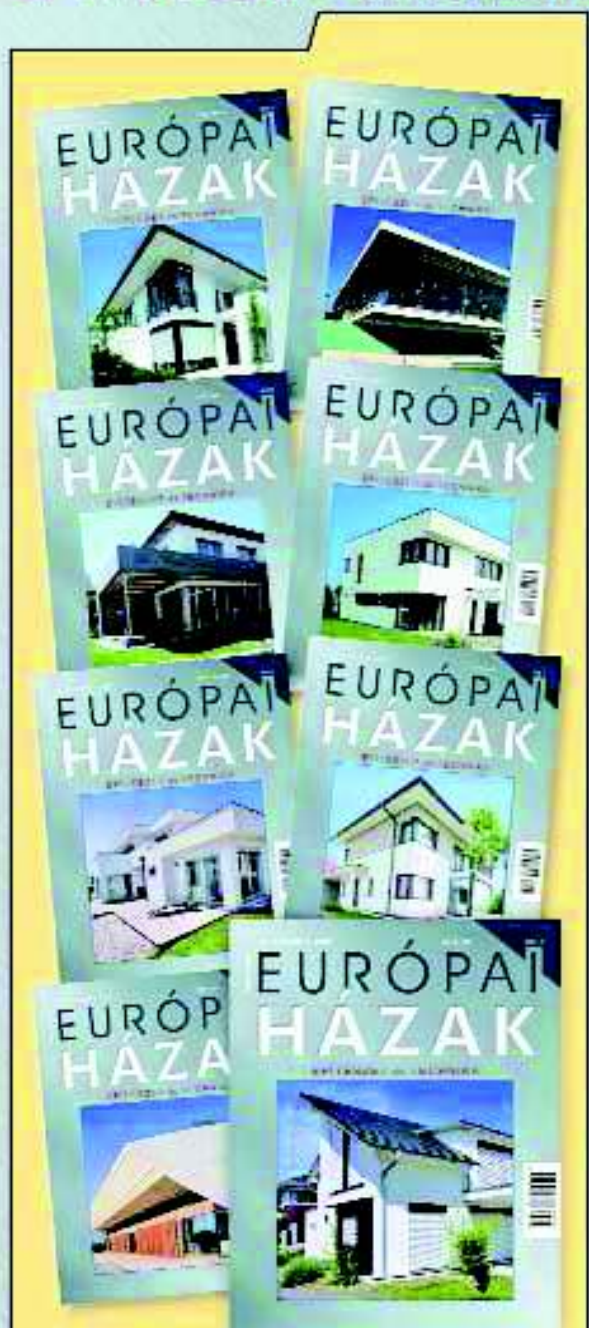
Soproni Winkler Oszkár alkotásai: 1. Sopronba tervezett kávézó távlati képe, 1931 / 2. Károly magaslati kilátó torony, 1934, Winkler Barnabás felvétele / 3. Társasház, Sopron, Frankenburg u. 6., 1936, Diebold Károly felvétele

Losonci Winkler Oszkár művei: 4. Kassa ravatalozójának tervpályázati terve Pax jelíggel, 1935 / 5. Hecksch ház, városi társasház, Losonc, Zólyomi u. 12., 1937, homlokzatrészlet / 6. Winkler Oszkár építész saját háza, Losonc, Decrett József utca, 1947

EURÓPAI HAZAK

ÉPÍTÉSZETI MAGAZIN

Keresse az újságárusoknál!

**Előfizethető: bármely postahivatalban.
Megjelenik évente négy alkalommal.**

www.europai hazak.hu

Bajnay Zsolt építész képeinek kiállítása

A HAP Galériában 2013. november 6-án a Molnár Péter díjat 10. alkalommal adták át. A díjazottat Kalmár László építész méltatta. 2013-ban a díjat Lévai Tamás fiatal építésznek ítélte oda a kuratórium. A díjazott munkásságában a méltató az újszerűséget, a bátorságot és a ter-

1

2

vek makettjeinek erejét emelte ki. Három jelentős alkotásának a pécsi könyvtárpályázat tervét, a sanghaji világkiállítás magyar pavilonját és a maribori múzeumépület modelljét nevezte meg. A Vigh Tamás alkotó plakettet, a *Molnár Péter építészete* című számozott monográfiát díszkötésben és a díj oklevelét Molnár Péterné, Baló Borbála és Mónus János, a kuratórium elnöke nyújtotta át.

A Bajnay-kiállítást Felcsúti László építész nyitotta meg. Elmondta: a III. kerületi Táborhegyen – ahol mindketten laknak – egy parkot tervezett, amelyre Zsolt is számos kertészeti tervet készített. Amikor erről beszélgettek, a rajzok a nagy szobát teljesen betérítették. A park – sajnos – nem valósult meg. Ezzel szemben az építész gyönyörű pasztellképei, főleg kertekről, most itt láthatók a falakon.

Bajnay Zsolt 1935-ben Miskolcon született. Építész mérnöki oklevelét a Budapesti ÉKMÉ-n 1958-ban szerezte meg. A Balatoni Intéző Bizott-

ságban Farkas Tibor mellett dolgozott évekig. 1967-től a Kertiben több vásárcsarnokot tervezett: az újjalotait, a békásmegyert. 1980-ban a siófoki vásárcsarnokért kapta meg az Ybl-díjat. Jelentős alkotásai: a 230 fős Sopron szálló és a 270 fős sárvári Thermal Hotel.

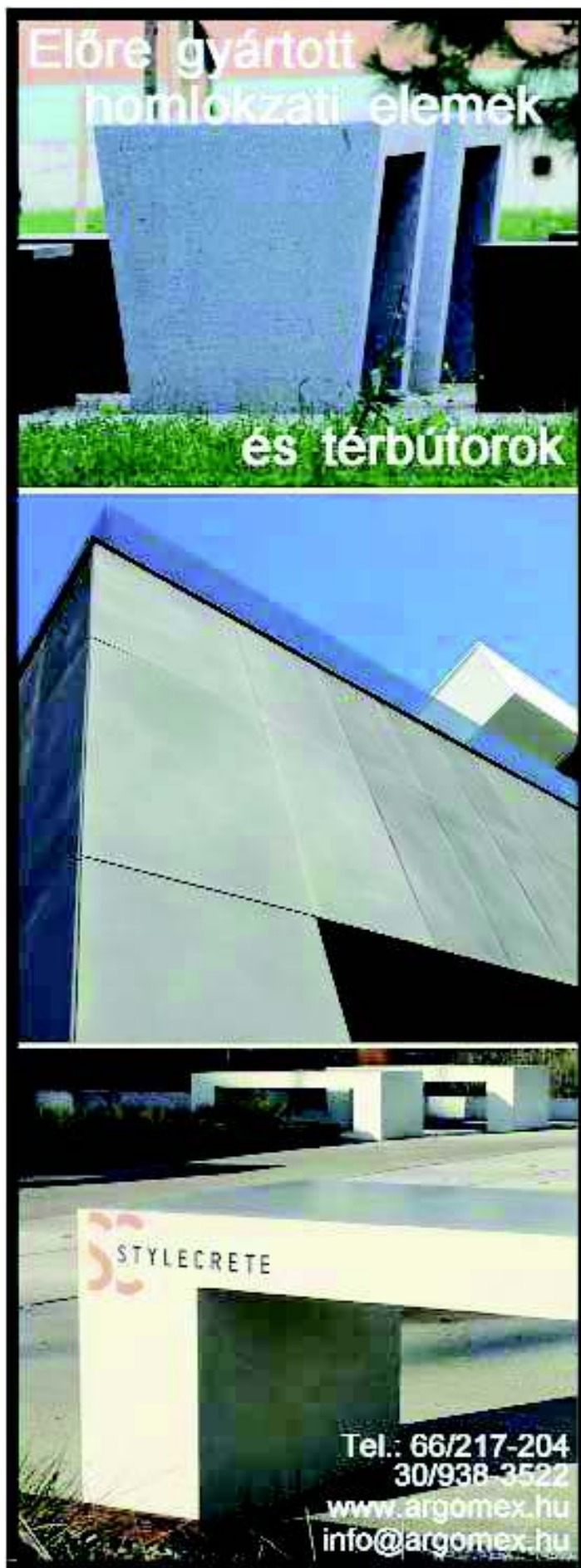
Felcsúti – Bajnay Zsolt pasztelképei kapcsán – Nagybányát és Van Goghot említette. Műegyetemi tanulmányai alatt is készített grafikákat és akvarellképeket. Az építész nyugdíjazása után kezdett a képzőművészettel intenzíven foglalkozni. Külföldi utazásai során szerzett élményeit dolgozza fel színekben gazdag képekben. Témái: a természet és épületek tágabb környezetükben. Mindegyik művéről a képalkotás örö-

me sugárik. – A 78 éves művész Demoszthenészre hivatkozott: minden beszédnél többet ér a tett. Ezért építészeti munkásságának befejezése után most képeket alkot, és ezeket szeretettel nyújtja át közönségének.

Timon Kálmán

1. Mykonos, 2000
2. Toledo belváros éjjel, 2004
3. Erdély, 2009
4. Szentendre, 2008
5. Görög meseváros, 2010

Tervpályázatok

A rovat célja, hogy a legérdekesebb magyar és külföldi építészeti pályázatok győztes pályaműveit mutassa be, és így ismertessük az aktuális tervezési trendeket. Az ötlet egyfajta hiánypótló jelleggel merült fel, mivel ilyen jellegű tervbemutatókkal a mai építészeti folyóiratok egyike sem foglalkozik rendszeresen. Természetesen az újság terjedelme nem alkalmas a részletes ismertetésre, ezért az érdeklődők számára a cikkek végén sok esetben hivatkozásokat adunk meg, illetve a tervlap.hu keretein belül további információk találhatóak. A rovat első felében egy-két pályázatot emelünk ki, majd egy-egy kép erejéig szemezgetünk egyéb pályázatokból szöveg nélkül, végül ismertetjük a legérdekesebb, még nem lezárt pályázatokat.

Tervpályázati figyelő

Hazai pályázatok

1-2

3

4

Az elmúlt hónapokban két nagyszabású hazai pályázat eredményét is kihirdették. A **Debreceni Intermodális Közösségi Közlekedési Központ** épületére kiírt pályázat keretében a város nagy állomásának és környezetének megújítása volt a cél. A Petőfi tér déli végén olyan közlekedési csomópontot kellett tervezni, mely a meglévő vasúti pályaudvar felújítása és peronlefedése mellett fogadni tudja az ide áttelepítendő, huszonöt beállóval rendelkező buszpályaudvart, Debrecen két villamosjáratának végállomása lehet, és helyet tud biztosítani egy hatszáz férőhelyes P+R parkolóknak is. A közel 16 milliárdos uniós forrásból épülő fejlesztés ezzel Magyarország legnagyobb közlekedési csomópontja lehet, mely magánberuházások (irodai és kereskedelmi fejlesztések) számára is kedvező környezetet biztosíthat. A pályázat legnagyobb feladata az volt, hogy a közlekedési eszközök megállói között a lehető legrövidebb távolság alakuljon ki úgy, hogy Petőfi tér és a meglévő villamosfordító megszüntetésével létrejövő terület méltó lezárása legyen Debrecen főutcájának, a Piac utcának. A győztes debreceni csapat (Archiko Kft. és Lengyel Építész Műterem Kft.) a 4-es főutat lesüllyesztette, és a buszpályaudvart a villamosmegállókkal együtt a föld alá helyezte el, míg a többi díjazott csapat a buszpályaudvar sínek fölé helyezésében látta az optimális megoldást. Az első díjazott a Petőfi tér ketté osztottságát megszüntette, és az ide telepített két épületszárnyban helyezte el a közlekedési központ épületét.

Jelentős szakmai érdeklődés kísérte a **Múzeumi Negyed elhelyezési és környezet-alakítási ötletpályázatát** is, melynek célja az új nemzeti közgyűjteményi épületegyüttes elhelyezésének megtervezése volt. A pályázat nem az öt új múzeum lehetséges telepítési helyeit kereste Budapest szabad területein. A tervezőknek az előre megadott Városligeten belül kellett az épületek helyét megkeresni oly módon, hogy a liget zöldterületi mutatója és biológiai aktivitása javuljon. Az öt új épület létrejöttén felül a Városliget komplex megújításával és a Dózsa György úti parkoló megszüntetésével, annak föld alá helyezésével lehetett számolni. A meglévő intézményekkel (Szépművészeti Múzeum, Széchenyi Gyógyfürdő, bővülő Fővárosi Állat- és Növénykert stb.) és az új elképzelt fejlesztésekkel együtt komplex szórakozási és kulturális központ jöhet létre, melynek a Liget Budapest nevet adták. A pályázat döntő kérdése volt, hogy szabad-e a Városligetet további funkciókkal bővíteni, és így növelni a liget beépítési sűrűségét. Melyik esetben lesz nagyobb értékű a kert: ha a lehetséges megvalósuló intézményekkel együtt valószínűleg megújul a teljes zöldfelület, vagy ha megmarad a mostani állapot, és kérdéses a park fenntartása és rendbe tétele? A Bíráló Bizottság a beérkezett 47 pályaműből három-három rangsorolás nélküli első, második helyezést, kiemelt megvételt és megvételt osztott ki.

1-2: Debrecen IKKK első díjas pályamű – Archiko Kft. és Lengyel Építész Műterem Kft.

3: Múzeum Negyed megosztott első díjas pályamű – Triskell Épülettervező Kft.

4: Múzeum Negyed megosztott első díjas pályamű – Kollektív Műterem Kft.

Aalto University of Finland bővítése

A Helsinki székhelyű Verstas Építésziroda nyerte meg az

Espooan lévő Aalto University of Finland új, központi épület-együttesére kiírt nemzetközi tervpályázatot. A hatvanezer négyzetméteres épületegyüttes a campus Alvar Aalto által tervezett két épület, a központi épület és a könyvtár közötti területen fog elhelyezkedni. A helyszín építészeti jelentősége miatt az épületek kialakításánál a különleges megoldások mellett a jól használható oktatási környezet megalkotására kellett törekedni.

A korábban még Helsinki Institute of Technology néven működő intézmény eredeti épületeire kiírt pályázatot 1949-ben nyerte

meg Aalto, aki Amerikában szerzett tapasztalatait felhasználva az egyetemi épületeket szabadonálló módon egy park közepére helyezte el. A különböző oktatási szárnyak hálós rendszerben, szigorúan merőlegesen kapcsolódnak egymáshoz, létrehozva belső udvarokat. Az épületegyüttes ikonikus eleme lett a nagyelőadó meredek lejtésű vasbeton szerkezetével és egyedi alakjával.

A Verstas Építésziroda nyertes pályaműve Aalto alapelveit fogalmazta újra a kortárs igények figyelembevételével. A telepítést meghatározó alapelv megegyezik a Aalto elvével, azonban az egyes épületelemek nem merőlegesen, hanem a két szomszédos Aalto épület alapirányát átvéve alakították ki, így létre-

jöttek a paralelogramma alakú belső udvarok. A zsűri értékelése szerint a terv friss gondolatokat tartalmaz, az egyszerű alapmodul sorolásával és az elemek kétfajta irányú elhelyezésével kellően variábilis teresedések jöttek létre. A javasolt, moduláris kialakítás könnyen megvalósítható, flexibilis és jól átlátható egyedi építészeti karakterrel rendelkezik. A koncepció megtalálta az egység és az alkalmazkodás mértékének kellő összhangját.

A pályázatok végeredménye a tervlap.hu oldalon megtalálható.

5

6

5-6: Aalto University of Finland bővítése – Verstas Építésziroda

Amikre érdemes figyelni:

Fontosabb pályázatok a közeljövőben:

Új Millenáris Velodrom a Nemzeti Olimpiai

Központban, beadási határidő: 2013. 12. 16.

Cambridge Egyetem könyvtára környezetalkotási

tervpályázat, beadási határidő: 2013. 11. 30.

Evolo 2014 Skyscraper pályázat, beadási

határidő: 2014. 01. 20.

Holcim Awards 2013/2014, beadási

határidő: 2014. 03. 31.

Burián Gergő

1

2

3

4

5

6

7

1: Kiruna városháza, Svédország – Henning Larsen, első díjas pályamű

2: Kazahsztán, Világkiállítás – Zaha Hadid Architects, pályamű

3: Nobel Center, Stockholm – Butterfly (Pillangó) névvel ellátott pályamű

4: O híd – Chris Precht és Alex Daxböck, pályamű (Salford Meadows Híd)

5: Ködbe vészve – Medius Architects, első díjas pályamű (ArchTriumph Venice Biennale Pavilion)

6: Setúbal könyvtárépület, Portugália – And-Ré Építésziroda, pályamű

7: Kristály – Sitbon Architects, pályamű (Dead Sea Nature Interpretation Centre)

Rovatszerkesztő: Burián Gergő

Armand Puig i Tàrrsch: Gaudí és a Sagrada Família

Az *Egy szimbólum értelmezése* alcímű kötetet a Typotex Kiadó adta ki. A szerző (1953) katolikus pap, a Barcelonai Katalán Teológiai Fakultás professzora. A könyvben a rendkívüli bazilika hívő szemmel végzett vizsgálatát adja a szent iratok idézeteire alapozva. A szerző által ismertett szimbólumrendszer oly összetett és bonyolult, hogy egy rövid recenzióban fő jellemzőit felvázolni még csak megkísérelni sem lehet. A könyvet el kell olvasni.

A fogadalmi templomot Barcelonában Josep M. Bocabella kezdeményezte. A templom alaprajzát, tájolását Francesco de Paula del Villar építész határozta meg. Miután feladta a munkát, a feladat folytatására a megbízást 1883-ban Gaudí kapta meg, aki negyvenhárom éven át haláláig, 1926-ig dolgozott rajta, és egy homlokzatot, négy tornyot épített meg az óriás műből. „Az én megbízóm nem siet” – mondta gyakran Gaudí.

A bazilikának tizenhét tornya van. Legmagasabb a központi kupulatorony, magassága kétszer kilencven, tehát száznyolcvan méter. Ez Jézus Krisztust jelképezi, csúcsát fényt sugárzó, kivilágított térbeli kereszt zárja. Az apszis kupulatornyának magassága $8/12 \times 180 = 120$ méter, Szűz Máriát jelképezi, s egy csillag díszíti. A többi háromszor négy, azaz tizenkét torony a három homlokzat bejáratán, szintén az előző alapegységekből levezethető, de itt nem részletezett, alacsonyabb méretekkkel a tizenkét apostolt jelképezi. Ezek püspöksüvegekben végződnek. A

homlokzatok: a kereszthajó északi oldalán a Születés-homlokzat (ez épült meg Gaudí idejében), vele szemben a kereszthajó déli oldalán a Passió-homlokzat (már ez is megépült), utoljára a főhajó végén a nyugati, Dicsőség-homlokzat következik.

A 7,5 méter a raszterháló alapmodulja, az oszlopok tengelytávolsága. Az első öt prím-számból: 1, 2, 3, 5, 7 az első három a Szentháromságra, a másik kettő az emberi lényre vonatkozik. Ezek szorzata harmincötöt ad. Ebből számsor képezhető: 35, 70, 105, 140, 175, 210, amely az oszlopok méretrendjének kialakítására alkalmazható. A tizenkét oldalú, legvastagabb, legmagasabb oszlop átmérője 210 centiméter, az oszloptörzs magassága 21 méter, a teljes magasság 24 méter. Hasonlóképpen származtathatók a 10, 8 és 6 oldalú oszlopok 175, 140 és 105 centiméter átmérővel. A bazilika belső tere olyan, „akár egy óriási fákból álló erdő”. „A fák ágakra bomlanak, karjaik virágzó mennyezetmintát alkotva fo-

1

nódnak össze, melyet a szórt fény életereje és melegsége jellemez.” A főhajó oszlopai pálmák, a mellékhajók oszlopai babérfák. A bazilikában három útvonal halad: a hosszahajóban a Via Humanitatis, az Emberiség útja, a kereszthajóban a Via Christi, amely Jézus életét tartalmazza, végül a kerengőben a Via Ecclesiae, amely jobbról balra körbemegegy, a zarándokegyház tere, körmenetek céljára, de ahol Máriának szentelve a rózsafüzér ötven Üdvözlégyét lehet 422 méter hosszan elimádkozni.

A bazilikában egyetlen oltár van, a szentélyben. Az apszist hét kápolna veszi körül, s az apszisban hétkarú csillár függ, ezek a Szentlélek hét ajándékát jelképezik. A Hiszek egy imádság főhomlokzatra véssett szavai a Szentlélek megújító szándékát fejezik ki.

Az építést drámai események hátráltatták. 1909-ben a Tragikus Héten Barcelonában számos templomot felgyújtottak. A Sagrada Família is megsérült. 1936. július 20-án a spa-

2

3

nyol polgárháború anarchista különítményesei elpusztították Gaudí könyveit, modelljeit, tervrajzait. 1926-ban, Gaudí halála után Ignasi Puig-Boada építész vette át a bazilika építésének megbízását.

2010. november 7-én XVI. Benedek pápa hatezer-ötszáz hívő jelenlétében felszentelte a Sagrada Família bazilikát. Az építkezés befejezését Gaudí halálának centenáriumára, 2026-ra tervezik.

Timon Kálmán

1 A bazilika színes tervrajza a Születés-homlokzat felől. Gaudí tervlapja.

2 Fák, ágak a főhajóban, a mennyezetten paraboloid hiperboloid és fényt bevilágító nyílások.

3 Jelenet a Passió-homlokzatról. Gaudí a kereszt titka előtt térdel.

ÉPÍTÉSI JOG
Hatályosan és pontosan

NE VÁRJA MEG

amíg büntetést kap vagy
kártérítés fizetésére kötelezik!

**Az építésijog.hu segítségével
sok pénzt, időt és bosszúságot takaríthat meg:**

Ingyen elérhető jogszabály-követés

- A feliratkozók hírlevelében értesítést kapnak az építési tevékenységet érintő jogszabályváltozásokról, azok közzétételét vagy hatálybalépését követő néhány napon belül.

Előfizetők számára elérhető gyakorlati segítség

- A **Figyelő** rovat cikkeiben hétköznapi nyelven megírt jogszabály-értelmezések találhatók az éppen aktuális módosításokról. Ez segítséget ad ahhoz, hogy értelmezni tudja a legfrissebb jogszabályváltozásokat, és elkerülje a módosítások ismeretének hiányából adódó jogvitákat, büntetéseket.
- A **Fogalomtár** az építési jogi fogalmak pontos értelmezését és használatát könnyíti meg. Ez a jelentősebb fogalmaknál a korábbi meghatározásokat is tartalmazza, kiemelve a bekövetkezett változásokat.
- Az **Általános tájékoztatók** szakmai anyagainak teljeskörű hozzáférése, amelyek az építésügy szereplőit érintő, gyakorlati problémákat dolgoznak fel.

+ Ajándék kézikönyv!

- Az előfizetők ingyenesen elérhetik az **Építésügyi hatósági útmutató 2013: Az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárások és a szankciórendszer** című digitális kiadványt, mely rendszerezett formában tartalmazza a 2013. január 1-jétől alkalmazandó szabályok magyarázatát. A kiadvány tartalma év közben folyamatosan frissül: nyomon követi a jogszabályváltozásokat, illetve kiemelten foglalkozik az új rendelkezések jelentőségével és gyakorlati tapasztalataival.

További információ és előfizetés: www.epitesijog.hu

Szakmai partnerek:

ÉPÍTÉSI megoldások METSZET TERVLAP TERVLAP.HU

A b s t r a c t s

THE SANCTUARY OF RESEARCH, THE RESEARCH OF SANCTUARY 10

SUSTAINABLE ENERGY INFORMATION CENTRE FOR CONSTRUCTION, DEBRECEN, HUNGARY by MARCEL FERENCZ DLA

What at first appears to be a simple metal clad box in similar proportions to a family home actually functions as a scientific research facility for the University of Debrecen. The outer cladding can be moved or changed as desired to simulated climatic conditions that might occur in the construction of a family home, by doing this a fully functional laboratory can analyse the possible impact upon a building's fabric, mechanical and electrical engineering solutions.

BRITISH CREATIVE FACELIFT 18

CULTURAL INDUSTRIES QUARTER-THE GRANARY, BARKING, LONDON, UNITED KINGDOM by POLLARD THOMAS EDWARDS ARCHITECTS

As part of a wider urban regeneration scheme found to the east of London a former Victorian granary warehouse has been redeveloped. Partially new build the project concept was to provide maximum comfort (natural daylight an important factor) office, studio and creative space within a mixed use community. The architectural language of this building is reflected in the preservation of the existing mass that is complimented by new not dissimilar forms.

CAMPUS WRAPPED IN GREEN 22

CENTRAL PLAZA, UAM UNIVERSITY, MADRID, SPAIN by MTM ARQUITECTOS

The central tract of land occupied by this university campus posed a functional problem, one end allowing access to the railway network the other end undecided. The successful solution to this involved closing the undecided end with a "U" shaped semi-enclosed structure. The roof of which is paved and planted to act as an extension of the park area covering new rooms and service spaces for university use. The development is accentuated with three communication towers that serve as local landmarks.

CONSTRUCTION AWARDS FOR QUALITY INDUSTRIAL HALLS 26

INDUSTRIAL HALL GRAND AWARDS

In 2013 the first Hungarian national awards have been presented to architect's for exemplary achievements in the field of industrial hall construction. A total of 11 Awards and 13 Grand Awards were selected representing each region. A brief summary of the projects highlights innovative use of technology, construction methods and architectural merit.

JOURNEY TO THE CENTRE OF THE EARTH 36

KEMENES VOLCANO PARK VISITOR CENTRE, CELLDÖMÖLK, HUNGARY by LÁSZLÓ FÖLDES ARCHITECTS

"You are here", fixes a point on the horizon in the form of a watch tower. The materials used and quality of detailing directly express the explosive nature of volcanoes. The language used in this building might at first glance appear confusing "in-on-under" which in fact is ideally suited the purpose of education, where the visitor is invited to search for knowledge as a learning experience, in much the same way as children play.

"SELF" X-RAY 40

CHAMPAGNE MATURING FACTORY, SOMLÓ, HUNGARY by DEZSŐ EKLER DLA

Parabolic forms in monolith concrete project from the landscape, evoking tectonic forces, by means of cantilevered "built" forms offering views of the surrounding vineyards. Walls are punctuated by circular, champagne bubble, windows. The architect's philosophy follows, to some extent, the current trend for minimalist abstractions without loss of personal (hence x-ray of one's "self") introspection.

PRE-PRESENT HUNGARY 46

PREZI NEW HEADQUARTERS, BUDAPEST, HUNGARY by MINUSPLUS ARCHITECTS

In the age of Start Up companies employing erasmus exchanged trained social networking team members responsibility falls upon the client and architect to develop a new workspace language. The new offices are located in a listed building which naturally restricts development options. The logical solution, applied here, was to build the new workspaces as a network of free-standing installations in keeping with the international trend adopted by similar companies.

I SHOULD TURN INTO A BIRD 50

RICHTER GEDEON BIOTECHNOLOGY PLANT ENTRANCE BUILDING, DEBRECEN, HUNGARY by GÁBOR CSERNYÁNSZKY and GYÖRGY SELÉNYI

A biotechnology company needs to ensure that their product is created on a "nothing to hide" basis, the same applies to the buildings in which this occurs. The final result being a building which is honest in form, excessive use of decoration avoided supported by a balanced use of colour dynamics. The use of glazed areas express the client's transparency policies and the architect's belief in quality of light and space. The grey concrete being chosen for reasons of calm and green rendered surface finishes to reinforce the connection between nature and knowledge.

- **Milyen újdonságot hoz a CPR, az építési termékek teljesítménynyilatkozatával foglalkozó rendelet a tervezői munkába?** (... meg kell adni a betervezett építési termékek elvárt műszaki teljesítményét...)
- **Milyen felelősség hárul a tervezőkre az új rendelet szerint?** (... az építészen fogják számonkérni...)
- **Mit kell tenniük a tervezőknek, hogy rendelet szerint dolgozhassanak?** Az építészeknek meg kell ismerniük az építési termékek a gyártók által meghatározott **FONTOS, ELENEDHETETLEN ÉS AJÁNLOTT** tulajdonságait.

Jöjjön el és tájékozódjon!

A konferencia előadásai részletes tájékoztatást adnak a rendelet háttéréről, és konkrét javaslatokat tesznek az egyes termékkategóriák kapcsán.

Ingyenes segédlet: A konferencia résztvevői megkapják azt a különleges segédletet is, melyet a későbbiekben tervezési munkáikhoz használni tudnak

Időpontok és helyszínek

- január 21. kedd – Győr – Leier City Center
- január 23. csütörtök – Kecskemét – Három Gúnár rendezvényház
- január 29. szerda – Miskolc – City Hotel
- január 30. csütörtök – Nyíregyháza - Hotel Pagony
- február 4. kedd – Budapest
- február 6. csütörtök – Szeged – Vedres Építőipari Szakközépiskola
- február 12. szerda – Pécs – Zsolnay Kulturális Negyed

Akkreditáció: MÉK 2013/357 – 2,5 pont

Online regisztráció: www.tervlap.hu
(jobbaldalt a Tervezői termékkiírás.gombra kattintva)

További információ: www.buildrendezvenyek.hu

T.: +36(23) 611-028, info@buildmarketing.hu

Részvételi díj előzetes regisztráció és fizetés esetén
bruttó 4 000 Ft, egyéb esetben bruttó 6 000 Ft.

Szervezők:

Szakmai védnök:

Médiatámogatók:

Balogh Csaba

Építész, tervező szakmérnök. 2002-ben diplomázott a BME-n. 2005–2008 között elvégezte a BME Középülettervezési Tanszék Mesterkurzusa 1. ciklusát. 2006-ig Kálmán Ernővel és Major Györggyel dolgozott több jelentős munkán, mint a Gödöllői Városi Könyvtár, Debreceni Egyetem fejlesztése és a Klebelsberg Kulturális Központ kiépítése. 2006-tól a Földes és Társai Építészirodával dolgozik, ahol többek között az Év Háza díjas Acéltornácok háza, a Balatonalmádi Egészségház, a zsámbéki Apróka Bölcsőde, több műemlékfejlesztési munka és sikeres pályázat társszerzője.

Ekler Dezső DLA

Építész, az Ekler Építész Kft. ügyvezetője. www.ekler-architect.hu. Tanított a MOME-n és a BME-n, tanszékvezető egyetemi tanár a Széchenyi István Egyetemen. Piranesi-, Palladio-, Ybl- és Primmissima díjas, 2000 és 2012 között az MMA tagja. Részt vett az Alessi cég Tea and Coffee Towers 2000 projektjében, 2005-ben kávé csészéket tervezett. Könyve *Ember és háza* címmel 2000-ben jelent meg.

Ferencz Marcel DLA

A BME Építészmérnöki Karán 1997-ben Diploma-díjjal diplomázott. 1993 és 1994 között az Nashvillben (USA) gyakornok, 1999 és 2004 között a BME Rajzi Tanszéken oktat. 2012-ben habilitált építőművészet tudományágban. 1993-tól a Napur Építésziroda tagja. 2009-ben Pro Architectura díjjal jutalmazták. A 2006-ban tervezett Barakonyi-villát A Phaidon Atlas of 21st Century World Architecture nemzetközi építészeti lexikon mutatta be. Jelenleg a Debreceni Egyetem Műszaki Kara Építészmérnöki Tanszékén főiskola tanár, 2010-ben a 12. La Biennale de Venezia Magyar Pavilonjában rendezett kiállítás vezető építésze és társkurátora. 2013-ban munkásságáért Ybl Díjat kapott.

Földes László

Ybl-díjas építész, karrierjét Finnországban, a Järvinen-Airas Irodában kezdte. 1991-ben Turányi Gábor hívására jött haza, közös munkájuk eredménye a Visegrádi Erdei Iskola, mellyel Pro Architectura díjat nyertek. 1994-ben megalapította saját irodáját. Legismertebb munkájuk a Toldy Gimnázium 2004-ben átadott új tornaterme és a Szilas-pataknál megépült lakóház, melyért Média Építészeti díjat kapott. 2007-ben első magyar irodaként kerültek fel a world-architects.com portálra. Munkáit kiállították Londonban és Berlinben is.

Fresneda, Javier (1965) és Sanjuán, Javier (1964)

1991-ben diplomáltak a Madridi Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karán. Az 1993-ban alapított MTM építészirodában 1997 óta dolgoznak együtt.

Minusplus Generáltervező Kft.

Alexa Zsolt

Építész, tervező szakmérnök. 2003-ban diplomázott a BME-n, Hauszmann-díjas. 2004–2009 között DLA hallgató, 2005-től 2008-ig oktatott a Műegyetemen. A Minusplus Generáltervező alapító tagja és ügyvezető tervezője.

Rabb Donát

Építész, tervező szakmérnök. 2002-ben diplomázott a BME-n. 2004–2009 között DLA hallgató, 2005-től 2010-ig oktatott a Műegyetemen. A Minusplus Generáltervező alapító tagja és ügyvezető tervezője.

Schreck Ákos

Építész, tervező szakmérnök. 2002-ben diplomázott a BME-n, diplomadíjjal. 1999–2000 között Erasmus ösztöndíjas Toulouse-ban. 2004–2009 között DLA hallgató, 2005-től 2008-ig oktatott a Műegyetemen. A Minusplus Generáltervező alapító tagja és ügyvezető tervezője.

Burián Gergő

2008-ban szerzett diplomát a BME Építészmérnöki Karán. Tanulmányai során félévhallgatáson vett részt a Miami University-n (Oxford, Ohio, Usa) és a Norwegian University of Science and Technology (Trondheim, Norvégia). 2008 óta a Mérték Építészeti Stúdió Paulinyi–Reith műterem munkatársa, ahol több sikeres tervpályázat projektvezetője. 2010 óta Breeam Nemzetközi minősítő. 2011 óta a Budapesti Corvinus Egyetem mérnök-közgazdász képzés hallgatója.

Csanády Gábor DLA

Építész, főiskolai tanár, a Csanády és Csanády Építész Stúdió ügyvezetője és vezetőtervezője, a Debreceni Egyetem Építészmérnöki Tanszék vezető oktatója, a Szakrális Terek tárgy alapító oktatója; kutatási témája a szakrális terek a Salamoni Templomtól a kortárs épületekig, a mai templomterek tervezési kérdései, cigányépítész, építész és identitás. Az Építészek Világszövetsége (UIA) "Spiritual Places" munkabizottságának tagja és rendszeres előadója.

Kóródy Anna

2011-ben végzett Hauszmann diplomadíjjal a BME Építészmérnöki Karán. MTA-OTDT Pro Scientia aranyérmes, számos hallgatói ösztöndíj nyertese (Köztársasági Ösztöndíj, OTDK I. díj, TDK Rektori Különdíj, Pro Progressio). Erasmus ösztöndíjprogram keretében Spanyolországban folytatott tanulmányokat, PhD kutatási témája a kortárs spanyol építész.

Lévai-Kanyó Judit

Építész, könyvszerkesztő. Néhány év tervezői gyakorlat után építészeti írással, lap- és könyvszerkesztéssel foglalkozik. 2000-től a Terc Szakkönyvkiadó vezetőjeként közel kétszáz építészeti könyvet adott ki.

Pásztor Ádám

Építész, 2006-ban diplomázott a BME Középülettervezési tanszékén, dán és holland ösztöndíjak után. Rövid ideig a Namer Építészeti stúdióban, majd 2006 és 2013 között Selényi György és Sebők Ildikó műtermében dolgozott. 2009 óta a MOME doktorandusza Janáky István DLA, majd Ferkaei András PhD témavezetésével. 2013-ban meghívott külsős konzulens a BME Középülettervezési tanszékén.

Pollard Thomas Edwards architects (PTEa)

Az irodát 1974-ben alapították Londonban, jelenlegi vezetői Andrew Beharrell, Teresa Borsuk és Stephen Fisher. Mindhárman az 1980-as évek elején csatlakoztak az akkori tervezőgárdához és az évtized végére már az igazgatóság tagjaivá váltak. Elsősorban új városrészek koncepcionális tervezésére és a már meglévő régi, de elhagyatott területek revitalizálására specializálódtak. Munkáik során innovatív megoldásokat keresnek a kor gazdasági, társadalmi és környezeti kihívásaira.

Sebők Ildikó

1991-ben szerzett diplomát Balázs Mihály tanítványaként a BME Építész-mérnöki Karán. Kezdetben beosztott tervezőként, később tervezőtársaként együttműködve dolgozik főként Karácsony Tamással, Sugár Péterrel, Csernyánszky Gáborral, Szerényi Győzővel. 1997. óta Selényi Györggyel alapított cége önálló tervezője. Megépült irodaházait 2000-ben és 2008-ban Budapest Építészeti Nívódíja elismerő oklevéllel díjazták a külső-belső kialakítás egysége miatt.

Selényi György

Építész, vezető tervező. 1993-ban diplomázott Karácsony Tamásnál a BME Építész-mérnöki Karán. 1998-ban végzett a Mesteriskola XIV. ciklusán. 2000 óta a BME Középülettervezési Tanszék külsős oktatója. Karácsony Tamás, Sugár Péter és Csernyánszky Gábor tervezőtársa több munkában. 1997 óta önálló céget vezet Sebők Ildikóval. Diplomadíjat (1994), Év Szép Háza Díjat (2001 és 2002), Betonépítészeti és Építőipari Nívódíjat (2001), Budapest Építészeti Nívódíj Elismerő Oklevelet (2000 és 2008) és Év Háza fődíjat (2009) kapott.

Tatár-Gönczi Orsolya

2004-ben diplomázott a BME Építész-mérnöki Karán, majd 2005–2008 között elvégezte a BME Középülettervezési Tanszékén a Mesterkurzus 1. ciklusát. 2004–2009 között tagja a Földes és Társai Építészirodának, ahol többek között részt vett több családi ház, a Balatonalmádi Egészségház, a Paksi Erzsébet-szálló és a Kemenes Vulkanpark tervezésében. 2009–2014 között a BME Építész doktori iskolájának hallgatója.

Marosi Bálint

Építész, 1997-ban diplomázott a BME Középülettervezési Tanszékén, ahol azévtől meghívott oktatóként, 2006-tól tanársegédként majd adjunktusként oktat. Az Építész Stúdió (1994–2000), a Hetedik Műterem (2004–2007) munkatársa, illetve magántervező, 2001-től vezető tervezői minősítéssel. Az ÉME Mesteriskola XV. ciklusának volt hallgatója, 2000–2003 között DLA ösztöndíjas, fokozatát 2008-ban védte meg.

Timon Kálmán

Aranydiplomás építész-mérnök, független kutató, építészeti szakíró. 1965-től számos publikáció és könyv szerzője. 1992–1998 között Budapest XVIII. kerületének főépítésze. 1998-tól 2002-ig a Magyar Építész Kamara kiadványainak szerkesztője. Az Amerikai Épülettervezők Intézetének (AIBD) tagja.

Urbán Erzsébet

A BME Építész-mérnöki Kar hallgatója, 2012 óta demonstrátor az Építészettörténeti és Műemléki Tanszéken. Érdeklődési köre a kortárs közép-kelet-európai és magyar építészeti törekvések párhuzamainak keresése, ezen belül a történeti környezetbe illeszkedő kortárs építészeti alkotások módszertanának vizsgálata.

Vukoszávlyev Zorán

1996-ban diplomázott a BME Építész-mérnöki Karán a Középülettervezési Tanszéken. Diplomadíjas, MTA-OTDT Pro Scientia aranyérmes, Magyar Állami Eötvös ösztöndíjas, MTA Bolyai ösztöndíjas. 2003-ban PhD-fokozatot szerzett. Egyetem docens a BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszéken. Számos magyar és nemzetközi konferencia előadója (Bangkok, Ourense, Washington, Kielce, Velence), építészeti szakíró. *A Kortárs holland építészet* című könyv szerzője, az *Új evangélikus templomok* társszerkesztője, a *Kortárs portugál építészet* társszerzője.

Wesselényi-Garay Andor

1994-ben diplomázott diplomadíjjal a BME Építész-mérnöki Karán. 1995-ben saját építészirodát alapított Osváth Gáborral Gyár, majd 2001-ben önálló irodát W-G-A Psychodesign néven. 2000-től az *Alaprajz*, 2010-től a *Metszet* folyóirat külsős munkatársa, illetve tanácsadó testületének tagja, 2002-től az *Atrium* magazin építészeti főmunkatársa, 2006-tól pedig vezető szerkesztője volt. Közel háromszáz építészeti tárgyú cikk, esszé, kritika és tanulmány szerzője, a 2010-es Velencei Biennálé magyar kiállításának egyik kurátora. 2011-ig a Debreceni Egyetem Építész-mérnöki Tanszékének főiskolai docense. Jelenleg a NYME-FMK Alkalmazott Művészeti Intézet egyetemi docense Sopronban.

Hazai anxi

Válogatásunkban a leginnovatívabb hazai megoldásokból szemezgetünk. Egyik szemünk sír, a másik temet... Környezetkultúrát. Mert ez könnyezetbe illő.

Magának meg mi Baja? jeligré: kabarába átforduló tető. Tetűfedés.

(Baja, fotó és gyűjtés: Csépe)

Luxus á'la Cserkeszölő, avagy Ghiza leköltözött az Alföldre. Ghiza á'la gizda. Klasszikus tűzép-rokoko.

(Cserkeszölő, fotó és gyűjtés: Csépe)

Kedvös löülő. Vagy fölülő. Uccalóca. Avagy töpörödött törp törasz. Fölpaprikáz...

(Szeged, fotó és gyűjtés: Tatai Mária)

Zöldövezeti korlát, vagy fogj meg beteg, ha tudsz! Rejtőzködő kapaszkodó, nem kopaszkodó emelkedő. Korlátlan bioimádat.

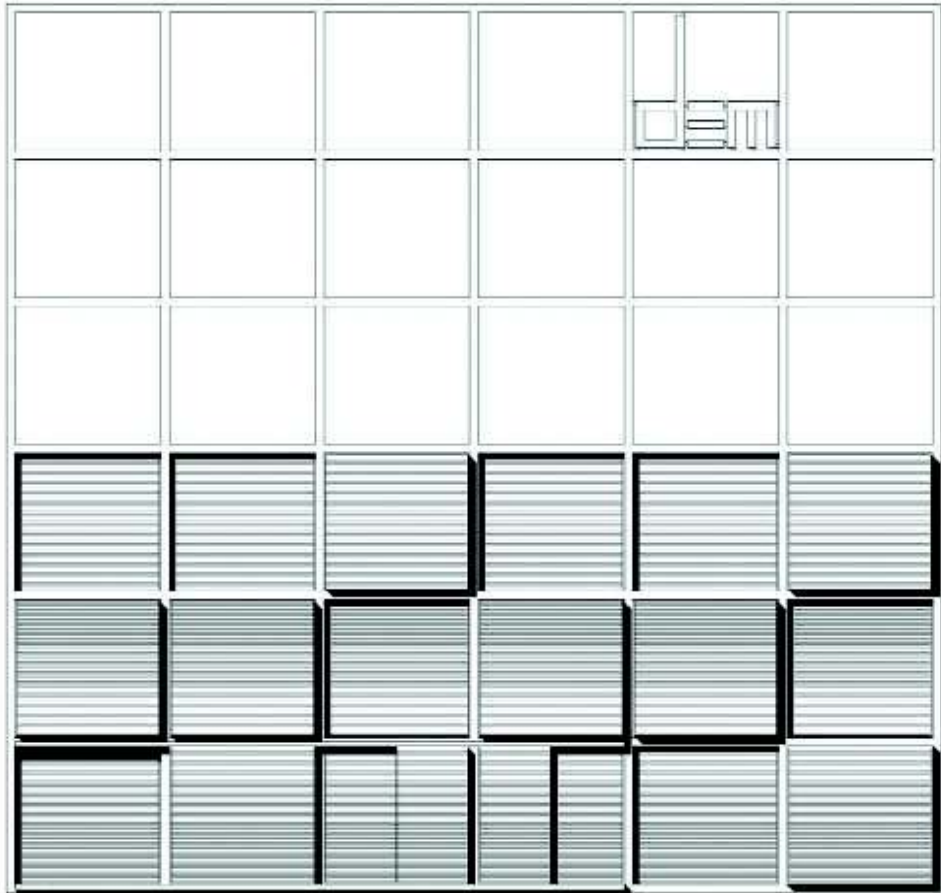
(Városmajor, fotó és gyűjtés: Tatai Mária)

www.archmaai.com

arch.

© MAIK - 2013 - WWW.ARCHMAAI.COM - 2013

**Az építőipar szakmai
csúcstalálkozója itt van.**

CONSTRUMA

2014. április 2-6.

hungexpokiállítás
programod van

**Az építőipar legnagyobb hazai szakkiallítása
– az építőipari – épületgépészeti – településfejlesztési
kiállításcsokor meghatározó eleme.**

- Építőipari szinergiák a kiállítási csokron belül
– Koncentrált célcsoport elérés
- 50 000 látogató – 70% szakmai látogató
- 3 szakmai + 2 nagyközönség nap
- Gazdag konferencia program kreditpontokkal
- Belékiállítások: DACH-TECH, FRONTÁL, INTER-ISOLA, CONSTRUMA KEH
- RENEQ: megújuló energiák szakkiallítása – kétnapos épületgépészeti és megújuló energia konferenciával
- Településfejlesztés, településenergetika – szakmai konferenciával

Fgyidejű kiállítások:

Bővebb információ: www.construma.hu

Médiapartnerek: **SZÉP HÁZAK**

“A Holcim Awards rámutat arra, hogy a földünk jövőjét szolgáló, építészeti és kivitelezési szempontból központi fontosságú és az új lakóhelyek kialakításához elengedhetetlen elképzelések igenis megvalósíthatók.”

Aaron Belsky, a Cincinnati Art Museum igazgatója (USA), a Holcim Awards 2012-es világválogás zsűritagja.

4. Holcim Awards világválogás a fenntartható építészeti projektekért. 2 millió dolláros ösztöndíjazás.

Neves műszaki egyesületek képviselői vezetik a független zsűrit a világ öt régiójában. A tervezés előrehaladott állapotában lévő projekteket értékelik a fenntartható építészeti irányelveknek megfelelően. Emellett fiatal szakemberek és diákok jövőbe mutató elképzeléseit is díjazák. További információk a www.holcimawards.org weblapon.

A Holcim Awards a svájci székhelyű Holcim Foundation for Sustainable Construction kezdeményezése. A projekt támogatója a Holcim és a 70 országban, köztük Magyarországon is jelen lévő leányvállalatai. A Holcim a világ egyik vezető cement- és betongyártó vállalata.

Új pályázati kiírás július 1-től
www.holcimawards.org

Holcimawards

for sustainable construction